

Teema
digi ja
teknologia

it

Invalidiliitto
2/2026

Itsenäisesti liikkeelle

Pään ja jalkojen liikkeitä tulkitseva ohjausjärjestelmä
mullisti Niilo Virran elämän.

Sivut 8–13

**BCI-teknologia
voi auttaa
halvaantuneita**
Sivut 14–19

**Kauko Väisänen
taitaa digin ja
somen**
Sivut 20–23

**Yhdistykset
sulautuivat
Pohjois-Karjalassa**
Sivut 40–42

pääkirjoitus

Pirkko Kuusela
Liittohallituksen puheenjohtaja

Kiitokset uudelleen valinnasta

aluan esittää lämpimät kiitokseni jäsenistölle ja valtuustolle siitä luottamuksesta, jonka ansiosta saan jatkaa liiton puheenjohtajana. Yhteinen työ tavoitteidemme ja liittomme hyväksi on minulle ilo ja kunnia. Olen myös iloinen kaikesta tuesta ja kannustuksesta sekä palautteista, joita olen saanut matkani varrella.

Valtuusto suoritti onnistuneet valinnat luottamushenkilöistä – kiitos siitä! Onnea kaikille valituille. Tehdään yhdessä hyvää työtä.

Viime valtuustokausi herätti monia ajatuksia ja ideoita. Näiden pohjalta asetin itselleni tavoitteeksi lisätä jäsenyhdistyksien osallistumismahdollisuuksia sekä tukea vaikuttamistoimintaa. Haluan varmistaa, että jokainen jäsenyhdistys kokee osallistuvansa aidosti keskusteluun vaikuttamisen linjauksista ja liiton toiminnan kehittämisestä. Yhteistyössä voimme rakentaa vahvemman ja näkyvämmän yhteisön, joka huomataan niin paikallisesti kuin valtakunnallisestikin.

Puheenjohtaja ei voi toimia yksin – liiton menestys vaatii jokaisen jäsenyhdistyksen aktiivista osallistumista ja vahvaa sitoutumista. Yhteistyöllä on erityisen suuri merkitys silloin, kun tuemme toisiamme ja vaihdamme osaamista yhdistysrajojen yli. Uusien ideoiden esittäminen, aktiivinen osallistuminen ja rakentavan palautteen antaminen ovat tärkeitä yhteisten päämäärien saavuttamiseksi. Vain tiiviillä ja tavoitteellisella yhteistyöllä voimme varmistaa, että liiton toiminta mukautuu muuttuviin olosuhteisiin ja tukee jäseniä mahdollisimman hyvin.

Edellisellä valtuustokaudella keskityttiin Invalidiliiton taloudellisen omavaraisuuden vahvistamiseen järjestöjen rahoitukseen ja toiminnan jatkuvuuteen kohdistuneiden riskien vuoksi. Nykyisellä valtuustokaudella painopisteenä on palauttaa liiton toiminta vammaisjärjestön perustehtävään ja vahvistaa sen roolia vammaisten oikeuksien edistäjänä.

Yhteiskunnassa vaikuttaa siltä, että ainoa pysyvä asia on muutos. Tällä hetkellä haasteena on turvata vammaisten ja toimintarajoitteisten henkilöiden arjen mahdollisuudet. Yhteiskunnan jatkuvasti muuttuessa meidän täytyy seurata kehitystä tarkasti ja reagoida nopeasti tarpeen mukaan. Kun hallitus ja valtuusto tekevät yhteistyötä, pystymme mukauttamaan toimintaamme sekä edistämään tarvittavia muutoksia yhteiskunnassa.

Kuten viisaasti sanotaan: ”Yhdessä olemme enemmän”. Toivon, että tuleva kausi kannustaa aktiiviseen osallistumiseen, rakentavaan vuorovaikutukseen ja uusien ideoiden kehittämiseen. Tavoitteemme on saada aikaan konkreettisia tuloksia, jotka vievät liittoamme määrätietoisesti kohti yhteistä päämääräämme – liittoa, joka todella tuntuu meidän omalta. ●

Puheenjohtaja ei voi toimia yksin.

AJASSA LIIKKUU

- 4** Kirjastolle palkinto esteettömyydestä / Saatko jo sähköistä viranomaispostia?

KANSI

- 8 Niilo Virta** sai pyörätuoliinsa älykkään ohjausjärjestelmän

TEEMA

- 14** BCI-teknologia voi vahvistaa raajan ja aivojen yhteyttä
- 20** Digitaidot auttavat **Kauko Väisästä** ottamaan kantaa
- 24** LIDAR-teknologialla pyörätuoli skannaa ympäristöään tarkasti
- 26** Tekoäly tuli Spesiaan
- 28** Miten vastaat? Miten suojautua huijauksilta?

VAMMAISET JA YHTEISKUNTA

- 30** Suomessa on yksi esteetön vankilaosasto
- 36** Invalidiliitto vaikuttaa
- 38** Yhdenvertaisuusvaltuutettu: Yhteydenotot ovat kasvussa
- 40** YHDES ry kattaa nyt koko Pohjois-Karjalan
- 43** Lukijan kynä: **Lassi Murto**
- 44** Vaikuttamisesta tuli **Saila Hoxhalle** elämäntehtävä
- 46** **Keijo Riekinen** on parashakin SM-voittaja

24

Scewo BRO -sähköpyörätuoli käyttää lasersensoreiden ja ultraäänen yhdistelmää. Niiden avulla se luo kuvan ympäristöstä ja pääsee vaikeistakin paikoista.

VAKIOT

- 49** Liittouutiset: Uusi liittohallitus
- 50** Järjestöuutiset
- 53** Lakia ja oikeutta
- 54** Koulutukset
- 55** Henkilöuutiset
- 56** Toimintaa
- 61** Ledare
- 62** På Svenska
- 65** Kolumni: **Hannu Salonpää**
- 66** Ristikko
- 67** Makasiini

Esteettömyys on myös edellytys sille, että voimme hyödyntää robotiikkaa.

MUUTOS

Saatko jo sähköistä viranomaispostia?

SUOMI.FI-VIESTIT tulivat monelle automaattisesti käyttöön vuoden 2026 alussa. Silloin astui voimaan lainsäädäntö, jonka mukaan viranomaisposti lähetetään ensisijaisesti digitaalisena. Palvelu aktivoituu täysi-ikäiselle, kun hän tunnistautuu ensimmäisen kerran viranomaisen sähköiseen asiointipalveluun.

Paperipostista ei kuitenkaan luovuta kokonaan. Käyttäjä voi halutessaan palata paperikirjeiden vastaanottajaksi Suomi.fi-viestien asetuksissa tai ottamalla yhteyttä Digi- ja väestötietoviraston asiakaspalveluun. Pelkkä sovelluksen poistaminen ei riitä. Muutoksen voi tehdä vasta palvelun käyttöönoton jälkeen, ja valinta on voimassa kuusi kuukautta kerrallaan.

Valtiovarainministeriö valmistelee lakimuutosta, joka mahdollistaisi kansalaiselle vapauden valita, mitä digipostipalvelua hän haluaa käyttää viranomaisviestien vastaanottamiseen. Se edellyttää teknistä kehitystä, joita valmistellaan parhaillaan.

PALKINTO

Parvi-kirjasto palkittiin esteettömyydestä

LAPPEENRANNAN vammaisneuvosto on myöntänyt vuoden 2025 esteettömyyskunniamaininnan Lappeenrannan peruskorjatulle pääkirjasto Parvelle. Valinta tehtiin asukkaille suunnatun sähköisen kyselyn ja esteettömyystyöryhmän arviointikierroksen perusteella. Parvi nousi selkeäksi suosikiksi.

Vammaisneuvosto oli mukana hankkeen suunnittelussa alusta asti. Puheenjohtaja **Jaana Kauppisen** ja esteettömyystyöryhmän puheenjohtaja **Jyry Loukiais-** **sen** mukaan neuvoston kommentit näkyvät toteutuksessa. Peruskorjauksessa huomioitiin eri vammaryhmät ja toimintarajotteet vanhaa rakennusta kunnioittaen.

Kirjastossa on esteettömät sisäänkäynnit, nykystandardin mukainen luiska, välikaiteet portaissa, oven-avauspainikkeet sekä toimivat inva-wc-tilat. Parvi on Suomen ensimmäinen kirjasto, jossa puheopastavat äänimajakat ovat laajasti käytössä. Hississä on piste-kirjoitus ja kerroskuulutus, portaissa tummat kontrastiraidat ja lattioissa opastavat kohomerkinnot. Myös akustiikkaa, kalusteita ja palvelutiskejä on kehitetty esteettömyys edellä.

Invalidiliiton sopeutumista tukevat kurssit **EVÄITÄ KOKONAISEEN ELÄMÄÄN**

Kursseja perheille ja pariskunnille:

Parikursseilla kommunikoidaan, etsitään vastauksia ja jaetaan kokemuksia sekä etsitään yhdessä uusia keinoja entistä toimivamman parisuhteen rakentamiseen.

Parisuhde paremmaksi – kurssi ikääntyneille

Ajankohta: 12.–14.6. ja 17.–20.9.2026
Paikka: Kylpylähotelli Peurunka, Laukaa
Haku päättyy: 3.5.2026

Parisuhde paremmaksi – kurssi työikäisille

Ajankohta: 14.–16.8. ja 29.10.–1.11.2026
Paikka: Kylpylähotelli Peurunka, Laukaa
Haku päättyy: 28.6.2026

Perhekursseilla pohditaan onko vanhemman vamma tai pitkäaikaissairaus aiheuttanut lapsessa huolta tai pohdintaa? Oletko vanhempana pohtinut mitä lapsen mieltii tilanteesta, mutta et ole löytänyt sopivaa hetkeä keskustella lapsesi kanssa tästä.

Elämää eroperheessä -perhekurssi

Ajankohta: 23.–26.6.2026
Paikka: Kylpylähotelli Peurunka, Laukaa
Haku päättyy: 3.5.2026

Puhetta perheeseen -perhekurssi

Ajankohta: 1.–4.10.2026
Paikka: Kylpylähotelli Peurunka, Laukaa
Haku päättyy: 16.8.2026

Teemakurssit fyysisesti toimintarajoitteisille henkilöille, jotka tarvitsevat toisen henkilön apua päivittäisissä toiminnoissaan

Kivun kanssa – sopeutumista tukeva kurssi apua tarvitseville

Paikka: Kruunupuisto Oy, Punkaharju, Savonlinna
Aika: 12.–15.5. ja 25.–28.8.2026
Haku päättyy: 29.3.2026

Alaraaja-amputoitujen kurssi

Paikka: Kruunupuisto Oy, Punkaharju, Savonlinna
Aika: 26.–29.5. ja 1.–4.9.2026
Haku päättyy: 6.4.2026

Yksin kotona! -fyysisesti vammaisten sopeutumista tukeva kurssi

Paikka: Rokuan Kuntoutus Oy, Rokua, Utajärvi
Aika: 15.–18.6 ja 25.–28.8.2026
Haku päättyy: 3.5.2026

Nämä sekä kaikkien muiden kurssin tiedot ja hakulomakkeen löydät kotisivuiltamme:
www.invalidiliitto.fi/sopekurssit

MUUTOS

Helsinki korottaa lyhytaikaishoidon maksuja

HELSINKI korottaa asiakasmaksuja vammaispalveluiden lyhytaikaisessa huolenpidossa 1. maaliskuuta alkaen.

Lyhytaikaisesta laitoshoidosta peritään jatkossa 71,50 euroa hoitopäivältä, kuitenkin enintään seitsemältä päivältä vuodessa. Tämän jälkeen 18 vuotta täyttäneiltä veloitetaan 26,80 euroa hoitopäivältä vuoden loppuun. Alle 18 vuotiaalle palvelu säilyy maksuttomana. Osavuorokautisesta laitoshoidosta aletaan periä 32,80 euroa, mikä on uusi maksu.

Lyhytaikaisen huolenpidon piirissä on noin 500 asiakasta vuosittain.

Helsingin sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta muistuttaa, että maksua voidaan alentaa tai se voidaan jättää perimättä, jos se vaarantaa asiakkaan toimeentulon. Muutokset voivat nostaa säännöllisesti palveluja käyttävien kustannuksia.

GETTY IMAGES

KOKEILU

Esteettömyyttä kehitetään pelin avulla

RIIHIMÄELLÄ voi raportoida esteettömyyden ongelmia mobiilipelin avulla. Kokeilun takana ovat Riihimäen kaupunki, start up -yritys Crowdsorsa sekä esteettömyysratkaisuihin erikoistunut Riesa Consultative Oy. Kyseessä on ensimmäinen kerta, kun kaupunkiympäristön esteettömyydestä kerätään näin laajasti tietoa joukkoistamalla.

Asukkaat voivat osallistua lataamalla maksuttoman Crowdsorsa-sovelluksen ja ilmoittamalla havaitsemistaan puutteista valokuvan ja kuvauksen kera. Jokaisesta ensimmäisenä raportoidusta ja hyväksytyistä kohteista maksetaan euron palkkio. Palautteet näkyvät sovelluksen kartalla kaikille käyttäjille.

Kaupungin mukaan havaintoja on saatu erityisesti jalankulkureiteiltä ja suojateiltä, ja kiireelliset korjaukset on tehty nopeasti.

– Mikäli palautteissa on tullut esiin kohteita, jotka vaativat kiireellistä korjaamista, on korjaustoimet tehty välittömästi, sanoo suunnittelupäällikkö **Riikka Tuomi**. Palautekanava on avoinna ainakin huhtikuun puoliväliin.

GETTY IMAGES

95%

**suomalaisista
käyttää älylaitetta.**

Kuitenkin jopa kolmannes tarvitsee yhä apua digipalvelujen käytössä, kertoo tuore digi- ja väestötietoviraston (DVV) toteuttama kansalaistutkimus.

Ikä ei yksin määritä digitaitoja: yli 75-vuotiaista vastaajista 80 prosenttia käyttää älylaitetta. – Suomalaiset ovat osaavia digipalvelujen käyttäjiä. Ikä ei ole este, mutta palveluiden pitää olla helppokäyttöisiä ja saavutettavia. Tukea on tarjottava oikea-aikaisesti, jotta kukaan ei jää kehityksen ulkopuolelle, sanoo ylijohtaja **Timo Salovaara** Digi- ja väestötietovirastosta.

Sudoku

1								3
7			2	8		5		
		6		5	7			
5	3		1					
6		4	8					
	7	8	4		6	9		
3			5	2				9
		1		4	3			7
		2						

Täytä tyhjiin ruutuihin numerot 1–9 siten, että jokaisella ruudukon pysty- ja vaakarivillä sekä kussakin pienemmässä ruudukossa on sama numero vain kerran. Ratkaisu on sivulla 67.

Rutiineja ja tavoitteita arkeen

Päivätoiminta tukee toimintakykyä ja sosiaalisia kohtaamisia arjessa

Päivätoiminnassamme ryhmiä ja toimintaa suunnitellaan aina asiakkaiden tavoitteiden ja toiveiden pohjalta. Päivätoiminta voi kehittää niin hienomotorisia taitoja, kognitiivista toimintakykyä kuin yhteiskunnassa toimimisen taitoja.

→ Tutustu: validia.fi

validia

Niilo päättää nyt suunnan itse

Niilo Virta, 27, sai pyörätuoliinsa älykkään CoMoveIt-ohjausjärjestelmän, joka tulkitsee pään ja jalkojen liikkeitä. Hän pystyy liikkumaan nyt paljon aiempaa itsenäisemmin. Virta on yksi ensimmäisistä järjestelmän testaajista Suomessa.

Teksti Timo Kiiski **Kuvat** Tomi Glad

Niilo Virralle vapaus tarkoittaa mahdollisuutta toimia itsenäisesti.

Uusi teknologia auttaa 27-vuotiaasta **Niilo Virtaa** tekemään monia asioita, jotka aiemmin olisivat olleet hänelle mahdottomia.

Virralla on synnynnäinen CP-vamma ja hän tarvitsee apua arjessaan. Tällä hetkellä hän asuu porilaisessa palvelutalossa.

– Apua tarvitsen ihan perusasioihin, kuten syömiseen ja juomiseen. En kuitenkaan koe, että itsenäisyyteni olisi merkittävästi rajoitettua. Kaikkihan riippuu siitä, miten itse asioihin suhtautuu, hän kirjoittaa.

Virran ääni tulee puhesyntetisaattorista. Se puhuu ääneen viestit, jotka hän kirjoittaa katseohjauksella. Räätelöity ääni on lainattu hänen isoveljeltään **Juusolta**.

Kirjoittaminen on Virralle luonteva tapa kommunikoida ja siksi hän halusi tehdä It-lehden haastattelun tekstin välityksellä. Virran teksti on tarkkaa, mutta myös rentoa ja huumorilla höystettyä.

”Löysin taas ajamisen ilon”

Katseohjausjärjestelmä mullisti Virran elämän ja kommunikoinnin 13-vuotiaana. Mutta yhtä paljon lisää itsenäisyyttä hänen elämäänsä toi älykäs CoMoveIt-ohjausjärjestelmä. Se asennettiin hänen pyörätuoliinsa vuonna 2024.

– Hyppään vain kyytiin. Joku muu laittaa sähköpyörätuolini toimintakuntoon, kun en itse siihen pysty. Käytössäni oleva ohjausjärjestelmä on kehityskohde, jota kehitän järjestelmän jakelusta vastaavan Respectan kanssa, Virta kertoo.

CoMoveIt on kehitetty Belgiassa, ja se on tarkoitettu ihmisille, jotka

eivät pysty ohjaamaan käsin perinteistä pyörätuolia. Virta pääsi testaamaan uudenlaista ohjausjärjestelmää ensimmäisten joukossa Suomessa.

Virta kehuu, että hän on nyt löytänyt uudelleen pyörätuolilla ”ajamisen” ilon.

Järjestelmän teknologia oppii käyttäjästään. Paineantureita on sekä päätyynyssä että jalkatuen paaloissa. Järjestelmä tulkitsee antureiden kautta tulevan paineen ja muuntaa sen ajosignaaleiksi sähköpyörätuolille.

Nuorempana Virralle oli pyörätuolissaan käsiohjain ja leukaohjain. Ohjaustavat ovat muuttuneet samal-

CoMoveIT-pääohjausjärjestelmä mahdollistaa sähköpyörätuolilla liikkumisen omin avuin ilman toisen ihmisen työntöapua. Belgiassa kehitetty älykäs järjestelmä on suunniteltu käyttäjille, joille perinteinen käsiohjaus ei ole mahdollista.

CP-vammaisen Niilo Virran arjen itsenäisyyttä vahvistaa myös katseohjauslaite. Sen avulla hän voi puhua ja kirjoittaa pelkästään ohjaamalla katseellaan näytöllä näkyvää näppäimistöä.

la, kun CP-vamman oireet ovat muuttuneet.

– Iän myötä CP-vamma pahenee. Koen, että tietynlainen vapaus on puuttunut minulta liikkumisen suhteen, Virta kertoo.

Ohjausjärjestelmä mahdollistaa liikkumisen ihmisille, joilla on monimutkaisia liikehäiriöitä, kuten vaikea spastinen neliraajahalvaus tai aivojen liikesäätelyn häiriö. Silloin käyttäjä ei välttämättä kykene käyttämään sähköpyörätuolin omaa ohjausjärjestelmää.

– Pystyn liikkumaan jopa täysin itsenäisesti kodin ulkopuolella, kun olen harjoitellut järjestelmän käyttöä riittävästi. Ainoa hidaste on se, et-

tä jonkun pitää nostaa minut pyörätuoliin, Virta kertoo.

Vaatii harjoittelua

Virta on harjoitellut järjestelmän käyttöä nyt vuoden päivät.

– Harjoittelu on vaatinut kärsivällisyyttä. Kolme tärkeintä asiaa ovat asento, aika ja tila. Minun pitää istua tuolissa todella hyvin tuettuna, koska asento on tärkeä osa CoMoveITilla ajoa. Harjoitteluun ja hienosäätöön käytettiin yhtään liioittelematta puoli vuotta, ellei peräti vuosi. Järjestelmää ei pidä mennä kokeilemaan myöskään liian pieneen tilaan, Virta luettelee.

Se, miten Virta sai käyttöönsä

Harjoitteluun ja hienosäätöön käytettiin puoli vuotta, ellei peräti vuosi.

CoMoveIt-ohjausjärjestelmän, on oma tarinansa.

– Hyvinvointialueen apuvälinekeskuksesta tuli luokseni kaksi naista tekemään jotain korjaus-hommaa. Pitkään alalla toiminut apuvälinealan asiantuntija **Jonna Noppari** kertoi minulle, että he olivat käyneet messuilla Belgiassa ja tutustuneet tällaiseen ohjausjärjestelmään. Naiset alkoivat miettiä sopivaa henkilöä Suomesta testaajaksi, ja minä tulin heidän mieleensä.

Kun Virta tapasi Jonna Nopparin, hän ei miettinyt kauan testaa-jaksi lähtemistä.

– Totesin vain, että ”suostun”. Naurattaahan tuo jälkeenpäin, Virta kertoo.

Sähköpyörätuolin lisäksi Virta käyttää myös manuaalipyörätuolia.

– Sillä liikkuessani tarvitsen ulkopuolista apua, joko henkilökohtaista avustajaani tai perheenjäsentäni, Virta kertoo.

Haaveissa tyttöystävä

Kun Virta oli lapsi, hän viestitteli fyysisillä kommunikointikansioil-

la. Silloin teknologia ei ollut vielä yhtä kehittynyttä, eikä hänellä ollut katseohjattavaa kirjoitusjärjestelmää tai CoMoveIt-järjestelmää.

– Muistan sitä ajasta tosi vähän ja hyvä niin. Olin pienenä myös aika sulkeutunut persoona: pidin asioita sisälläni, koska en päässyt kertomaan niistä niin hyvin kuin nyt. Alussa olivat kortit. Sitten tuli suppea kansio ja jossain kohtaa laajempi kansio. Sain ensimmäisen katseohjattavan järjestelmän teini-iässä, ja se tuntui silloin ja tuntuu yhä suorastaan siunaukselta.

Virta on valmistunut merkonomiksi Ammattiopisto Spesian Järvenpään toimipisteestä. Hän kävi myös yrittäjäkurssin vuonna 2021.

– Tällä hetkellä olen kuitenkin eläkkeellä, ja olen tyytyväinen tähän elämänvaiheeseen.

Virta on jo tottunut siihen, että kodin ulkopuolella ihmiset tulevat uteliaina kysymään hänen pyörätuoliinsa liitetyistä äylaitteista.

– Sivistä heitä sitten kertomalla, miten katseohjaus toimii. Jengi on rohkaistunut tulemaan juttusille. Haluan edelleen rohkaista heitä

Ehkä minulla on pieni osa siihen, että Suomi on menossa avoimempaan suuntaan.

Kuka?

NIILO VIRTA

- › 27-vuotias.
- › Asuu tällä hetkellä porilaisessa palvelutalossa, mutta mieltää itsensä kiukailaiseksi.
- › Valmistunut merkonomiksi Spesiasta. On nyt eläkkeellä.
- › Tekee rap-musiikkia artistinimellä Iso N. Harrastaa myös rannekelloja, keikoilla käymistä ja sijoittamista.

Välillä ihmiset ihmettelevät Virran laitteita. Hän kertoo niistä mielellään.

lähestymään minua reippaasti. Ehkä minulla on pieni osa siihen, että Suomi on menossa avoimempaan suuntaan, Virta toteaa.

Virta haluaa tutustua ihmisiin ja ottaa kantaa – sekä räpätä. Virran räppäri nimi on ”Iso N” ja hän tekee itse sanoituksia rap-kappaleisiin.

Virta harrastaa myös rannekelloja, keikoilla käyntiä ja sijoittamista. Tärkeintä elämässä ovat kuitenkin ystävät ja perhe: äiti, isä ja kaksi vanhempaa sisarusta. Tulevaisuuden haaveistaan Virta kertoo rehellisesti.

– Olisi kiva löytää joku tyttö, jonka kanssa voisi käydä vaikkapa keikoilla ja matkustella.

”Itsenäisyys lisää myös henkistä hyvinvointia”

OHJAUSJÄRJESTELMÄT, kuten CoMovel, lisäävät myös käyttäjiensä henkistä hyvinvointia, painottaa **Saara Hassinen**. Hän on noin 200 jäsenyrityksen Terveysteknologia ry:n toimitusjohtaja.

– Uskon tällaiseen teknologiaan, jolla pystytään edistämään ihmisten itsenäistä elämää. Vammaiselle ihmiselle on todella tärkeää, ettei hän tarvitse ihan joka asiaan apua. Valitettavasti hyvinvointialueiden rahapula näkyy siinä, että ei hankita ratkaisuja, jotka olisivat jo käytössä. Olen iloinen kuullessani, että Satakunnan hyvinvointialueelta löytyy tällainen rohkaiseva esimerkki, Hassinen sanoo ja viittaa Virran tapaukseen.

Hassisen mukaan on tärkeää, että avuksi pyritään tarjoamaan mahdollisimman erilaisia ratkaisuja.

– Kaikilla eivät toimi samat ratkaisut. Otan esimerkiksi lääkehuollon. Lääkeannostelijoista kotona hyötyvät niin ikääntyneet kuin vammaisetkin, mutta näitä lääkeannostelijoitakin on monenlaisia. Toiset pystyvät avaamaan omin käsin lääkeannostelijasta tulevan pussin, mutta toiset tarvitsevat lääkkeet valmiiksi purkkeihin annosteltuina. Siksi erilaisia teknologian innovaatioita pitäisi olla esillä mahdollisimman laajalti eri puolilla Suomea ja niistä pitäisi jakaa tietoa laajemmin.

Hassinen toivoisi hyvinvointialueiden laskevan myös innovaatioiden tuomia säästöjä sen sijaan, että ne nähtäisiin vain kasvavina kustannuksina.

– Esimerkiksi lääkeannostelijoiden myötä myös ulkopuolisen avun tarve vähenee. On kurjaa, että elämme kurjuuden aikaa juuri nyt. Investoiminen itsenäisyyttä lisäävään teknologiaan voisi tuoda myös säästöjä. Jos saisimme näitä erilaisia teknologioita käyttöön, saisimme myös vaihtoehtoisia ratkaisuja. ●

Moikka aivot, käsi täällä

Aalto-yliopistossa kehitetään teknologiaa, jonka avulla aivojen ja raajan välinen "keskustelu-yhteys" voi vahvistua.

Se voi tulevaisuudessa auttaa palauttamaan halvaantuneen liikkumiskykyä. Tutkija Pantelis Lioumis sanoo, että meneillään on aivotutkimuksen kulta-aika.

Väitöskirjatutkija Maercio Maia Alves toimii koehenkilönä päivän kokeessa, jossa kartoitetaan aivojen presupplementaarista motorista aluetta. Presupplementaarinen motorinen alue on tärkeä liikkeen ja kognitiivisten toimintojen kontrollin sekä epätoivottujen liiketoimintojen välttämisen kannalta. Vaikka kyse on aivojen sähköisestä aktivoinnista, potilaan päähän ei johdeta sähkövirtaa suoraan. metodi perustuu ilmiöön nimeltään sähkömagneettinen induktio. – Laite luo pään ulkopuolella magneettikentän, joka synnyttää aivojen hermosoluja aktivoivan sähkökentän suoraan aivojen sisällä, Renan Matsuda kertoo.

Tutkijatohtori Renan Matsuda ja
väitöskirjatutkija Maercio Maia
Alves. Tällä kertaa koehenkilön
roolissa on Maercio Maia Alves.

Kun ihminen halvaantuu selkäydinvamman seurauksena, viestiyhteys aivojen ja hermoston välillä katkeaa. Aivot saattavat edelleen lähettää käskyä ”liikuta jalkaa”, mutta signaali tyssää matkalla.

Aalto-yliopiston neurotieteen ja lääketieteellisen tekniikan laitoksella työskentelevä dosentti **Pantelis Lioumis** on yksi tutkijoista, jotka etsivät ratkaisuja siihen, miten menetetyt yhteydet aivojen ja raajojen välillä saataisiin palautumaan ja vahvistumaan.

Työn keskiössä on BCI-teknologia (*Brain-Computer Interface*) eli aivokäyttöliittymä. Se on teknologiaa, joka tulkitsee aivojen sähköistä toimintaa. Jo tänä päivänä kyseinen teknologia mahdollistaa esimerkiksi tietokoneen ohjaamisen ajatuksen voimalla.

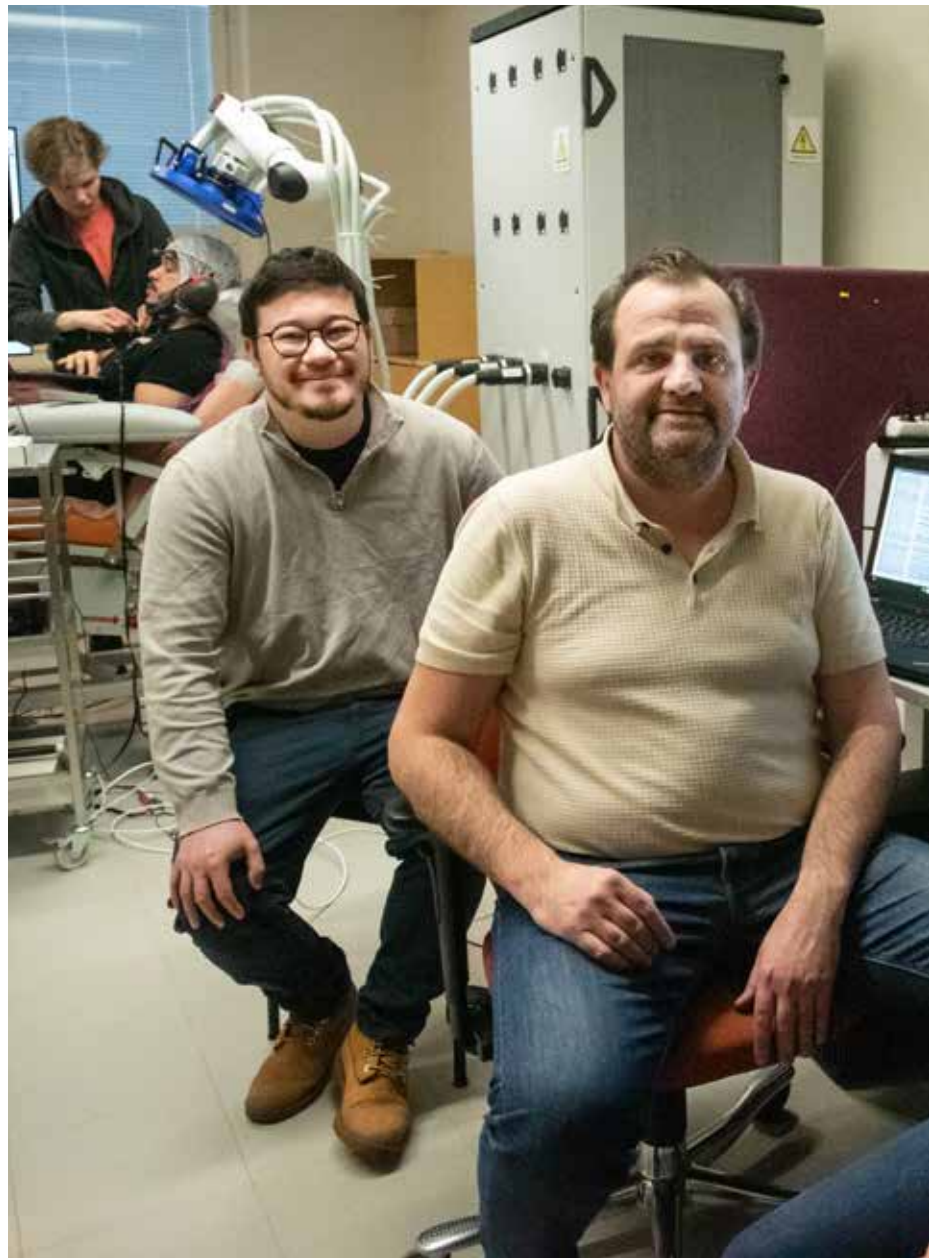
– Elämme aivotutkimuksen kultakautta. Se, mitä genetiikka oli 80-luvulla, on aivotutkimus nyt, Lioumis sanoo innostuneesti.

Yhteys voi vahvistua uudelleen

Aalto-yliopiston ja Helsingin yliopistollisen sairaalan yhteistyönä on tutkittu jo useiden vuosien ajan selkäydinvammaisten henkilöiden kuntoutusta. Esimerkiksi neurologiaan erikoistunut lääkäri ja tutkija **Anastasia Shulga** on tiimeineen löytänyt menestyksekkäitä keinoja aivojen ja selkäytimen välisten hermoyhteyksien vahvistamiseen.

Haasteena on ollut kuitenkin se, että vuosien liikkumattomuuden jälkeen aivot ikään kuin unohtavat, miten liikettä ohjataan. Tällöin pelkkä ulkoinen stimulaatio ei välttämättä riitä tuottamaan liikettä.

Lioumis sai idean: entä jos ihminen yrittäisi aktiivisesti kuvitella liikkeen samalla, kun häntä stimuloidaan?

– Huomasimme jotain fantastista. Kun potilaat harjoittelivat tätä päivittäin, he alkoivat kertoa, että he pystyvät taas tuntemaan ja hallitsemaan ajatusta liikkeestä. Se oli merkki siitä, että jotain positiivista oli tapahtumassa hermostossa.

Pantelis Lioumisin johtama tutkimus on osa professori **Risto Ilmoniemen** visioimaa ja Euroopan tutkimusneuvoston (ERC) rahoittamaa ConnectToBrain-hanketta.

BCI-teknologia avaa täysin uusia ovia myös mielenterveyden hoitoon.

– BCI-teknologiaa voidaan hyödyntää myös masennuksen hoidossa yhdessä magneettistimulaation (TMS) kanssa, Lioumis kertoo.

Menetelmän nimi on melkoinen sanahirviö: transkraniaaliseen mag-

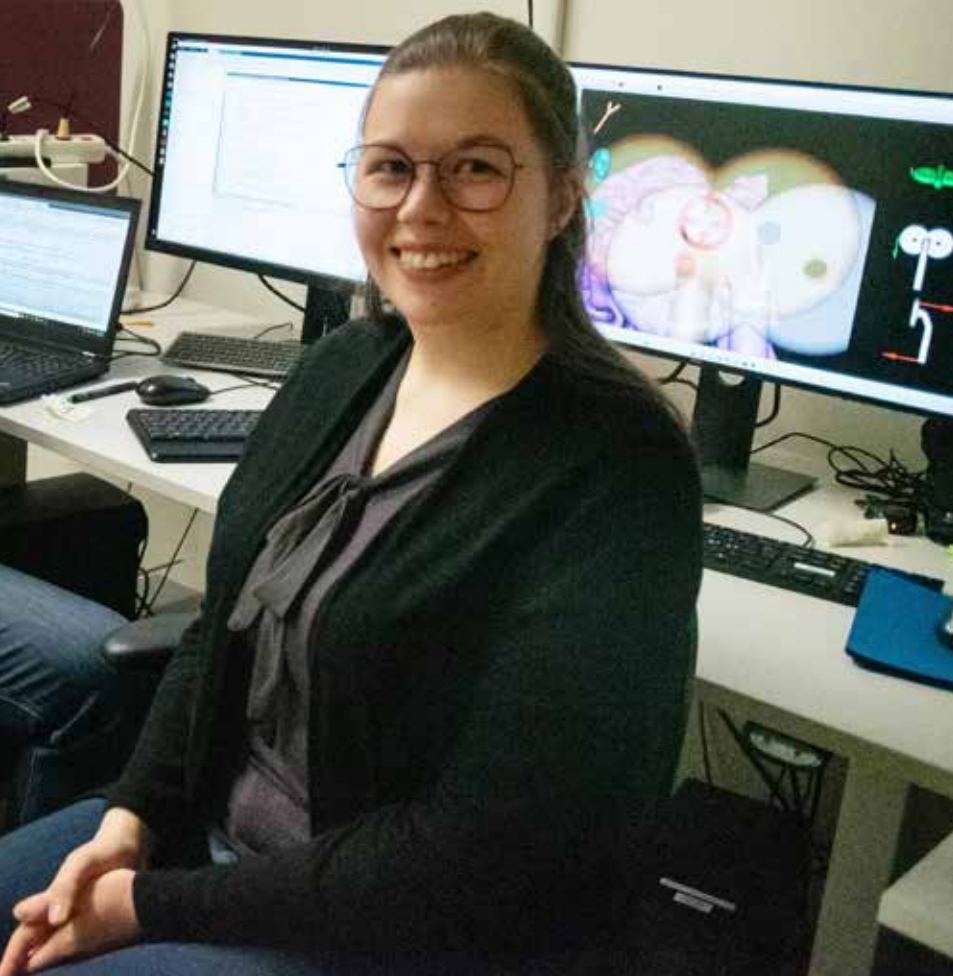
neettistimulaatioon (TMS) synkronoitu perifeerinen sähköstimulaatio.

Kun sanahirviötä lähdetään palastelemaan, se tarkoittaa käytännössä tätä: henkilön keholle, esimerkiksi käteen, annetaan pieni ja vaaraton sähköisku. Täsmälleen samanaikaisesti aivoihin vastaavalle liikealueelle kohdistetaan magneettipulssi.

Kun nämä kaksi signaalia kohtaavat selkäytimessä, ne ikään kuin moikkaavat toisiaan ja vahvistavat toistensa välistä yhteyttä. Tai kuten neurotieteen ehkä tunnetuin sääntö kuuluu: Hermosolut jotka aktivoituvat yhdessä, kytkeytyvät yhteen (Neurons that fire together, wire together).

Toistojen myötä aivot alkavat vahvistaa tätä ”keskustelu-yhteyttä”. Niin-

Renan Matsuda,
Pantelis Lioumis ja
Matilda Makkonen
ConnectToBrain-
laboratoriossa Aalto-
yliopiston neurotieteen
ja lääketieteellisen
tekniikan laitoksella.

*Elämme
aivotutkimuksen
kultakautta.
Se, mitä
genetiikka
oli 80-luvulla,
on aivotutkimus
nyt.*

Ajatuksia puheeksi ja robottikäsi liikkeelle?

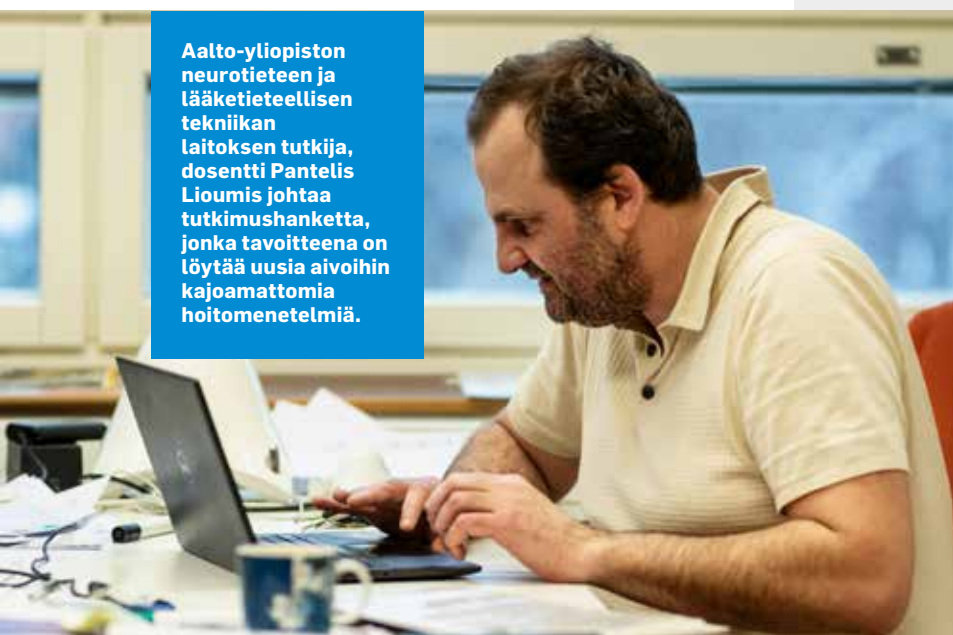
BCI-TEKNOLOGIAN mahdollisuudet eivät rajoitu vain kuntoutukseen. Yksi kiehtovimmista sovelluksista on eksoskeletonien eli ulkoisten tukirankojen ohjaaminen.

Tulevaisuudessa halvaantunut henkilö voisi ohjata robottikättä tai -jalkaa pelkällä ajatuksellaan niin sulavasti, ettei liikkeessä ole viivettä.

Myös puheen tuottaminen on ottanut jättiharppauksia. *Nature*-lehdessä vuonna 2023 julkaistu tutkimus osoitti, että aivoihin asennettavilla implanteilla voidaan kääntää ajatukset puheeksi jopa 160 sanan minuuttivauhdilla.

Edellä mainitut esimerkit eivät vielä ole mahdollisia ilman kehoon asennettavia implantteja, mutta Aalto-yliopistolla kehitettävän kaltainen teknologia voisi tulevaisuudessa, ainakin teoriassa, mahdollistaa vastaavanlaisten sovellusten löytymisen ilman, että aivoihin kajotaan fyysisesti.

Aalto-yliopiston neurotieteen ja lääketieteellisen tekniikan laitoksen tutkija, dosentti Pantelis Lioumis johtaa tutkimushanketta, jonka tavoitteena on löytää uusia aivoihin kajoamattomia hoitomenetelmiä.

pä selkäytimen ja raajojen välille voidaan monissa tapauksissa löytää uudelleen menetetty yhteys.

– Jos selkäydinvamma on täydellinen, stimulaatiolla ei valitettavasti pystytä siihen vaikuttamaan. Mutta jos joitakin hermoja on jäänyt jäljelle, niitä on mahdollista vahvistaa ja saada ottamaan vastaan uusia signaaleja, sanoo väitöskirjatutkija **Matilda Makkonen**.

Makkonen työskentelee Pantelis Lioumisin johtaman hankkeen parissa. Hän erikoistuu aivosähkökäyrän eli EEG:n reaaliaikaiseen käsittelyyn, jonka avulla henkilön kuvittelema liike voidaan automaattisesti tunnistaa stimulaation ohjaamiseksi.

Makkosta kiehtoo erityisesti se, että TMS-menetelmällä aivoja voidaan kartoittaa, kuntouttaa ja tulkita monin tavoin ilman, että niihin kajotaan fyysisesti. Tätä kutsutaan non-invasiiviseksi eli kajoamattomaksi menetyksi.

Myös toisenlaisia, invasiivisia, suuntauksia maailmalla on. Niistä tunnetuimpiin lukeutuu yhdysvaltalainen Neuralink. Se on suoraan ihmisen aivokudokseen asennettava implantti.

Tuloksia ilman fyysistä kajoamista

Invasiivisten menetelmien ilmeisiin riskeihin kuuluvat vaativat ja kalliit leikkaukset, joiden jälkeenkin potilaan aivoihin asennettu implantti voi saada kehossa aikaan hylkimisreaktion. Kehon sisällä oleva laite voi myös rikkoutua.

– Minusta on kiinnostavaa, miten paljon voimme saada ihmisaivoista tietoa vain niin, että pistetään mussy ihmisen päähän, Makkonen hymyilee.

Myssyllä hän ei tosin tarkoita mitä tahansa pipoa, vaan pään ympärille puettavaa, joustavaa verkkopäähinettä, johon on kiinnitetty useita

Väitöskirjatutkijat
Matilda Makkonen ja
Maercio Maia Alves.

EEG-elektrodeja. Elektrodit mittaavat aivojen sähköistä toimintaa päänahalta. Elektrodimyssyn lisäksi tarvitaan stimulaatiokela, joka kohdistaa magneettipulssin oikeaan aikaan ja paikkaan.

Itsekin lukuisia kertoja koehenkilönä ollut Makkonen korostaa, että menetelmä ei ole epämiellyttävän tuntuinen.

– Pulssi tuntuu nopealta ja kevyeltä napautukselta päänahkaa vasten. TMS-stimulaatiota voidaan antaa lähes kaikille, pois luettuina korkean tajuuden sarjastimulaatiot, jotka voivat laukaista epileptikoissa kohtauksen.

Makkosen väitöskirjan yksi osio käsittelee sitä, kuinka tiettyjä epileptisiä purkauksia voidaan havaita aivosähkökäyrästä reaaliajassa.

Monipaikkainen magneettistimulaatio

Aalto-yliopistolla kehitetty ns. monipaikkainen magneettistimulaatio (multi-locus TMS) voi viedä kuntoutuksen uudelle tasolle.

Lääketieteelliseen fysiikkaan ja robotiikkaan perehtynyt tutkijatohtori **Renan Matsuda** selittää, mitkä ovat uudemman teknologian edut.

– Perinteisessä TMS:ssä aivojen eri osien stimuloimiseksi stimulaatiokelaa on siirrettävä fyysisesti paikasta toiseen. Monipaikkaisessa magneettistimulaatiossa (mTMS) voimme kuitenkin vaihtaa stimulaatiokohdetta elektronisesti äärimmäisen nopeasti – puhumme mikrosekunneista eri sijaintien välillä.

Matsudan mukaan yksi hankkeen

tavoitteista onkin hyödyntää tätä nopeutta sellaisten liikkeiden kuntouttamisessa, jotka vaativat monen eri aivoalueen ja lihaksen yhteistyötä.

– Esimerkiksi kahvimukiin tarttuminen vaatii useiden lihasten aktiivointia: on koukistettava kättä, kyynärvartta ja hauista lähes samanaikaisesti.

mTMS-laite voi etsiä automaattisesti parhaan stimulaatiopaikan millimetrin murto-osien tarkkuudella ilman, että kukaan liikuttaa kelaa käsin.

Vanhan ja uuden menetelmän eroa voi pohtia vertauskuvan kautta: jos perinteinen TMS on kuin taskulamppu, jota on liikutettava käsin valaisemaan eri kohtia pimeässä huoneessa, mTMS on kuin huoneen kattoon asennettu älykäs valojärjestelmä. Se osaa kohdistaa valokeilan salamannopeasti sinne, missä tapahtuu, tai valaista useita kohtia kerralla – juuri silloin, kun se on tarpeellista.

Tutkijat vertaavat järjestelmää ”itseajavaan autoon”. Laite seuraa aivojen tilaa (EEG) ja antaa impulssin juu-

ri oikealla hetkellä, kun aivot ovat vastaanottavaisimmillaan.

Monialaista yhteistyötä

Hanketta johtava Lioumis korostaa, että aivotutkimuksen läpimurrot eivät synny yksin.

Työryhmään kuuluu insinöörejä, fyysikoita, neurologeja ja psykologeja. Myös yhteistyö yritysten kanssa on välttämätöntä, sillä vaativat tutkimukset tarvitsevat rahoitusta.

Kuten todettua, aivotutkimuksen kulta-aika on käsillä, ja Lioumis uskoo monien läpimurtojen olevan vain muutamien vuosien päässä. Sen mahdollistaa pitkäaikainen ja monialainen tutkimustyö.

– Uskon, että nykyisessä sukupolvessa on ratkaisu moniin kysymyksiin. Koulutamme täällä ihmisiä, jotka kehittävät ratkaisuja aivojen mekanismien ymmärtämiseen. Niiden avulla meidän on mahdollista kehittää entistä yksilöllistetympiä hoitoja. Olemme oikeilla jäljillä, mutta meillä on vielä paljon löydettävää! ●

Esimerkiksi kahvimukiin tarttuminen vaatii useiden lihasten aktiivointia.

EEG on sata vuotta vanha keksintö

- › Nykyisen aivotutkimuksen perustana toimiva EEG keksittiin jo yli sata vuotta sitten.
- › Vuonna 1924 saksalainen psykiatri **Hans Berger** teki historiaa tallentamalla maailman ensimmäisen ihmisen aivosähkökäyrän eli EEG:n (elektroenkefalografia).
- › Berger työnsi hopealankoja potilaiden päänahan alle sähkösignaaleja mitatakseen. Hän havaitsi ensimmäisenä maailmassa ihmisaivojen säännöllisen sähköisen taajuuden, alfarytmin. Se on aivojen eräänlainen perustaajuus.
- › Tänä päivänä tunnetaan useita erilaisia kreikkalaisten aakkosten mukaan nimettyjä rytmejä. Esimerkiksi gammarytmi yhdistetään monimutkaiseen kognitiivisiin toimintoihin.

Renan Matsuda tarkkailee aivosähkökäyrän dataa näytöltä. Väitöskirjatutkija Ida Granö on yksi hankkeen monista tutkijoista.

Digitaidot auttavat ulos katveesta

Teknologia kulkee mukana 71-vuotiaan Kauko Väisänen arjessa. Se antaa hänelle myös välineitä vaikuttaa yhteiskuntaan. Nyt Väisänen kertoo, mitkä digitaidot kannattaa opetella vielä myöhemmälläkin iällä.

Mikkililäinen **Kauko Väisänen**, 71, ei voisi kuvitella arkeaan ilman tietokonetta, älypuhelin, verkkoyhteyksiä ja sosiaalista mediaa. Hän lukee ja kirjoittaa päivittäin sähköposteja ja WhatsApp-viestejä, osallistuu Teams-kokouksiin ja hoitaa pankkiasioita verkossa.

Väisäsellä on tilit myös Facebookissa ja Instagramissa. YouTubessa hän kuuntelee musiikkia, ja TikTokissa erilaisia luentoja. Rakkaita harrastuksia Väisäselä ovat teatteriryhmässä näyttelemisen sekä shakki, jota hän pelaa verkossa.

– Olen somessa sekä yksityishenkilönä että järjestöhommiensa takia, Kauko Väisänen kertoo.

Hän toimii aktiivisesti monissa järjestö- ja luottamustoimissa paikallisesti ja valtakunnallisesti. Niiden hoitaminen ei hänen mukaansa onnistuisi ilman digitaitoja.

– Esimerkiksi WhatsApp on todella tärkeä yhteydenpitokanava erilaisissa työryhmissä.

Väisänen toimii muun muassa Invalidiliiton liittovaltuustos-

sa, Yhdenvertainen Etelä-Savo ry ja Estery ry:n puheenjohtajana sekä Selkäydinvammaiset Akson ry:ssä. Hän kuuluu myös Mikkelin Seudun Invalidit ja Mikkelin Seudun Vihreät ry:n hallitukseen.

– Nostan esiin esimerkiksi vammaisten oikeuksia ja vammaisten kohteluun liittyviä epäkohtia sekä rasismiin liittyviä näkökulmia. Aika ohueksi jäisi yhteiskunnallinen vaikuttaminen, jos ei olisi digitaitoja, Väisänen sanoo.

Yhteydenpitoa viesteillä

Tietokonetta Kauko Väisänen alkoi käyttää jo 1990-luvulla.

– Mikkelisissä järjestettiin Invalidiliiton kesäpäivät 90-luvun alkupuolella, ja sinne tuli paljon osallistujia myös ulkomailta. Muistan, kuinka hienoa oli pitää heihin yhteyttä ja viestitellä tapahtuman jälkeenkin.

Kauko Väisänen mukaan sosiaalinen media auttaa paitsi ylläpitämään myös luomaan sosiaalisia suhteita ihmisten välillä.

– Ennen vanhaan ihmiset vain katosivat jonnekin, mutta nyt vanhoja-

Aika ohueksi jäisi yhteiskunnallinen vaikuttaminen, jos ei olisi digitaitoja.

Kauko Väisänen osallistuu kotoaan Mikkelistä näppärästi etäkokouksiin. Ensin ne tuntuivat vierailta, mutta korona-aikana niistä tuli normi.

Tietokoneet ja älypuhelin ovat Väisäselle arkisia välineitä vaikuttamiseen ja viestimiseen.

kin tuttuja voi etsiä somesta. Sosiaalinen media voi myös vähentää yksinäisyyttä.

Etäopiskelu olisi auttanut

Kauko Väisänen vammautui vuonna 1972 liikenneonnettomuudessa ensimmäisellä työpaikallaan rakennustyömaalla.

– Muutama vuosi siinä meni sopeutuessa ja miettiessä, että mihin ryhtyisi. Työnhaku ja opiskelu oli siihen aikaan hankalaa pyörätuolilla liikkuvalla. 1980-luvulla Mikkelissä kauppaopisto oli onneksi jo esteetön, ja valmistuin sieltä merkonomiksi laskenta-toimen linjalta, Väisänen kertoo.

– Myöhemmin kävin vielä Otavan opiston tiedotus- ja viestintälinjan, jossa tietokoneet olivat jo käytössä. Monesti olen miettinyt, miten paljon helpompaa kaikki olisi ollut, jos olisi ollut nämä nykyajan välineet ja mahdollisuudet esimerkiksi etäopiskeluun, hän jatkaa.

Tekoälyn mahdollisuudet

Kauko Väisänen seuraa jatkuvasti digitaalisen maailman muutoksia

ja uutuuksia. Hän on kiinnostunut myös tekoälyn mahdollisuuksista.

– Tekoälyä on näppärä käyttää, mutta aika vähän silti tulee vielä käytettyä sitä. Joskus kysyn siltä kysymyksiä, ja olen miettinyt, että voisi olla kiva kokeilla sitä oman musiikin tekemiseen. Seuraan myös somessa tilejä, joissa tekoälygurut antavat hyviä vinkkejä.

Luovan tekstin osalta hän suhtautuu tekoälyyn kuitenkin epäilevästi.

– Luovassa tekstissä pitää olla oma sielu mukana, ja tekoäly ei siihen pysty. Seuraan monia tilejä, joissa käytetään tekoälyä, ja kyllä sen yleensä huomaa, milloin sisältö on tehty sen avulla.

Itseoppinut digitaiteja

Kauko Väisänen kertoo olevansa aika lailla itseoppinut digikäyttäjä. Hän on kuitenkin saanut esimerkiksi Mikkelin kaupungin työryhmissä joskus perehdytystä eri ohjelmiin ja sovelluksiin.

– Pääasiassa olen itsekseni opetellut käyttämään erilaisia ohjelmia ja tutustunut uusiin kanaviin.

– Korona-aikaan kalenteriin tulivat etäkokoukset, ja vaikka ne tuntuivat aluksi hankalilta, ovathan ne aikamoinen siunaus nyt kun niihin on tottunut. Etäkokoukseen voi osallistua mistä päin Suomea tahansa, eikä tarvitse miettiä liikkumista paikasta toiseen.

Väisänen on huomannut, että jos digitaitoja ei ole, jää helposti katveeseen.

– Esimerkiksi vammaisneuvoston kokouksen pöytäkirja pitää hyväksyä digitaalisesti. Vaikka nykyään on monia apuvälineitä, niin kyllä esimerkiksi näkö- ja kuulovammaisilla ihmisillä on ongelmia saavutettavuuden suhteen.

Kauko Väisänen muistuttaa, että digitaaliseen maailmaan sukeltaminen on jokaisen oma valinta.

– Vaikka itse käytänkin paljon tietokonetta ja monia digikanavia, ymmärrän hyvin heitäkin, jotka eivät halua tällaiseen lähteä. Ei se elämä kauhean huonoa ole, jos haluaa tietokoneella istumisen sijasta lähteä vaikka ulos luontoon. Eikä lähipiirini saunailtoja voi tehdä Facebookin kautta. ●

KAUKO VÄISÄSEN VINKIT

Ota ainakin nämä digitaidot haltuun

1

Pankkiasiointiin liittyvät asiat.

Hanki verkkotunnukset ja opettele käyttämään niitä. Pääset kirjautumaan pankin lisäksi moniin muihinkin tärkeisiin sovelluksiin, ja hoitamaan esimerkiksi veroasioita.

2

Sähköpostin käyttö.

Moni asia hoituu helposti ja nopeasti sähköpostitse.

3

Tutustu tietoturvan perusteisiin.

On tärkeää tunnistaa esimerkiksi huijausviestit. Myös virustorjuntaohjelmat kannattaa pitää ajan tasalla.

4

Hyppää mukaan sosiaaliseen mediaan sellaisille tileille, jotka tuntuvat sinusta kiinnostavilta ja luontevilta. Somessa saat yhteyden muihin ihmisiin!

**Kauko Väisänen
vammutui
onnettomuudessa
työpaikallaan
rakennustyömaalla,
kun hän oli nuori.**

Lasersilmä havaitsee esteet

LIDAR-teknologiaa hyödyntävät pyörätuolit osaavat esimerkiksi ennakoida edessä olevan kynnyksen. Tulevaisuudessa niin vammaiset kuin vammattomatkin ihmiset ovat yhä enemmän tekemisissä robotiikan kanssa ja se herättää kiinnostavia kysymyksiä.

Portaita vaivattoman näköisesti kipuava sveitsiläinen Scewo BRO -sähköpyörätuoli on vaikuttava näky. Laite kykenee nousemaan ja laskemaan portaita integroitujen teolojen avulla, eikä se vaadi käyttäjältä lainkaan vartalon hallintaa.

Scewon edustaja Suomessa on oululainen robotiikkayhtiö Probot Oy, jonka toimitusjohtaja **Matti Tikanmäki** seuraa teknologian kehitystä aitiopaikalta.

LIDAR-teknologian kehitys on peruja jo 1960-luvulta, mutta vuosikymmenten saatossa niin laitteiden koot kuin tehotkin ovat kehittyneet. Samalla käyttötapoja on tullut lisää.

Yksinkertaisimmillaan LIDAR on kuin ultraääni tai tutka, joka hyödyntää äänen tai radioaaltojen sijaan valoa.

– Laite lähettää valtavan määrän nopeita laserpulseja, jotka kimpoavat esteistä takaisin. Mittaamalla heijastusaikaa laite luo ympäristöstä reaaliaikaisen 3D-mallin, jota kutsutaan pistepilveksi, Tikanmäki selittää.

Pistepilveä voi ajatella digitaalisena heijastuksena todellisuudesta. Se kertoo laitteelle millintarkasti, missä seinät, huonekalut ja ihmiset sijaitsevat. LIDAR-teknologia on tärkeässä roolissa myös itseohjautuvien autojen teknologiassa.

Älykäs apuväline näkee paljon

Nykyaikaiset sähköpyörätuolit ja liikkumisen apuvälineet ovat perinteisesti olleet riippuvaisia käyttäjän jatkuvasta ohjauksesta. LIDAR-teknologian avulla apuvälineestä tulee aktiivinen kumppani.

Kun Scewo-pyörätuolin kaltaisiin laitteisiin integroidaan kehittynyt LIDAR-keilaus, ne kykenevät havainnoida esteitä, joita perinteiset sensorit tai kamerat saattavat jättää huomiotta.

– LIDAR on luotettava. Se ei hämäänny valaistuksesta samalla tavalla kuin kamera. Se näkee pilkkopimeässä ja sietää hyvin esimerkiksi sumua tai kirkasta auringonpaistetta, Tikanmäki huomauttaa.

Liikuntavammaiselle tämä tarjoittaa turvallisuutta. LIDAR-ohjattu pyörätuoli voi tunnistaa jalkakäytävän reunan, havaita takaviistosta

**LIDAR
näkee pilkkopimeässä.**

Probot Oy:n toimitusjohtaja
Matti Tikanmäki

lähestyvän jalankulkijan tai kieltäytyä ajamasta liian jyrkkään luiskaan.

Tulevaisuudessa teknologia voi mahdollistaa jopa täysin autonominen liikkumisen tutuissa ympäristöissä, kuten kauppakeskuksissa tai sairaaloissa.

Lyhenne LIDAR tulee sanoista

Light (Valo)
Detection (Tunnistus)
And (ja)
Ranging (Etäisyyden mittausta)

Lyhenne on muodostettu samalla logiikalla kuin tutka-sana (**RADAR** – Radio Detection and Ranging). Siinä missä tutka käyttää radioaaltoja, lidar käyttää valoa (yleensä näkymätöntä lasersädettä).

Scewo BRO hyödyntää LIDAR-tyyppistä lasersensoreiden ja ultraäänen yhdistelmää luodakseen tarkan kuvan ympäristöstään juuri silloin, kun virhemarginaalia ei ole – eli esimerkiksi portaisissa.

Esteettömyys kuuluu myös roboteille

Haastattelun aikana Tikanmäki nostaa esiin mielenkiintoisen näkökulman: esteettömyys ei ole vain ihmisten tarve, vaan se on edellytys sille, että voimme hyödyntää robotiikkaa.

– Samat asiat, jotka tekevät tilasta vaikean pyörätuolin käyttäjälle, ovat haastavia myös robotille. Portaat, korkeat kynnykset ja ahtaat käytävät pysäyttävät molemmat, hän pohtii.

Tikanmäki antaa varoittavan esimerkin nykyarkkitehtuurista: lasiseinät ja peilipinnat. Vaikka ne näyttävät hienoilta, ne ovat LIDAR-sensorille ja konenäölle myrkyä. Lasin läpi kulkeva tai peilistä taivuttu lasersäde voi antaa robotille virheellistä tietoa ympäristöstä.

– Jos rakennamme maailmaa, joka on täynnä lasia ja valkoista marmoria ilman merkintöjä, teemme siitä vaarallisen sekä ihmisille että niille koneille, joiden on tarkoitus auttaa meitä.

Mikäli robotiikkaa halutaan hyödyntää täysimääräisesti, tarvitaan myös toimintaympäristöjen parempaa suunnittelua.

– Esimerkiksi oven avaaminen on robotille valtava tekninen haaste. Onko ovi kätsyydeltään oikea vai vasen? Onko siinä pumppu, jousi vai kynnyks? Sama pätee kotitöihin. Robotti voisi periaatteessa tiskata, mutta tehtävä helpottuisi ja halventuisi huomattavasti, jos luopuisimme 17 erilaisesta kahvikupista ja käyttäisimme vain yhtä standardimallia, Tikanmäki haavainnollistaa.

Tämä herättää Tikanmäen mukaan myös laajemman kysymyksen: ovatko nykyiset elinympäristömme edes ihmiselle optimaalisia?

– Jos muokkaamme ympäristöä ”robottistävällisemmäksi” – poistamalla kynnyksiä, selkeyttämällä kulkuväyliä ja välttämällä hämääviä pintoja – teemme siitä samalla esteetömmän myös apuvälineitä käyttäville ihmisille.

Teknologia ei tuo tasavertaisuutta

Kun Matti Tikanmäeltä kysyy ennustetta seuraavasta viidestä vuodesta, vastaus ei liity pelkästään teknologiaan. 20 vuotta yrittäjänä toiminut Tikanmäki näkee, että olemme suuressa yhteiskunnallisessa murroksessa.

– Jännä nähdä, onko meillä viiden vuoden päästä edes samanlaista rahataloutta olemassa kuin nyt. Yhteiskunnat velkaantuvat, ja talous vääristyy. Jos nykytilaa peilaa, huolestuttavinta on rikkaiden rikastuminen ja köyhien köyhtyminen. Tällä hetkellä markkinatalous voi olla teknologian suurin jarru.

Tikanmäen mukaan tekninen kehitys kulkee oikeaan suuntaan: sensorit pienenevät, ja massavalmistus mahdollistaa valtavat tuotantomäärät. Silti kehitys ei näy loppukäyttäjän hinnoissa niin nopeasti kuin pitäisi.

Korkeat hinnat pitävät uusimmat apuvälineet vain harvojen saatavilla. Teknologia on valmiina palvelemaan, kunhan yhteiskunnan rakenteet antavat sille tilaa.

– Meidän kannattaisi miettiä, mitä asioita me haluamme automatisoida ja mihin toivomme apuvälineitä sen sijaan, että tuijottaisimme vain tämän päivän hintalappua. Oleellista on se, miten haluamme käyttää tätä kehitystä ihmisen hyväksi. Tulevaisuudessa teknologian pitäisi olla itsestäänselvyys, joka purkaa esteitä, ei uusi kallis ylellisyustuote, Tikanmäki summaa. ●

Tekoäly lisää tiedon saavutettavuutta

Ammattiopisto Spesiassa on huomattu, että tekoäly tukee oppimista. Se voi esimerkiksi muuttaa tekstiä puheeksi tai selittää asioita yksinkertaisesti. Hyvää työkalua on kuitenkin käytettävä taiten.

Kun opiskelijat harjoittelevat työhakemuksen tekemistä, tekoäly vinkkaa, miten heidän kannattaa kertoa vahvuuksistaan. Se selittää myös, mitä ilmoituksen termi tiimipelaaja itse asiassa tarkoittaa.

Tekoäly vaikuttaa laajasti elämäämme, myös opettamiseen ja oppimiseen. Digiopettajat **Petri Rönkä** Jyväskylästä ja **Ritva Koistila** Turusta kertovat, että tekoäly on tärkeä työkalu myös Ammattiopisto Spesiassa.

– Opettajat käyttävät tekoälyä esimerkiksi oppituntien valmisteluun. Opiskelijat hyödyntävät sitä tehtävissä ja oppimisensa tukena. Rohkaisemme ja ohjaamme tekoälyn hallittuun ja turvalliseen käyttöön. Se on nykyään myös tärkeä työelämätaito, Koistila kuvailee.

– Tekoäly on kaikkialla. Sen kanssa kannattaa oppia tulemaan toimeen ja ottaa siitä hyöty irti, Rönkä muotoi-

lee. Tekoälystä on kysymys silloinkin, kun saamme suoratoistopalveluista musiikki- tai elokuvavinkkejä tai löydämme navigaattorin avulla kätevästi määränpäähämme.

Invalidiliiton osittain omistama Ammattiopisto Spesia on usealla paikkakunnalla toimiva ammatillinen erityisoppilaitos, joka kouluttaa vaativaa erityistä tukea opintoihinsa tarvitsevia nuoria ja aikuisia. Sen tarjontaan kuuluvat tutkintokoulutukseen valmentava koulutus, työhön ja itsenäiseen elämään valmistava koulutus sekä lukuisat erilaiset ammatilliset perustutkinnot. Spesiassa on noin 1 500 opiskelijaa.

Henkilökohtainen sparraaja

Tekoäly voi toimia myös esimerkiksi eräänlaisena henkilökohtaisena sparraajana, jolta opiskelija saa tukea juuri haluamiinsa asioihin.

– Opiskelija voi harjoitella tekoälyn kanssa vaikka matematiikan tehtäviä. Tekoälyltä kehtaa kysyä vaikka samaa asiaa yhä uudelleen tai pyytää

sitä selittämään asian toisella tavalla, Rönkä huomauttaa.

Spesiassa on pienet opetusryhmät ja tunneilla on läsnä myös opetuksen ohjaaja.

– Tekoäly ei vähennä inhimillisen tuen ja kohtaamisten merkitystä. Tekoäly on kuitenkin vain sovellus. Etenemme aina ihminen eikä tekoäly edellä, Koistila korostaa.

Tieto kaikkien ulottuville

Tekoäly lisää myös tiedon saavutettavuutta.

– Tekoäly on esimerkiksi hyvä käsittelemään laajoja tekstimassoja ja tekemään yhteenvetoja ja tiivistelmiä. Se pystyy myös selkeyttämään tekstejä, vaikka ei virallista selkokiel-tä tuotakaan. Lisäksi se on taitava havainnollistamaan asioita esimerkiksi kuvien avulla, Rönkä kertoo.

Tekoälylle voi myös sanella muistiinpanoja ja se muuttaa ne tekstiksi.

– Ominaisuudesta on paljon apua, jos henkilön on esimerkiksi vaikea käyttää näppäimistöä, hän lisää.

– Kun kädet ovat vapaana, muistiinpanoja voi tehdä myös jonkin

muun työn ohessa, Koistila huomauttaa.

Helpotuksia kommunikointiin

Tekoäly voi muuttaa myös valmiin tekstin puheeksi, mistä on apua esimerkiksi näkövammaisille. Tiedon saavutettavuutta lisää myös se, että tekoäly pystyy kääntämään puhetta reaaliaikaisesti.

– Jos oppilaitokseen tulee ulkomaalainen vieras, hänen puheensa voidaan suomentaa näytölle, Koistila mainitsee.

Reaaliaikaisista käännöksistä voi olla paljon apua myös opiskelijoille, joiden äidinkieli ei ole suomi.

– Meidän on kuitenkin huolehdittava siitä, että vaikkapa tutkintoon valmistavan koulutuksen opiskelija oppii ihan oikeasti työssä tarvittavan suomen kielen, hän lisää.

Kuka teki tehtävän?

Mutta miten opettaja voi varmistua siitä, että opiskelija itse – eikä tekoäly – on tehnyt kirjallisen tehtävän?

– Opiskelijamme ymmärtävät, että jos tekoäly tekee työn kokonaan, he eivät opi itse. Lisäksi opettajat tuntevat opiskelijansa ja huomaavat tuollaisen tekoälyn käytön. Ammatillisessa koulutuksessa näytöt suoritetaan aidoissa työelämän tilanteissa, joissa arvioidaan opiskelijan käytännön osaaminen, Koistila kertoo.

Yleensä myönteisimmin tekoälyn käyttöön suhtautuvat he, joilla on siitä aikaisempaa kokemusta. Tekoälykriitikin taustalla saattaa olla ennakkoluuloja – tai punnittuja periaatteellisia syitä.

– Jotkut opiskelijoistamme ovat hyvin valveutuneita. He saattavat kritisoida vaikkapa sitä, että tekoälyjärjestelmät kuluttavat valtavasti energiaa.

Spesiassa pyritään käyttämään tekoälyä harkitusti ja pohtimaan, onko kuvapankkikuva tai -video parempi vaihtoehto kuin tekoälyllä tuotettu kuva tai video.

Tekoälylukutaitoa tarvitaan

Rönkä ja Koistila korostavat, että tekoäly on erinomainen työkalu,

mutta sitä on käytettävä vastuullisesti. Spesiassa opetetaankin opiskelijoille *tekoälylukutaitoa*.

– Korostamme, että tekoälyn vastauksia pitää aina arvioida kriittisesti. Tekoäly voi esimerkiksi halusoida eli vastailla ihan pättömiä. Tiedot pitäisi tarkistaa alkuperäisistä lähteistä, Rönkä kertoo. Käytännössä tekoälyä on koulutettu aina jollakin data-aineistolla, ja aineisto voi olla myös hyvin epäluotettavaa.

Vastuulliseen ja turvalliseen tekoälyn käyttöön kuuluu myös ymmärtää, että tekoälyn ei voi syöttää esimerkiksi henkilötietoja tai muita salassa pidettäviä tietoja.

Tekoäly kehittyy huimaa vauhtia, ja tulevaisuudessa käytössämme saattaa olla myös aivan uudenlaisia oppimista tukevia järjestelmiä.

– Tulevaisuudessa tekoäly tulee olemaan vielä enemmän meidän kaikkien arkipäivää. Sen käytön hallitseminen ja toiminnan ymmärtäminen on erittäin tärkeää, Koistila summaa. ●

Miten suojautua kyberuhkilta?

Tekoäly tekee huijausyrityksistä jatkuvasti uskottavampia. Invalidiliiton tietohallintopäällikkö Pasi Dahlstedt kertoo, miten huijauksilta voi suojautua. Hän vastaa myös muihin ajankohtaisiin kysymyksiin tieto- ja kyberturvallisuudesta.

Invalidiliiton tietohallintopäällikkö Pasi Dahlstedt, mitkä asiat haluaisit jokaisen muistavan tieto- ja kyberturvallisuudesta?

Tietoturvallisuus ei ole staattinen tila, eikä voi tavoitella valmista turvallisuutta. Kaikki järjestelmät ovat omalla tavallaan haavoittuvia. Olenaista on se, miten toimimme, kun suojaus pettää. Kun tietää sen, on oivaltanut jotain turvallisuudesta.

Joskus pelkistetään niin, että ihminen on aina tietoturvan heikoin lenkki. Se on vähän harhaanjohtavaa, sillä ihminen on toimija omassa digiarjessaan. Teknologia on vain työkalu, ja turvallisuus syntyy siitä, että ollaan hereillä arjessa.

Kolmas tärkeä asia liittyy tiedon oikeellisuuteen. Informaatiovaikuttaminen ja tekoälyn tuottamat väären-

nökset lisääntyvät. Jokaisen pitää olla hieman skeptinen. Esimerkiksi osa keskustelupalstojen keskustelijoista voi olla botteja.

Invalidiliiton jäsenyhdistyksissä käsitellään toisinaan henkilöiden tietoja. Mitä on tärkeää ottaa huomioon niiden turvallisessa käsittelyssä?

Tietoja saa kerätä ja käyttää vain siihen tarkoitukseen ja siinä laajuudessa kuin on tarpeen. Tietoihin ei pidä olla pääsyä ylimääräisillä, ja jokainen näkee vain sen osan, jota tarvitsee omassa tehtävässään. Tätä kaikkea meillä EU:ssa sääntelee GDPR.

Henkilötietoja saa säilyttää vain niin kauan kuin niille on perusteltu käyttötarkoitus. Kun tarvetta ei enää ole, tiedot pitää poistaa. Säilytysajat vaihtelevat käyttötarkoituksen mukaan, eikä niille ole yhtä aikarajaa.

Mainio paikka saada lisää tietoa näistä aiheista on Suomen tietosuojavaltuutetun verkkosivut.

Miten yhdistykset ja niiden jäsenet voivat tunnistaa huijaukset?

Huijaukset rakennetaan usein keinotekoisien kiireen ja paineen varaan. Huijari voi pyytää toimimaan

välittömästi, ja viesti saattaa näyttää esimerkiksi siltä, että se tulee toimitusjohtajan nimellä. Viesti voi tulla myös jossain epätavallisessa kanavassa.

Jos pyydetään yllättäen muutoksia, kuten muuttamaan pankkitunnuksia tai tilinumeroa, kannattaa olla varuillaan. Hälytysmerkkejä ovat myös pienet kirjoitusvirheet nimissä tai osoitteissa.

Jos huomaa hälytysmerkkejä, niin kannattaa varmistella, onko tämä henkilö oikealla asialla. Organisaation sisällä on hyvä sopia joku turvasana, jonka kaikki tunnistavat. Se voi olla esimerkiksi joku asia toimiston sisällä, jota muut eivät tiedä. Jos tulee epäily huijauksesta, tällä turvasanalla voi varmistaa, onko kyseessä oikea henkilö.

Hälytysmerkit voivat viitata siihen, että tietoja kalastellaan ja organisaation ihmisiä yritetään lähestyä. Murtautuminen tapahtuu yleensä monessa aallossa.

Voiko huijausyrityksiltä suojautua?

Voi ja pitää. Yksi tärkeä asia on monivaiheinen tunnistautuminen. Se tulisi olla kaikissa palveluissa käytössä, vaikka se tekeekin joskus arjesta hankalampaa.

Salalause on usein parempi kuin lyhyt salasana.

Toinen tärkeä asia on pitää laitteet ajan tasalla. Kaikki verkkoon kytketyt laitteet tarvitsevat säännöllisiä päivityksiä.

Kolmas tärkeä asia on hyvät salasana. Salalause on usein parempi kuin lyhyt salasana, ja samaa salasanaa ei pidä käyttää eri palveluissa.

Kun tekniikka on kunnossa, huijarit yrittävät usein vaikuttaa tunteisiin. Voidaan esimerkiksi vedota ihmisen auttamisen haluun, tai saattaa tulla uteliaisuuden herättävä viesti tai yllättävä rakkauden tunnustus.

Miten tekoäly muuttaa tällä hetkellä huijausyrityksiä?

Tekoälybotit voivat esiintyä sosiaalisessa mediassa tai keskustelupalstoilla tavallisina keskustelijoina.

Myös niin sanotuista syväväärenöksistä puhutaan paljon. Se tarkoittaa, että esimerkiksi soittajan tai viestin lähettäjän henkilöllisyyttä voidaan väärentää entistä uskottavammin. Ääni voi kuulostaa jonkun tutun ääneltä ja mukana voi olla aidon näköinen kuva tai reaaliaikainen väärennetty videolähetys.

Verkossa liikkuu myös tekoälyn tuottamia ”kikkoja”. Minulle tuli vastaan sellainen, jossa luvattiin, että saat vanhasta televisiostasi päivitettyä nykyaikaisen äly-tv:n, kun lataat tämän sovelluksen.

Ihmisen halu parantaa laitteitaan tai saada jotain uutta käyttöön voi johtaa ajatusvirheeseen. Ei pysähdytä miettimään, mihin sovellukseen ollaan antamassa pääsy. Osa näistä voi olla huijauksia ja sovellukset voivat kerätä tietoa ihmisistä.

Mitä pitää tehdä, jos epäilee, että tietoja on päässyt vuotamaan?

Jos epäilee, että omat tiedot ovat vuotaneet, tärkeintä on toimia nopeasti. Kyberturvallisuuskeskukseen voivat sekä yksityishenkilöt että organisaatiot tehdä ilmoituksen tieto-

turv loukkauksesta. Lisäksi on tärkeää tehdä rikosilmoitus poliisille. Jos vuoto liittyy rahaan, asia pitää hoitaa pankin kanssa. Kaikkea ei aina voi enää perua, mutta tärkeintä on, että tietää miten toimia, jos suojaus pettää.

Mistä saa lisätietoa, jos tietoturva-asiat mietittyvät?

Suosittelen erityisesti seuraamaan Kyberturvallisuuskeskuksen viestintää. Heillä on tosi hyviä vinkkejä. Kyse ei ole siitä, että olenko juuri minä turvassa, vaan siitä, että tiedänkö, miten pitää toimia. Kyber-

turvallisuuskeskuksen kautta saata tää tietoa.

Miten Invalidiliitossa varaudutaan kyberturvallisuuden uhkiin ja torjutaan niitä?

Tietoturva ja kyberturvallisuus rakentuvat meille vastuullisuuden kautta. Meillä on sovittuja prosesseja ilmoittaa havainnoista. Henkilöstöä myös testataan säännöllisesti yllätyksellisillä sähköposti- ja tekstiviesteillä, jotta he oppivat tunnistamaan huijauksia. Huolehdimme myös henkilöstön koulutuksesta. ●

Pasi Dahlstedt
on Invalidiliiton
tietohallinto-
päällikkö.

Suomessa on yksi esteetön vankilaosasto

Vankiloiden esteettömyys vaihtelee Suomessa. Monet vankilat kuitenkin pyrkivät olemaan esteettä ja huomioivat liikkumisesteiset henkilöt esimerkiksi tapaamistilojen ja pysäköintipaikkojen osalta.

Teksti Hannu Salonpää **Kuvat** Keravan vankila, Getty Images

Kattavaa, koko Suomen vankilaverkoston kohdistettua esteettömyyskartoitusta ei ole koskaan tehty. Ainoa yksittäinen esteettömyyskartoitus on toteutettu opinnäytetyönä Pyhäselän vankilasta vuonna 2018.

Suomen suurimmassa avovankilassa Keravalla on vietiä pisimmälle esteettömyyden huomioiminen. Miehillä tarkoitettussa Keravan vankilassa avattiin vuonna 2020 esteetön osasto. Osastolla on 10 vankipaikkaa ja kaikki asuinhuoneet ovat yhden hengen huoneita. Esteettömän osaston tilat on suunniteltu myös pyörätuolia käyttäville.

– Esteetön osasto vastaa muita vankilan osastoja tilaratkaisuiltaan. Osastolla on yhteinen keittiötila sekä kodinhoitohuone. WC- ja pesutilat ovat osastolla myös yhteiset. Kaikkien vankien käytössä on erillinen palvelukeskus, jonka tilat ovat myös esteettömät. Palvelukeskuksen tiloissa vangit käyvät ruokailemassa. Siellä on myös saunatilat ja vankilan kuntosali, kertoo Keravan vankilan yksikönpäällikkö **Lotta Joensuu**.

– Valvotut tapaamiset järjestetään palvelukeskuksen tiloissa, joten tilat mahdollistavat pyörätuolilla liikkuvan tapaajan osallistumisen. Esteettömyys on siis toteutettu paitsi vankien myös vankilassa vierailevien näkökulmasta.

Sijoituspaikka tarkkaan harkittu

Voiko vanki itse tai tuomioistuin vaikuttaa sijoituspaikan valintaan niin, että liikkumisesteinen pääsee Keravalle esteettömään vankilaan? Joensuu vastaa tähän kysymykseen:

– Keravan avovankilaan vankisijoittelusta vastaa Rikosseuraamuslaitoksen asiakasarviointiyksikkö.

WC-tiloissa lavuaarin korkeutta pystyy säätämään.

Osaston suihkutilassa on suihkutuoli.

Tunsin olevani yksi vanki muiden joukossa.

"Vankila pysäytti minut"

TAPPAAN Sakun, 29, eräässä kuntoutuslaitoksessa.

Saku haluaa kertoa useiden vuosien takaisista kokemuksistaan siitä, miten hän vammaisena henkilönä selviytyi vankilassa. Sakun nimi on muutettu aiheen arkaluontoisuuden vuoksi.

Saku kertoo, että hän ajautui rikollisuuden maailmaan jo alle kaksikymppisenä.

– Kaikki alkoi näpistelystä, mutta melko pian kuvaan tuli mukaan ryöstöjä. Siirryin myös alkoholin käytöstä koviin huumeisiin. Kamaa piti jotenkin rahoittaa, joten omaisuusrikoksiin tuli kierroksia lisää, hän sanoo.

Saku kertoo erään syyskuisen viikonlopun olleen hänelle kohtalokas, suorastaan hänen elämänsä musta piste.

– Olin vahvasti aineissa, mutta kavereiden yllyttämänä lähdin kuljettamaan ajokiellossa olevaa, osin epäkuntoista autoa. Jarrut pettivät, ja auto suistui ylinopeudessa ojaan. Minulta murtui niska. Onnettomuudesta seurasi korkealle sijoittuva selkäydinvamma ja alaraajojen halvaantuminen. Pyörätuolista tuli minulle loppuelämän seuralainen.

Sakun kuntoutusvaihe kesti lähes vuoden. Sen aikana hänet tuomittiin vuoden ja 2 kuukauden ehdottomaan vankeuteen useista rikoksista. Puolustusasianajaja vetosi Sakun vammautumiseen, jotta päämies olisi välttynyt vankeudelta. Tuomio pysyi kuitenkin voimassa.

– Tulin uskon ja koin, että minun täytyy sovittaa maallinen tuomio. Olin ahdistunut, peloissani ja panikoin, miten selviäisin vankilassa, koska olin myös monisairas. Jälkeen päin ajatellen kaikki meni ihmeenkin hyvin, hän toteaa.

Saku ei saanut vankilassa erityiskohtelua, mutta hänen tarpeensa huomioitiin kohtuullisesti.

Pyörätuolista siirtymisiin Sakulle hankittiin siirtymälauta ja wc-istuimeen tukikahvat. Hän oli siinä määrin omatoiminen, ettei tarvinnut varsinaista avustamista. Vankilan sairaanhoitajaa hän sai tavata tavallista useammin, kahdesti viikossa, jolloin muun muassa päivitettiin hänen lääkkeensä. Saku sai myös vankilassa paniikki-oireisiinsa keskusteluapua.

Nykyisin Saku on naimisissa ja kahden leikki-ikäisen tytön onnellinen isä. Hän tekee osa-aikatyötä.

– En muistele vankeusaikaa pahalla. Oikeastaan yllätyin, miten vankilahenkilöstö yrittää parhaansa, jotta tuomitut kestäisivät vankeuden. Tunsin kaiken aikaa olevani yksi vanki muiden joukossa, vaikka liikuinkin pyörätuolilla. Vammautuminen ja vankila vasta pysäyttivät minut, Saku toteaa nyt vuosia myöhemmin.

vammaiset ja yhteiskunta

Vankisijoittelu tehdään valtakunnallisesti. Sijoittelussa otetaan huomioon muun muassa jokaisen vangin yksilöllinen rangaistusajan suunnitelma, vangin kotipaikka, yhteyksien säilyminen läheisiin, ikä, terveydentila, vangin aikaisempi rikollisuus ja vangin oma toivomus.

Käytännössä tämä tarkoittaa hänen mukaansa sitä, että mistä päin Suomea vain voidaan edellytysten täytyessä vanki sijoittaa Keravalle. Vangin täytyy täyttää kuitenkin kriteerit, joiden perusteella avovankila on mahdollinen.

Avustaminen ei mahdollista

Joensuu kertoo, että Keravan vankilaan ei voida sijoittaa sellaisia vankeja, jotka tarvitsevat tukea päivittäisissä toiminnoissa.

– Kyky omatoimisuuteen on edellytys Keravan vankilaan sijoittamiselle. Osastolla ei ole käytettävissä avustajia, Joensuu sanoo.

– Lisäksi on tärkeä huomioda, että vankilaterveydenhuollon yksikkö vastaa vangin lääketieteellisten tarpeiden mukaisen terveyden- ja sairaanhoidon sekä lääkinnällisen kuntoutuksen järjestämisestä.

Vankiterveydenhuollon yksiköllä on sairaaloita ja poliklinikoita Rikosseuraamuslaitoksen eri yksiköissä. Myös Keravan vankilassa on terveydenhuollon poliklinikka.

Keravan vankilan henkilökunta ei ole saanut erityistä koulutusta liikkumisesteisten vankien kohtaamiseen.

Joensuu kuitenkin muistuttaa, että henkilökunta on koulutettu kohtaamaan hyvin erilaisia erityisryhmiä. Tilojen esteettömyys jo itsessään tukee liikkumisesteisten kohtaamista.

Osaston keittiötiloissa on huomioitu myös työtasojen matalampi korkeus sekä esimerkiksi uunin sijoittaminen niin, että keittiön käyttö on sujuvampaa myös esimerkiksi pyörätuolilla.

Kohtuulliset mukautukset mahdollisia

PERUSTUSLAIN mukaan kaikki kansalaiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Rikosvastuu koskee siis myös vammaisia henkilöitä.

Yhdenvertaisuuslain 15. § velvoittaa viranomaisia järjestämään vammaiselle henkilölle kohtuullisia mukautuksia yksittäistapauksissa. Kohtuullisten mukautusten epääminen katsotaan vammaisuuteen perustuvaksi syrjinnäksi.

– Yhdenvertaisuuslain 9. §:n mukainen positiivinen erityiskohtelu tarkoittaa asianmukaisia järjestelyjä tosiasiallisen yhdenvertaisuuden saavuttamiseksi. Se koskee esimerkiksi vammaisia, lapsia ja iäkkäitä. Kohtuulliset mukautukset ovat yksilöllisiä siinä hetkessä toteutettavia järjestelyjä, muistuttaa Invalidi-liiton juristi **Henrik Gustafsson**.

Gustafssonin mielestä kohtuulliset mukautukset eivät voi vaikuttaa rikoksesta seuraavan rangaistuksen pituuteen.

– Suomessa vallitsee "tekorikosoikeus" eikä "tekijärikosoikeus", mikä tarkoittaa, että rikosvastuu toteutuu laissa säädetyin edellytyksin ja laissa rangaistavaksi säädetyin teon kautta, olipa rikoksentekeijä vammaisen tai ei.

– Rikostyyppikin vaikuttaa, eli talousrikoksessa ainakaan fyysisellä vammalla ei liene merkitystä. Mutta esimerkiksi henkeä tai terveyttä koskevassa rikosasiassa kuten hätävarjelutilanteessa, joka on oikeuttamisperuste (ei rikosta) sillä voi olla merkitystä, että vammaisen henkilö puolustautuakseen tarvitsee kättä pidempää tai vaikka aseensa torjuakseen oikeudettoman hyökkäyksen, Gustafsson toteaa.

*Suomessa vallitsee
"tekorikosoikeus" eikä
"tekijärikosoikeus".*

Kohtuuttomuuksia voidaan välttää

– YK:n vammaissopimuksella ei ole vaikutusta sinänsä rangaistuksen pituuteen. Mutta se vaikuttaa rikosprosessin ajan tapauksen käsittelyyn, kuten poliisin esitutkintaan sekä oikeussalin tai vankilan esteettömyyteen, hän sanoo.

– Joissakin tapauksissa henkilön vakava vammautuminen rikoksenteon yhteydessä voi vaikuttaa siihen, että rangaistuksen toimeenpano katsottaisiin kohtuuttomaksi seuraukseksi, vaikka henkilön katsottaisiin syyllistyneen rikokseen.

Gustafsson muistuttaa, että YK:n vammaissopimus edellyttää myös oikeusviranomaisten koulutusta. Tuomioistuimella on harkintavalta rangaistuksen osalta, joten yhdyskuntapalvelukin voi tulla kyseeseen.

– Suomessa on muurinvankiloiden lisäksi myös avovankiloita. Tuomio voidaan toimeenpanna muuallakin kuin suljetussa muurinvankilassa, jos havaitaan, että vangin "pakokyky" olisi fyysisen toimintarajoitteen, kuten pyörätuolin käytön takia mahdotonta. Avovankilaan voidaan kaikesti tehdä muurinvankilaa helpommin esteettömyyttä edistäviä ratkaisuja.

Ongelmatilanteita voi syntyä

Gustafsson myöntää, että henkilön vaikea vammaisuus ja apuvälineiden tarve voi johtaa ongelmatilanteisiin. Henkilökohtaisen avun toteuttamisesta kohtuullisena mukautuksena vankeuden aikana ei ole olemassa vakiintunutta oikeuskäytäntöä.

– Tahdonvastaisen hoitoon määräämisen yhteydessä terveydenhuollon yksiköissä sekä joissakin putkatilanteissa apuvälineen pois ottaminen on heikentänyt vammaisen henkilön terveydentilaa ja hyvinvointia. Eduskunnan oikeusasiamies onkin joutunut puuttumaan näihin laillisuusvalvonnalla, hän sanoo.

Esimerkkinä Gustafsson nostaa tilanteen, että lyhytkasvuisuus on ollut syynä siihen, ettei henkilö voinut käyttää suljetun putkan vesipistettä. Hänen terveydentilansa heikkeni siksi vapauden menetyksen aikana. ●

Invalidiliitossa tehdään niin valtakunnallista, alueellista kuin paikallistakin vaikuttamistyötä aktiivisessa vuoropuhelussa vammaisten ihmisten, järjestöjen, yritysten, päättäjien, viranhaltijoiden, mielipidevaikuttajien ja kansalaisyhteiskunnan kanssa. Tässä katsaus muutamiin ajankohtaisiin aiheisiin, joiden parissa työskentelemme Invalidiliiton vision ”Yhdenvertainen ja esteetön Suomi” toteutumiseksi.

Invalidiliitto vaikuttaa

Vammaispalvelulain soveltamisohjeet uudelleenvalmisteltu liiton oikaisuvaateen pohjalta

POHJOIS-SAVOSSA Invalidiliitto ja Näkövammaisten liitto tekivät oikaisuvaateen Pohjois-Savon hyvinvointialueen vammaispalvelulain soveltamisohjeisiin keväällä 2025. Siinä todettiin, että hyväksytyissä soveltamisohjeissa on useita epätarkkuuksia sekä vammaispalvelulain hengen vastaisia linjauksia. Lisäksi tuotiin esiin, ettei valmistelussa ole kuultu vammaisia henkilöitä ja heidän järjestöjään. Perhe- ja vammaislautakunta käsitteli oikaisuvaateen helmikuussa 2026 ja totesi, että soveltamisohjeet on uudelleenvalmisteltu lokakuussa 2025. Valmistelussa on kuultu vammaisneuvostoa ja oikaistu sisällölliset epätarkkuudet.

Vammaisneuvostot otettava mukaan päätöksentekoon

INVALIDILIITTO muistuttaa kunnille ja hyvinvointialueille suunnatussa kannanotossaan, että vammaisneuvostojen osallistaminen päätöksentekoon ei ole vapaaehtoista, vaan lakisääteinen ja kansainvälisiin ihmisoikeusvelvoitteisiin perustuva velvollisuus. Liitto edellyttää kunnilta ja hyvinvointialueilta konkreettisia toimia vammaisneuvostojen osallisuuden, vaikutusmahdollisuuksien ja toimintaedellytysten vahvistamiseksi.

Oikeusasiamies: kuljetuspalveluissa useita epäkohtia Varhan alueella

EDUSKUNNAN oikeusasiamies on antanut ratkaisunsa kanteluun, jossa Invalidiliitto yhdessä kolmen muun vammaisjärjestön kanssa arvosteli Varsinais-Suomen hyvinvointialue Varhan toimintaa vammaispalvelulain mukaisten kuljetuspalvelujen järjestämisessä. Oikeusasiamies moitti päätöksessään voimakkaasti sitä, että Varha ei ollut osallistanut vammaisneuvostoa eikä vammaisjärjestöjä kuljetuspalveluja koskevien ohjeiden, uudistusten tai kilpailutusten suunnitteluun YK:n vammaisyleissopimuksen edellyttämällä tavalla.

Lue lisää verkkosivuiltamme:

› invalidiliitto.fi/ajankohtaista

Tilaa Invalidiliiton uutiskirjeitä:

› invalidiliitto.fi/invalidiliiton-uitiskirjeet

Invalidiliitto tapasi vammaispalveluiden viranhaltijoita Etelä-Karjalassa

INVALIDILIITTO esitteli Etelä-Karjalan vammaispalveluiden viranhaltijoille liiton toimintaa sekä nosti esiin uuden vammaispalvelulain soveltamiseen liittyviä haasteita. Samalla muistutettiin, että säästötoimet ja linjausten kiristäminen heikentävät palveluja. Tapaamisessa keskusteltiin myös leasing-autoista sekä kilometrikukkarosta, joista molemmista on hyviä kokemuksia hyvinvointialueella. Tapaamisia tullaan jatkamaan.

Yhdenvertaisuus arvoksi Pirkanmaan hyvinvointialueen strategiaan 2026–2029

PIRHAN uudessa strategiassa yhdenvertaisuus on yksi neljästä arvosta. Muut arvot ovat ihmisläheisyys, luottamus ja vastuullisuus. Yhdenvertaisuuden kerrotaan ohjaavan toimintaa ja näkyvän palveluiden saavutettavuudessa ja esteettömyydessä sekä moninaisuuden huomioimisessa. Jokaista ihmistä kohdellaan tasavertaisesti ja kunnioittavasti. Invalidiliiton edustaja vaikutti strategian kirjauksiin Ikään-tyneiden ja vammaisten henkilöiden valiokunnassa sekä vammaisneuvostossa.

Invalidiliiton hallitusohjelmatavoitteet hautumassa

VALMISTAUTUMINEN kevään 2027 eduskuntavaaleihin on jo käynnissä. Invalidiliitto on kerännyt jäsenten ja muiden aiheesta kiinnostuneiden näkemyksiä hallitusohjelmatavoitteiksi kyselyllä ja webinaarissa. Toivelistan kärkeen ovat niissä nousseet palvelut ja esteettömyys. Invalidiliiton liittohallitus käsittelee tavoitteita maaliskuussa ja ne julkaistaan kevään 2026 aikana.

Päijät-Hämeessä keskusteltiin vammaispalveluiden haasteista

INVALIDILIITTO tapasi Päijät-Hämeen vammaispalveluiden tulosaluejohtajan. Tapaamisessa käytiin läpi Invalidiliiton neuvontaan tulleet Päijät-Hämeen vammaispalveluihin liittyvät yhteydenotot sekä keskusteltiin mm. vammaispalveluiden asiakasprosessien ongelmista. Tapaamisen tuloksena liiton työntekijä sai kutsun henkilökohtaisen avun kehittämistyöryhmään. Jatkotoimina sovittiin säännölliset yhteispalaverit vammaispalveluiden viranhaltijoiden ja vammaisjärjestöjen aluetyöntekijöiden kesken.

GETTY IMAGES

”Yhdenvertaisuus on maraton”

Rainer Hiltunen aloitti yhdenvertaisuusvaltuutettuna syksyllä 2025. Hänen saamissaan yhteydenotoissa näkyy se, ettei esteettömyys toteudu vieläkaan tarpeeksi hyvin yhteiskunnassa. Hän on selvitelletty myös liikuntavammaisten syrjintää rekrytointitilanteissa.

Rainer Hiltunen aloitti yhdenvertaisuusvaltuutettuna elokuussa 2025.

Hänellä on jo ennestään vankka kokemus tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusasioista. Ennen nykyistä pestiään hän toimi tasa-arvovaltuutettuna ja toimistopäällikkönä yhdenvertaisuusvaltuutetun toimistossa.

Vaikka Hiltunen korostaa tekevänsä työtään juristina, hän myöntää, että omat kokemukset syrjinnästä ovat vaikuttaneet.

– Kuulun itse seksuaalivähemmistöön, ja se on antanut näkökulmaa puuttua muidenkin vähemmistöjen syrjintään, Hiltunen sanoo.

Hän aloitti uransa yhdenvertaisuusasioiden parissa Seksuaalinen Tasavertaisuus SETA ry:n pääsihteerinä 1990-luvun puolivälissä.

Suomi syrji edelleen

Viime vuosina yleisin syy ottaa yhteyttä yhdenvertaisuusvaltuutetun toimistoon on ollut vammaisuus. Yhteydenotoista käy selväksi, ettei yhteiskuntaa ole suunniteltu liikuntavammaisten näkökulmasta.

Liikuntavammaisten syrjintää työelämässä yhdenvertaisuusvaltuutettu on havainnut esimerkiksi rekrytointitilanteissa.

– Muistan tapauksen, jossa henkilöä ei palkattu, kun työhaastattelussa kävi ilmi, että hän käyttää pyörätuolia. Selvitetyämme asiaa päädyimme siihen, että kyse oli syrjinnästä vammaisuuden perusteella. Asia sovittiin, ja henkilö sai kohtelustaan rahallisen hyvityksen, Hiltunen kertoo.

Rahallinen korvaus onkin Suomessa ainoa ratkaisu, jos syrjintää on jo tapahtunut.

– Meillä lainsäädäntö ei syrjintätapauksissa anna mahdollisuutta siihen, että purettu työsuhde määrätään palautettavaksi. Se ei anna myöskään mahdollisuutta rekrytointiprosessin jatkamiseen, Hiltunen sanoo.

Hiltunen mielestä on erikoista, että vammaisten asiat ovat kuuluneet yhdenvertaisuusvaltuutetun työhön vasta kymmenen vuotta.

– Virka perustettiin kuitenkin jo 25 vuotta sitten. Suomi on mielestäni edelleen monella tavalla vammaisia ja erityisesti liikuntavammaisia syrjivä maa. Moni ajattelee yhä, että vammaiset henkilöt eivät itsestään selvästi kuulu työelämään, vaan työkyvyttömyyseläkkeelle. Onneksi maailma on kuitenkin muuttunut.

Yhä selvempänä periaatteena pidetään myös vammaisten oikeutta työelämään, Hiltunen sanoo.

Paljon myös kehitystä

Hiltunen on oppinut, että kielteiset asenteet eivät aina lähde pahan tahtoisuudesta.

– Joskus ne ovat vain totuttuja tapoja ajatella. Edelleen on stereotyyppisiä käsityksiä miesten ja naisten töistä. Samoin on stereotyyppisiä käsityksiä siitä, minkälaisia töitä pyörätuolilla liikkuva henkilö voi tehdä. Asenteet voivat olla syrjiviä silloinkin, kun niillä ei tarkoiteta pahaa, Hiltunen muistuttaa.

Tärkeimpänä edistysaskeleena Hiltunen pitää sitä, että Suomi ratifioi YK:n vammaisten henkilöiden yleissopimuksen vuonna 2016.

– Sen jälkeen myös suomalaisen lainsäädännön tulkinta on muuttunut voimakkaasti vammaisten oikeuksia korostavaksi. Kyse ei enää ole hyvän tahdon osoittamisesta vammaisille henkilöille, vaan lainsäädännön asettamasta velvoitteesta esimerkiksi mukautuksille.

Ratifiointi aktivoi myös vammaisaktivisteja.

– He ottivat sopimuksen tosissaan ja lähtivät viemään syrjintää esimerkiksi yhdenvertaisuus- ja tasa-ar-

Yhdenvertaisuusvaltuutettu Rainer Hiltunen korostaa Suomen vuonna 2016 ratifioiman YK:n vammaisyleissopimuksen tärkeyttä. – Sen jälkeen myös suomalaisen lainsäädännön tulkinta on muuttunut voimakkaasti vammaisten oikeuksia korostavaksi, hän kiittelee.

**Asenteet
voivat olla
syrjiviä
silloinkin,
kun niillä ei
tarkoiteta
paha.**

volautakunnan käsiteltäväksi. Lautakunta on päätöksissään korostanut vammaissopimuksen määräyksiä. Nykyisin myös korkein oikeus ja korkein hallinto-oikeuskin siteeraavat sopimusta ratkaisuisaan. Sillä lailla tilanne on meillä parempi kuin monissa muissa maissa, Hiltunen kehuu.

Esimerkkinä lainsäädännön velvoittavuudesta Hiltunen mainitsee Oulun poliisilaitoksen vaikeavammaisen poliisin tapauksen vuosien takaa.

Organisaatiouudistuksessa yksikönjohtajana toiminut vaikeavammainen poliisi alennettiin tutkinnanjohtajaksi. Hänen asemaansa ja palkkaluokkaansa alennettiin.

Hovioikeuden mielestä poliisilaitos laiminlöi yhdenvertaisuuslain edellyttämien kohtuullisten mukautusten järjestämisen poliisille. Hovioikeuden mukaan mukautusten laiminlyönti vaikeutti hänen virka-tehtäviensä hoitamista.

– Selkeästi tuomioistuin katsoi, että kysymys oli syrjinnästä vammaisuuden perusteella. Syrjityllä poliisilla olisi itsellään ollut tarvittavat ratkaisut mukautuksiin, mutta työnantaja ei halunnut niitä käyttää, Hiltunen sanoo.

Yhteydenotot tuplaantuneet

Hiltunen näkee ongelmana, että esteettömyyden vaatimusta ei ole riittävän selvästi kirjoitettu yhdenvertaisuuslakiin. YK:n vammais-sopimus edellyttää, että esteettömyyden laiminlyöntiä pidetään syrjintänä.

– Näin tuomioistuimet Suomessa lakia myös tulkitsevat. Nykyistä yhdenvertaisuuslakia lukemalla näyttäisi riittävän, että esteettömyyttä edistetään kohtuullisilla mukautuksilla vasta kun esimerkiksi työntekijä niitä vaatii.

– Pidän tärkeänä, että vammaiset henkilöt – ja myös ne, joilla on esteettömyyteen liittyviä velvoitteita – löytävät tiedon oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan yhdenvertaisuuslais-ta. Olenkin julkisesti asettautunut tukemaan Esteettömyys nyt -kansalaisaloitetta. Siinä vaaditaan, että esteettömyyden tai saavutettavuuden laiminlyönti on kirjattava syrjinnäksi YK:n vammaissopimuksen edellyttämällä tavalla.

Yhdenvertaisuusvaltuutetun toimistoon tulevien yhteydenottojen määrä on kaksinkertaistunut viimeisten viiden vuoden aikana.

– Olemme joutuneet priorisoimaan yksittäisten ihmisten syrjintään puuttumisen. Tämän takia

olemme jättäneet vähän vähemmälle erilaisten selvitysten tekemisen. Strategiamme on puuttua tietoomme tulevaan syrjintään ja pitää siitä mahdollisimman suurta meteliä, ettei sama toistuisi.

Vaikka vihapuhetta normalisoidaan, niin moninaisuuden hyväksyminen on Hiltusen mielestä mennyt eteenpäin.

– Tämä on maraton, eikä pikamatka. Oli iso asia, että jo vuonna 2015 yhdenvertaisuuslaki määritteli syrjintäperusteet erittäin kattavasti. ●

KUKA?

- › Nimi: Rainer Hiltunen
- › Syntynyt: 1966 Oulussa
- › Koulutus: oikeustieteen kandidaatti
- › Yhdenvertaisuusvaltuutettu elokuusta 2025 lähtien
- › Aiempi ura: Seta ry:n pääsihteeri 1996–2002, työskennellyt vähemmistövaltuutetun ja yhdenvertaisuusvaltuutetun toimistossa 2002–2023, tasa-arvovaltuutettu 2023–2025
- › Harrastaa: ratsastusta ja sukellusta

YHDES on enemmän

Pohjois-Karjalassa Joensuun Seudun Invalidit ry muutti nimensä YHDES ry:ksi ja laajeni samalla maakunnalliseksi yhdistykseksi. "Leveämmät hartiat ovat tarpeen edunvalvonnassa", kertoo Invalidiliiton Mika Saastamoinen päätöksen taustoista.

Joensuun Invalideissa haluttiin vaihtaa vanha nimi uuteen, kun toiminta-alue laajeni koko Pohjois-Karjalaan. Maakunnalliseksi kasvanut yhdistys on nyt nimeltään YHDES ry. Nimi on lyhennel sanoista Yhdenvertainen ja Esteetön Pohjois-Karjala.

– Tämä on ollut useamman vuoden prosessi. Asiasta on puhuttu jo soteuudistusta luotaessa, Invalidiliiton järjestöasiantuntija **Mika Saastamoinen** kertoo.

– Tarvetta tällaiselle laajapohjaisemmalle yhdistykselle tuntuu olevan. Invalidiliitolla on 116 paikallisyhdistystä. Iso osa paikallisyhdistyksistä on perinteisesti keskittynyt toimimaan oman kunnan alueella. Niin sanotusti leveämmät hartiat ovat tarpeen vammaisten oikeuksien valvonnassa, kun päätökset vammaisasioista tehdään hyvinvointialueilla.

Saastamoinen arvelee, että samankaltaisia toiminta-alueen laajentumisia nähdään myös muilla alueilla. YHDES ry on tässä pioneeri.

– Laaja-alaisemmissa yhdistyksissä syntyy ehkä uudenlaista toimintaa, joka houkuttelee myös nuorempia mukaan, Saastamoinen arvelee.

Uudistukset eivät kuitenkaan aina synny kivutta.

– Nimenmuutos voi olla jäsenille vaikea paikka, kun on totuttu invalidi-termiin. Toisaalta nimenomaan monet nuoremmat ihmiset karsastavat invalidi-termiä, sillä englanniksi se tarkoittaa "virheellistä", "pätemätöntä" tai "mitätöntä".

TOPI SAASTAMOINEN

Invalidiliiton Itä-Suomen alueen järjestöasiantuntija Mika Saastamoinen arvelee, että maakunnallisia yhdistyksiä tulee lisää.

YHDES ry = Yhdenvertainen ja Esteetön Pohjois-Karjala

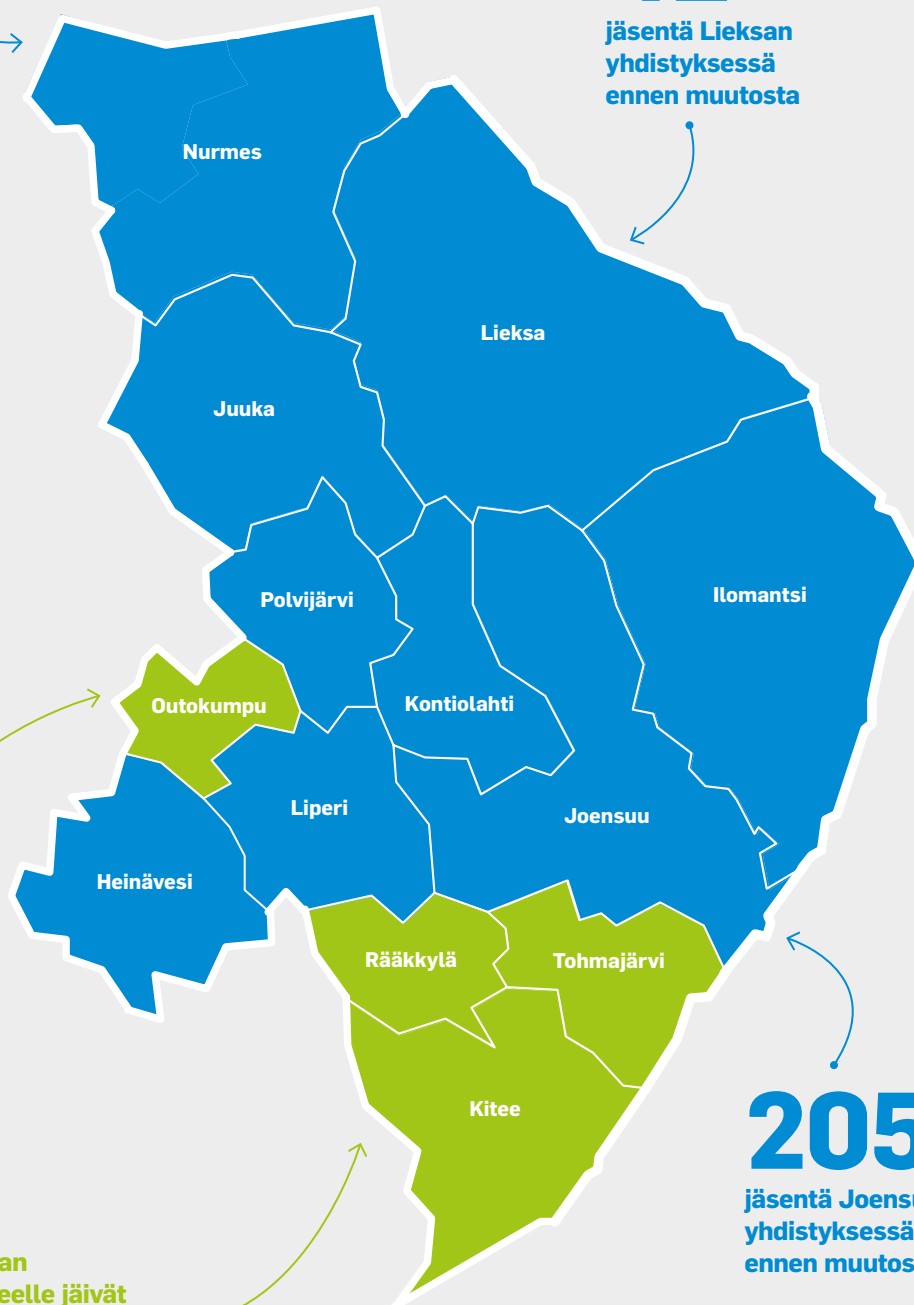
Pohjois-Karjala

~230

jäsentä YHDES ry:ssä

42

jäsentä Lieksan
yhdistyksessä
ennen muutosta

205

jäsentä Joensuun
yhdistyksessä
ennen muutosta

Pohjois-Karjalan
hyvinvointialueelle jäivät
paikallisina yhdistyksinä
vielä Outokummun ja
Keski-Karjalan yhdistykset

www.yhdes.fi
f YHDES ry

IDA NIEMINEN

Jussi Tolvanen vammautui liikenneonnettomuudessa vuonna 2004 ja liittyi Joensuun Invalideihin vuonna 2019 muutettuaan takaisin kotipaikkakunnalleen. Pari vuotta myöhemmin hän avioitui Jaanansa kanssa. Nyt aviopari vetää YHDES ry:tä.

LEENA PESONEN

Lieksan Invalidien entinen puheenjohtaja Leena Pesonen on nyt YHDES ry:n hallituksessa.

Aviopari vetäjänä

YHDES ry piti järjestäytymiskokouksensa 20. tammi-kuuta. Puheenjohtajana jatkaa **Jaana Tolvanen** ja varapuheenjohtajaksi valittiin hänen miehensä **Jussi Tolvanen**.

Lieksan Invalidien entinen puheenjohtaja **Leena Pesonen** valittiin YHDES ry:n hallitukseen. Laajentumisen yhteydessä Lieksan Invalidit muuttui yhdistyksestä toimintaryhmäksi.

– Yhdistymisestä puhuttiin jo viime kesänä. Onneksi voimme jatkaa YHDES ry:n toimintaryhmänä. YHDES vas-

taa hallinnosta, mutta tuttu parituntinen kerho jatkuu entiseen tapaan kerran kuussa, kun Luontotoimintapalvelu Paticka-Ahon omistaja **Mari Aho** saatiin palkattua vetäjäksi. Heti ensimmäinen kokoontuminen veti paikalle 21 henkeä.

Kerhon kanssa vuorottelee liikuntakerho, jossa on tuolijumppaa, curlingia tai muuta liikuntaa. Pesonen jatkaa liikuntavastaavana, mutta tarkempi ohjelma rakentuu ihmisten halujen mukaan.

Välimatka haasteena

Leena Pesonen oli Lieksan yhdistyksen vetäjänä viittien vuotta.

– Lopetin sen vuodenvaihteeseen. Jatkajaa ei vain löytynyt, Leena Pesonen kertoo. Hän suostui aikoinaan Lieksan yhdistyksen puheenjohtajaksi kannatusjäsenenä ja jätti tehtävän samalla, kun jäi eläkkeelle omistamastaan Fysio-Leena -yrityksestä.

– Vetäjäpula taitaa olla ongelma monessa yhdistyksessä. Lieksan yhdistyksessä oli 42 jäsentä, mutta kun keski-ikä oli 74 vuotta, oli jatkajaa vaikea löytää. YHDES ry:hyn liittyi tässä vaiheessa 25 lieksalaista.

Pesonen myöntää, että Joensuun ja Lieksan noin 100 kilometrin etäisyys karsii jäsenten kanssakäymistä. Pesonen arvelee, että lieksalaiset vierailevat Joensuussa muun muassa yhdistyksen torikahveilla kesäaikaan.

– Kesäkuussa vietämme yhteisen kesätapahtuman Lieksan Ruunaankoskella.

Koko tuo vaikutusvaltaa

YHDES ry:n toiminta-alue on koko Pohjois-Karjalan maakunta. Pohjois-Karjalan hyvinvointialueelle jäivät paikallisina yhdistyksinä vielä Outokummun ja Keski-Karjalan yhdistykset.

– YHDES ry:llä on noin 230 jäsentä, sanoo vuodesta 2017 puheenjohtajana toiminut Jaana Tolvanen. Vilkaasti toimineessa yhdistyksessä on ollut aiemmin paljon enemmänkin jäseniä.

– YHDES ry:ssä on ollut toki jonkin verran jäseniä muidenkin yhdistysten alueelta, kun vielä tuli mahdolliseksi olla jäsenenä useammassakin yhdistyksessä, Jussi Tolvanen kertoo.

– Suuri koko antaa yhdistykselle painoarvoa ja vaikutusvaltaa hyvinvointialueella. Maakunnallinen toimija täyttää esimerkiksi avustusten saantiehtot paremmin, katsoo Jussi Tolvanen. Hän vastaa yhdistyksen taloushallinnosta.

– Tiedonkulkuhan on pienissä yhdistyksissä helppot ongelma.

Yhdistyksen toiminta jatkuu ennallaan erilaisten kerhojen merkeissä. Kesäaikana torikahvit ovat erityisen suosittu tapaamispaikka.

YHDES ry:llä on kotisivut ja Facebook-sivut, joissa tieto tapahtumista leviää. Jussi Tolvanen korostaa myös It-lehden tapahtumakalenterin tärkeyttä, sillä kaikki eivät etsi tietoja tietokoneen tai kännykän näytöltä. ●

Kohtuulliset mukautukset

Kohtuulliset mukautukset ovat työssä tai työympäristössä tehtäviä muutoksia, joilla mahdollistetaan vammaisten ja osatyökykyisten henkilöiden yhdenvertainen työskentely. Kyse voi olla esimerkiksi työaikajoustoista, työnkuvan muokkauksesta, apuvälineistä tai henkilökohtaisen avustajan käytöstä työssä.

Velvoite perustuu yhdenvertaisuuslakiin (1325/2014, 15 §), jonka mukaan työnantajan on tehtävä kohtuullisia mukautuksia vammaisten ihmisten yhdenvertaisuuden toteuttamiseksi.

Kohtuullisia mukautuksia tukee myös työturvallisuuslaki (738/2002). Lain 8 § velvoittaa työnantajan huolehtimaan työntekijän turvallisuudesta ja terveydestä työssä ottaen huomioon työntekijän henkilökohtaiset edellytykset, joihin kuuluvat myös vammaan tai sairauteen liittyvät toimintarajoitteet.

Työsopimuslain (55/2001) 2 luvun 1 § edellyttää, että työnantajan on huolehdittava siitä, että työntekijä voi suoriutua työstään myös silloin, kun yrityksen toimintaa, työtehtäviä tai työmenetelmiä muutetaan tai kehitetään. Lisäksi työnantajan on pyrittävä edistämään työntekijän mahdollisuuksia kehittyä ja edetä työurallaan kykyjensä mukaisesti.

Suomi on sitoutunut myös **YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevaan yleissopimukseen**. Sopimuksen 27 artikla turvaa vammaisten henkilöiden oikeuden työhön **syrjimättömästi** ja velvoittaa edistämään kohtuullisten mukautusten tekemistä työelämässä.

Usein mukautukset ovat pieniä ja kustannuksiltaan vähäisiä, mutta niiden merkitys työelämään pääsulle, työkyvylle, työssä jaksamiselle ja yhdenvertaisuudelle on suuri.

Työelämä, joka sulkee ulos – vaikka puhuu inklusiosta

Suomessa puhutaan tällä hetkellä paljon työvoimapulasta. Samalla pidämme yllä työelämää, joka sulkee systemaattisesti ulos valtavan joukon osaavia, motivoituneita ja koulutettuja ihmisiä. Tässä on kyse normista.

Suomalainen työelämä rakentuu yhä toimintakyvyn oletukselle eli ajatukselle ihmisestä, joka on aina terve, käytettävissä ja suoriutuu ilman mukautuksia.

Kaikki, jotka poikkeavat tästä oletuksesta, joutuvat perustelemaan paikkansa työelämässä.

Ei siksi, etteivät he osaisi tai haluaisi tehdä työtä, vaan siksi, että rakenteet eivät ole heitä varten.

Työelämä puhuu mielellään inklusiosta, monimuotoisuudesta ja yhdenvertaisuudesta. Strategiapapereissa ne ovat lähes itsestäänselvyksiä. Rekrytointitilanteissa ne kuitenkin törmäävät käytäntöihin: täysi työaika ilman joustoja, läsnäolopakko tai ajatus siitä, että mukautukset ovat poikkeus.

Paradoksi on ilmeinen: työelämä puhuu työvoimapulasta, mutta toimii kuin sillä olisi varaa sulkea ihmisiä ulos. Työvoimapula ei ole vain ongelma. Se on seuraus.

Kun puhumme työvoimapulasta, puhumme usein luvuista: kuinka monta osajaa tarvitaan? Harvemmin kysymme, ketkä on jo lähtökohtaisesti rajattu ulkopuolelle.

Vammaiset ihmiset, pitkäaikaissairaat ja osatyökykyiset muodostavat suuren joukon, jonka osaamista ei hyödynnetä. Ei siksi, etteivät he pystyisi tekemään työtä, vaan siksi, että työelämä ei taivu.

Tämä ei ole vain yhdenvertaisuuskysymys. Se on myös tehokkuuskysymys. Työelämä, joka sulkee ulos, on työelämä, joka hukkaa osaamista.

Kirjoitan tätä sekä työntekijänä että työnantajana – kahdesta suunnasta samaa työelämää katsoen. Olen kokopäivätyössä käyvä vaikeasti liikuntavammainen ihminen. Olen myös henkilökohtaisten avustajien työnantaja.

Minulle tämä ei ole teoria. Olen hakenut ja saanut työtä. Olen kohdannut asenteita, jotka eivät liity osaamiseen vaan oletuksiin. Olen nähnyt, kuinka helposti työkyky arvioidaan ulkoisten tekijöiden perusteella.

Työnantajana tiedän myös tämän: työ ei ole yksi muotti.

Yksi sitkeimmistä harhaluuloista on ajatus, että työjärjestelyt tai mukautukset ovat erityiskohtelua. Todellisuudessa ne ovat edellytys yhdenvertaisuudelle.

Työelämä mukautuu jo nyt jatkuvasti. Mutta kun mukautus liittyy vammaan tai sairauteen, kieli muuttuu, ja samalla asenne.

Työelämä, joka tietää sulkevansa ihmisiä ulos mutta jatkaa niin silti, ei ole enää neutraali. Se on tehnyt valinnan.

Todellinen kysymys ei ole, löytyykö Suomesta työvoimaa. Todellinen kysymys on, millaiselle työelämälle olemme valmiita antamaan tilaa?

Työelämän tulevaisuus ei ratkea sillä, kuinka monta ihmistä saadaan töihin – vaan sillä, kuinka moni jätetään ulos. Työelämä, joka ei mahdu ihmiselämän todellisuuteen, ei ole kestävä, vaikka se olisi tehokas. ●

Lassi Murto on kokopäivätyössä käyvä yhteiskunnallinen vaikuttaja ja vaikeasti liikuntavammainen henkilö. Hän työskentelee ohjelmakoordinaattorina Abilis-säätiössä. Murto toimii SMA Finlandin hallituksen puheenjohtajana sekä Heta-liiton valtuuston jäsenenä. Hän on myös henkilökohtaisten avustajien työnantaja.

”Jokaisella pitäisi olla mahdollisuus pärjätä”

Kotkalainen Saila Hoxha havahtui moniin epäkohtiin, kun hän vammautui ja jäi pois työelämästä. Kokemukset veivät hänet vaikuttamistyöhön ja politiikkaan.

” Vammauduin liikenneonnettomuudessa vuonna 2008. Sitä ennen minulla oli isot suunnitelmat. Olin aloittamassa opintoja Joensuun yliopistossa ja työskennellyt työ- ja yksilövalmentajana. Työnantajani oli tarkoitus olla mukana opintopolussani.

En heti ymmärtänyt, etten palaa työelämään noin vain. Vammani myötä minulla on niskassa kaksi nikamaa pois paikoiltaan ja oikea puoli kehostani jäykistyi. Väsyn myös herkästi sekä fyysisesti että esimerkiksi kokouksissa hälinästä. Tarvitsen sen jälkeen paljon lepoa, vaikka se ei näy päälle päin.

Kuntoutuminen vei pitkän ajan, ja tapasin sen aikana paljon ihmisiä eri puolilla Suomea. Samalla minulle alkoi avautua, miten heikosti vammaisten asiat ovat.

Ystäväni sanoivat, että minun pitäisi lähteä politiikkaan. Siitä se lähti. Osallistuin kuntavaaleihin ensimmäistä kertaa vuonna 2017. Uskon, että jos olisin työuralla, en olisi lähtenyt vieämään yhteiskunnallisia asioita eteenpäin. Kun työelämä jäi pois, elämään tuli tyhjä aukko. Tilalle tuli vaikuttaminen. Tämä on selvästi minun juttuni.

Nyt olen Kymenlaakson aluevaltuutettu, Kotkan kunnanvaltuutettu ja Kotkan vammaisneuvoston jäsen. Olen myös Kotkan Seudun Invalidity:n hallituksessa ja käynyt Invalidiliiton esteettömyyskoulutukset.

MINULLE YHDENVERTAISUUS tarkoittaa vammaisten oikeuksia ja es-

teettömyyttä, mutta myös sitä, että jokaisella on pääsy kunnan palveluihin ja tietoon. Jos joku ei pysty käyttämään nettiä, hänen pitää saada tieto muuten.

Yksi tärkeä yhdenvertaisuuskäsite on vammaisten henkilöiden työosuusraha. Aluehallitus päätti lopettaa sen maksamisen. Se voi kuulostaa pieneltä asialta, mutta kyse on ollut ennaltaehkäisevästä työstä. Ei ole reilua, jos kaksi ihmistä tekee samaa työtä ja vain toiselle maksetaan. Jokaisella pitäisi olla mahdollisuus pärjätä tässä yhteiskunnassa.

Olen huolissani myös siitä, että henkilökohtaista apua yritetään korvata kotihoidolla uuden vammais- palvelulain voimaantumisen jälkeen. Ne ovat ihan eri palveluja. Tämä kuulostaa, että vammaiset ihmiset halutaan taas sulkea kotiin. Se on paluu sadan vuoden takaiseen aikaan.

MERKITTÄVÄ HETKI oli, kun sain valtuustossa osallisuusohjelmaan lisättyä lauseen siitä, että Kotkaan laaditaan toiminnan poikkileikkaava esteettömyyssuunnitelma. Vaikka sille ei ole vielä osoitettu tekijää tai rahoitusta, se on nyt kirjattu.

Kotkan vammaisneuvostossa meillä on asenne, että emme taistele esteettömyydestä, vaan rakennamme viranhaltijoiden kanssa esteetöntä Kotkaa. Meiltä pyydetään nykyään paljon lausuntoja.

Hyvinvointialueen vammaisneuvostossa tilanne ei ole yhtä hyvä. Tiedon kulku tökkii eikä lausuntoja pyydetä. On tärkeää pitää esillä sitä,

että vammaisneuvostoilla on oikeasti oikeus lausua mielipiteensä asioista.

Invalidiliiton Kaakkois-Suomen järjestöasiantuntija **Tiina Ihalainen** on minulle erittäin tärkeä yhteistyökumppani. Kun oma osaamiseni loppuu tai iskee epävarmuus, häneltä saan aina apua. On myös tärkeää, että hän pystyy kysymään lakiosaamista vaativat asiat liiton lainoppineilta.

Yhteistyö toimii myös toiseen suuntaan. Käymme keskusteluja ja voin viestiä tietooni tulleita asioita päättäjänä eteenpäin.

MINUA MOTIVOI vaikuttamistyössä se palaute, jota saan lähes viikoittain. Joskus kysytään, miksi jokin asia ei ole vielä edennyt, ja joskus kiitetään, että jokin asia toimii nyt. Puolison ja läheisten tuki on myös tärkeää.

Rentoudun läheisten kanssa ja luonnossa. Parasta ovat kesäillat Kotkan saaristossa, kun veneilemme. On hiljaista, ilta tyyntyy ja aurinko laskee. Teemme ruokaa nuotiolla. Olemme vain siinä hetkessä.

Positiivista elämässäni on myös vapaaehtoistyö. Olen mukana järjestämässä Kotkan asunnottomien yön tapahtumaa. Asunnottomuus on lisääntynyt Kotkassa paljon ja pelkään, että vammaisia ihmisiä voi päätyä myös sille tielle.

Ajattelen, että kaikki voivat vaikuttaa. Pienistä teoista syntyy iso virta, eikä kukaan tee tätä yksin. Minäkin olen löytänyt koko ajan uusia yhteistyökumppaneita. ”

Tässä juttusarjassa yhteiskunnalliset vaikuttajat kertovat, miksi ja mihin he haluavat vaikuttaa.

Saira Hoxhan vamma vaikuttaa siihen, että kokousten jälkeen hän tarvitsee lepoa.

SAILA HOXHA

- › Ollut politiikassa mukana vuodesta 2017 Vasemmistoliiton riveissä.
- › Vaikuttaa Kotkan kunnantvaltuustossa ja Kymenlaakson aluevaltuustossa. On useassa eri lautakunnassa ja jaostossa jäsenenä. Myös aluehallituksen varajäsen.
- › Lautakuntajäsen Kotkan vammaisneuvostossa ja sen esteettömyystyöryhmässä.
- › Järjestää vapaaehtoistyönä Kotkan asunnottomien yön tapahtumaa sekä Lahja kotkalaiselle ikäihmiselle -keräystä.
- › Harrastaa luonnossa liikkumista, kuten metsäkävelyjä ja veneilyä.

Tasapelillä mestariksi

Keijo Riekkinen voitti parashakin Suomen mestaruuden ensimmäistä kertaa järjestetyissä SM-kilpailuissa. Shakki on ollut Riekkiselle rakas harrastus lapsuudesta asti. Laji kuormittaa ja haastaa aivoja.

Suomen mestaruudesta oli pelattu neljä kierrosta ja viimeinen – ratkaiseva – oli jäljellä. Kilpailua johtava **Keijo Riekkinen** tiesi, että hänelle riittäisi mestaruuteen tasapeli viimeisestä pelistä. Vastassa oli turnauksen etukäteen korkeimmalle rankattu osanottaja.

– Pääsin sellaiseen tilanteeseen, että pystyin pakottamaan kaverin tasa-

peleihin. Olisin vielä voinut riskeerata ja yrittää pelin voittoa, mutta koska tasapeli riitti turnausvoittoon, päätin tyytyä tasapeleihin.

Näin kertoo tuoreesta parashakin Suomen mestaruudestaan Keijo Riekkinen, 56.

Vaikka kysymys oli ensimmäisestä parashakin SM-turnauksesta, ei Suomen mestaruus ollut Riekkiselle ensimmäinen. Hän on aikanaan voittanut SM-kultaa myös pyörätuolikoripallossa. Iän myötä on koripallo vaihtunut shakkiin, jota Riekkinen harrastaa ahkerasti niin kotikaupunkin-

Parashakin tuore Suomenmestari Keijo Riekkinen kohotteli palkintopokaalia tiukan turnauksen päätteeksi.

Tomi Tocklin (vas) ja Keijo Riekkinen mittelivät taitojaan parashakin SM-kisoissa. Tocklin tarjosi tiukan vastuksen, mutta Riekkinen oli tällä kertaa parempi.

sa Salon kerhoilloissa, turnauksissa kuin tietokoneen ruudullakin.

Savon poika Varsinais-Suomessa

Alun perin Keijo Riekkinen on Savon poikia, syntyisin Juankoskelta. Varsinais-Suomessa vietetyt vuosikymmenet eivät ole karsineet hänen puheestaan savolaista poljentoa. Savolaiseen tapaan Riekkinen on myös armoston huumorimies, jonka sutkautukset ovat olennainen osa Salon Shakkikerhon kerhoiltoja.

Riekkisen lapsuutta leimasi ikävä tragedia. Hänen jalassaan oli syntymävika ja se päätettiin leikata, kun hän oli kuusivuotias. Vahingossa lääkäri leikkasi toisenkin jalan. Eikä siinä kaikki, vaan leikkauksessa sattuneen hoitovirheen takia molemmat jalat halvaantuivat.

– Ei silloin 1970-luvulla ymmärretty lähteä käräjöimään hoitovirheestä. Vanhemmat olivat shokissa, eivätkä he jaksaneet lähteä pitkään ja uuvuttavaan oikeustaisteluun. Mikä oli tapahtunut, oli tapahtunut.

Siitä alkaen Riekkinen on liikunnut pyörätuolilla. Se ei estänyt koulunkäyntiä, vaan Riekkinen luki itsensä ylioppilaaksi Juankosken lukiosta. Opinnot jatkuivat ylioppilaspohjaisella linjalla ammattiopistossa. Sieltä hän lähti tietotekniikan mekaanikon paperit taskussaan.

Kaveri vinkkasi 1990-luvun lopulla, että kovassa nosteessa olleen matkapuhelinyhtiö Nokian Salon tehtaila saattaisi olla osaavalle mekaanikolle töitä. Niinpä Riekkinen pestautui Nokia-yhtiöön, jonka palveluksessa hän työskenteli 15 vuotta – aina siihen asti kun Nokian matkapuhelinbisnes rupesi takkuamaan.

Nokia-yhtiössä Riekkistä luonnehdittiin työyhteisön ilopilleriksi. Savolaiset sutkaukset toivat hänelle erinomaisen seuramiehen maineen.

Uutta työtä löytyi puhelinhuolosta.

– Nykyisinhän puhelimia ei juuri kukaan korjaa. Uusi vaan kaupasta, jos vanha temppuilee.

Kauaa hän ei ehtinyt puhelimia korjata ennen kuin siirtyi asiakaspalvelun puolelle. Lupsakkana savolaisena Riekkinen osasi puhua niin, että asiakkaita riitti.

Puhelinhuoltofirmalta loppuivat työt vuonna 2015, ja Riekkinen joutui työnhakuun. Sen verran oli Savon poika ehtinyt kotiutua Saloon, että se tuntui jo kotikaupungilta. Uusi työ löytyi gallup-haastatteluista. Tai niin kuin Riekkinen sanoo, huastatteluista. Niitä hän voi tehdä kotonaan.

– Ihmisiltä kysytään jos jonkinlaisia mielipiteitä ja mieltymyksiä, hän kuvailee nykyistä työtään.

Isä opetti siirrot

Shakkisiirrot Keijo Riekkinen oppi jo muutaman vuoden iässä. Isällä oli shakkilauta ja nappulat, joilla hän näytti, miten hevonen, lähetti ja muut nappulat siirtyvät.

Isä-Riekkinen oli ollut sotarintamalla ja löytänyt sieltä vihollisen saalistavaran joukosta ruudullisen laudan ja kummallisia puupalikoita. Isä ei ollut ennen shakkilautaa nähnyt, eikä tiennyt, mistä on kysymys.

– Sanoi luulleensa ensin, että kyse on neuvostoarmeijan tulenjohtoa varten kehitetystä instrumen-

Vahingossa lääkäri leikkasi toisenkin jalan.

Fakta

- > Parashakin ensimmäiset SM-kisat pelattiin tammikuussa 2026
- > Mukana oli liikunta- ja näkövammaisia osallistujia, yhteensä 16 osanottajaa
- > Tapahtumapaikkana oli Itä-Helsingin esteetön liris-keskus
- > Kultaa voitti Keijo Riekkinen, hopeaa Ari Tonteri ja pronssia Tomi Tocklin
- > Järjestelyistä vastasi Paraolympiakomitea yhdessä Helsingin ja Uudenmaan Näkövammaiset ry:n kanssa

tista. Eli että ikään kuin sen laudan avulla mittailaan tykkätulen suuntaamista.

– Asioista enemmän tietävä kapteeni nauroi isäni pähkäilyille makeasti. Hän tiesi, että venäläisten shakkilaudahan se siinä oli.

Rintamalla isä-Riekkinen opetteli shakkisiirrot ja jo kolmannessa pelissä voitti opettajansa. Isä kohtasi kuitenkin parempansa, kun poika-Riekkinen 14-vuotiaana päihitti hänet.

Shakista ei heti tullut Keijo Riekkisen pääharrastusta. Hän pelasi ensin innokkaasti pyörätuolikoripalloa. Aluksi Kuopion joukkueessa, myöhemmin Turun, Vantaan ja Helsingin joukkueen riveissä. Viimeksi mainitun paidassa hän voitti SM-kultaa.

Iän myötä Riekkisen koripalloonostus alkoi hiipua. Mutta jotain kilpailullista harrastusta hän yhä kaipasi.

Silloin hän muisti lapsuudessa opitun shakin. Tie vei Salon shakkikerhoon, jossa pyörätuolipelaaja otettiin mutkattomasti vastaan. Sen jälkeen shakki on haukannut Riekkisen elämästä suuren osan.

Parashakkaa ensi kertaa

Liikuntavammaiset ovat tähän asti osallistuneet tavanomaisiin shakkikilpailuihin. Näkövammaisille on järjestetty omia mestaruusturnauksiaan.

Tänä vuonna eri tavoilla vammaiset shakinpelaajat kutsuttiin yhteen ja samaan SM-turnaukseen. Mukana oli liikuntavammaisia, näkövammaisia ja myös yksi kuuromyykkä osallistuja.

– Yhden osanottajan kädet olivat halvaantuneet niin, että hänelle tuotettiin suuria vaikeuksia siirtää nappulaa ruudulta toiselle. Mutta hän sinnitelli sisukkaasti ja siirsi itse, ilman avustajaa, Riekkinen kertoo.

Riekkinen osallistuu oman kerhonsa turnausten ohella kilpailuihin eri puolilla Suomea. Usein kysymys on niin sanotuista viikonlopputurnauksista, joissa pelataan viisi peliä: ensimmäinen perjantai-iltana ja lauantaina sekä sunnuntaina kaksi peliä kumpanakin.

Shakki on Riekkisen mielestä hyvin strateginen peli.

Kerran Riekkisen turnausmatka ulottui Serbiaan asti. Siellä hän osallistui vammaisten ihmisten kansainväliseen shakkikilpailuun. Suomessa hän on ollut mukana liikuntavammaisten ja näkövammaisten välisessä ”maaottelussa”.

– Shakki on siitä hieno peli, että se kuormittaa aivoja. Kuulin yhdeltä kaverilta, että lääkäri oli suositellut hänelle shakkia, kun muistisairaus alkoi vaivata. Shakki saattaa hyvinkin hidastaa muistisairausten etenemistä.

Shakki on Riekkisen mielestä hyvin strateginen peli.

– Mitä pidemmälle miettii siirtoja, sitä paremmin pärjää. ●

Liittouutiset

50 Liittouutiset | 52 Lakia ja oikeutta | 53 Koulutukset | 54 Henkilöutiset

Valtuuston puheenjohtajat ja liiton hallitus on valittu

INVALIDILIITON uusi liittovaltuusto on valinnut liittohallituksen seuraavalle nelivuotiskaudelle. Hallituksen puheenjohtajana jatkaa **Pirkko Kuusela** Espoosta, ja varapuheenjohtajaksi valittiin **Virpi Sourunjärvi** Kuopiosta.

Invalidiliiton 39-jäsenisen liittovaltuuston puheenjohtajaksi valittiin uudelleen **Anni Täckman** Tampereelta. Varapuheenjohtajaksi valittiin **Jussi Syrjälä** Raisiosta.

SINIKKA RANTALA

Invalidiliiton liittohallituksen ja -valtuuston puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat seuraavalle nelivuotiskaudelle. Kuvassa vasemmalta Virpi Sourunjärvi, Pirkko Kuusela, Anni Täckman ja Jussi Syrjälä.

Invalidiliiton liittohallitus 2026–2029

Puheenjohtaja:

Pirkko Kuusela, Etelä-Suomi

Liittohallituksen jäsenet:

- Vuokko Aula, Länsi-Suomi
- Kristiina Karhos, Etelä-Suomi
- Minna Mahkonen, Kaakkois-Suomi
- Tellervo Mansikkamäki, Lounais-Suomi
- Minna Muukkonen, Lappi
- Ellen Nirhamo, Valtakunnalliset
- Arja Qvist, Oulu-Kainuu
- Virpi Sourunjärvi, Itä-Suomi (varapuheenjohtaja)
- Osku Timonen, Sisä-Suomi

Liittovaltuuston puheenjohtaja:

Anni Täckman, Valtakunnalliset

Varapuheenjohtaja:

Jussi Syrjälä, Lounais-Suomi

Koko liittovaltuuston ja -hallituksen yhteystiedot löytyvät liiton verkkosivuilta: www.invalidiliitto.fi/invalidiliitto/yhteystiedot

Ryhdy kuukausilahjoittajaksi ja tue kotimaista vammaistyötä

Lahjoittamalla säännöllisesti varmistat, että fyysisesti vammainen ihminen ja hänen perheensä saavat apua silloin, kun sitä tarvitsevat.

NÄIN LAHJOITAT:

- Ryhdy kuukausilahjoittajaksi osoitteessa www.invalidiliitto.fi/lahjoita tai soittamalla **044 765 0510** (arkisin klo 8–16).

MUUT TAVAT LAHJOITAA:

- Tekstaa TUKI5 tai TUKI10 tai TUKI20 numeroon 16301, lahjoitat 5/10/20 € /viesti
- MobilePay: Invalidiliitto ry, #15134

Keräyslupa <https://www.invalidiliitto.fi/keraysluvut>

Vammaispalvelulain tarkoitus on turvata vammaisille henkilöille yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua yhteiskuntaan ja elää itsenäistä elämää. Palvelujen saaminen vaikuttaa suoraan ihmisen hyvinvointiin, mielenterveyteen ja elämänlaatuun, mielenilmaisuuksiin osallistuneet yhdistykset muistuttivat. Kuvassa yhdistysten aktiivivaikuttajat Anni Mannelin, Virpi Sillanpää-Posio, Johanna Nummela ja Vuokko Klasila.

Vammaisen hyvä elämä ei ole kohtuuton vaatimus, vaan ihmisoikeus

KAIKKIAAN NELISENKYMMENTÄ

ihmistä kokoontui Yhdenvertaisuus NYT! -mielenilmaukseen ennen Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen aluevaltuuston kokousta helmikuussa.

Päätäjille haluttiin tähdentää, että uuden vammaispalvelulain tarkoitus on turvata vammaisten ihmisten yhdenvertaisuus, osallisuus ja mahdollisuus elää itsenäistä ja ihmisarvoista elämää. Nyt moni vammaisen ihminen ei uskalla hakea tarvitsemiaan palveluja, koska he pelkäävät menettävänsä elämänsä kannalta välttämättömän tuen.

– Vammaispalvelut eivät ole etuukasia, vaan ihmisarvoisen elämän välttämätön edellytys, Oulun Invalidiyhdistyksen puheenjohtaja **Johanna Nummela** muistutti.

Vammaisten palvelut heikentyneet

Mielenilmauksen taustalla on Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueella loppuvuodesta 2025 käyttöön otetun uuden vammaispalvelulain soveltamisohjeet.

Alueen yhdistykset alkoivat saada vammaisilta henkilöiltä entistä enemmän yhteydenottoja, joissa kerrottiin palvelujen heikennyksistä ja joista välittyi pelko tulevia asiakassuunnitelmien päivittämistä kohtaan.

– Me olemme täällä, koska liian moni vammaisen ihminen pelkää menettävänsä tuen, jonka varassa koko elämä lepää. Tämä on pelon ilmapiiristä kumpuava hätähuuto, Nummela kiteytti mielenilmauksen tarkoituksen.

Vammaispalveluista säästäminen murentaa luottamusta viranomaisiin,

lisää pelkoa ja epävarmuutta omassa elämässä selviämässä. Lopullinen vastuu vammaispalvelulain soveltamisesta Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueella on aluehallituksella ja -valtuustolla, mielenilmaisussa todettiin.

Tilaisuudessa kuultiin myös puheenvuorot toimivien vammaispalvelujen merkityksestä, kuntoutuksen ja apuvälineiden riittävyyden tärkeydestä ja vaikuttavien hoitojen karsimisen todellisista säästöistä.

Päätökset näkyvät vammaisen arjessa

Aluevaltuuston puheenjohtaja **Matti Soronen** ja aluehallituksen puheenjohtaja **Mirja Vehkaperä** vastaanottivat julkilausuman. Paikalle yhdistysten viestiä oli kuulemas-

Ensimmäinen esteettömyyspalkinto Loviisassa

LOVIISAN KESKUSTAN rakennuskanta on merkittävältä osin historiallista. Sen vuoksi monet asiointipaikat ovat esteellisiä. Kaksi merkittävää tahoja kunnostautui näitten esteiden poistamisessa, joten Loviisan vammaisneuvosto päätti palkita Kino Marilynin ja Kruunu-Apteekin ensimmäisellä Loviisan esteettömyyspalkinnolla kansainvälisenä vammaisten päivänä.

Kruunu-Apteekki on toiminut kymmeniä vuosia historiallisessa, Museoviraston suojelemassa rakennuksessa. Museovirasto ei antanut lupaa tehdä edes taakse esteetöntä sisäänkäyntiä. Apteekkari **Rita Heinonen** päätti tehdä ainoan mahdollisen ratkaisun tilanteen kohentamiseksi: muuttaa torin vastakkaiseen kulmaan esteetömiin tiloihin. Tästä kovasta ratkaisusta vammaisneuvosto palkitsi apteekin esteettömyyspalkinnolla.

Kino Marilyn on paikkakunnan ainoa elokuvateatteri ja kulttuurikeskus. Sisäänkäynnissä on parikymmentä rappua, joten se on hyvin esteelli-

nen. Takakautta oli luiska, mutta se oli hyvin jyrkkä ja varsinkin talvella mahdollon käyttä. Lisäksi vanhan rakennuksen vessaan oli rappunen ja ovi-
aukkokin kovin kapea. Vammaisneuvoston aloitteesta yrittäjä **Sini Hakkarainen** hankki takaoven rappusiin porrashissin ja rakennutti sisään in-
va-WC:n. Tästä hyvästä vammaisneuvosto myönsi esteettömyyspalkinnon.

Loviisan vammaisneuvosto päätti jatkossakin myöntää vuosittain esteettömyyspalkinnon merkittävästi Loviisan esteettömyyttä edistäneelle taholle.

Kino Marilynin porrashissi oli kovassa käytössä Loviisan invalidien mennessä katsomaan Pähkinänsärkijää.

▲ Kino Marilynin yrittäjä Sini Hakkarainen vastaanotti esteettömyyspalkinnon.

◀ Esteettömyyspalkintoa Kruunu-Apteekille luovuttamassa vasemmalta vammaisneuvoston puheenjohtaja Hanna Malmivaara, jäsen Jonas Lindström ja varapuheenjohtaja, Loviisan invalidien puheenjohtaja Jyrki Laakso. Palkinnon vastaanotti apteekkari Rita Heinonen.

sa muitakin päättäjiä ja virkahenkilöitä.

Julkilausumassa vaaditaan, että aluehallitus ja -valtuusto kuulee vammaisia ihmisiä ja heidän läheisiään, soveltaa vammaispalvelulakia sen alkuperäisen tarkoituksen mukaisesti ja varmistaa jokaisen oikeuden yksilölliseen ja todelliseen tarvearvioon. Julkilausumassa vaaditaan myös hyvinvointialueen korjaavan vammaispalvelun myöntämisperusteet ja varmistavan riittävän rahoituksen, jotta palvelut eivät katkea silloin kun ihmisen elämäntilanne ei ole tosiasiallisesti muuttunut.

Julkilausuman allekirjoitti kaikkiaan 16 alue- ja paikallisyhdistystä ja valtakunnallista liittoa, heidän joukossaan myös Invalidiliitto.

Teksti **Hilkka Lahti**

Hyvää alkanutta vuotta 2026 kaikille

OUTOKUMMUN INVALIDIT

juhli pikkujoulua Turulassa 13.12.2025. Söimme joulupuu-rot, piirakoiden, kinkun ja lohen kera ja joimme jouluiset kahvit. Lauloimme ihania joululauluja kitaran säestyksellä. Sitten tulikin yllätys, Outokummun karaokeyhdistys tuli vieraaksemme Tiernapoikina. ”Ja meillä kaikilla oli niin mukavaa, oi jospa olisit voinut olla mukana.”

Terveisin,
Satu Plick, vpj
Outokummun Invalidit ry

Tuplakvartetti Lokosat antoi lauluillaan vahvan tunnelman juhlaan.

Paula Risikko sai lämpöisen paketin. Luovuttamassa Taimi Hiltunen ja Pertti Laajalahti.

Invalidiliiton toimitusjohtaja Janne Juvakka toi liiton tervehdyksen.

Tanhuryhmä Minivirkut vauhdissa ja juhlayleisöllä oli hauskaa ja hymyä riitti.

Iisalmen Invalidit ry 80 vuotta

IISALMEN INVALIDIT RY on perustettu 27.1.1946 ja kokouspaikkana oli Iisalmen entinen suojeluskunnan talo. Paikalle saapui seitsemän Ylä-Savolaisen kunnan edustajat ja kokous pidettiin päivällä klo 11.00. Nimeksi hyväksyttiin Iisalmen seudun siviiliinvalidit ry. Puheenjohtajana tuolloin oli liiton edustaja **T. Kyröläinen** ja sihteerinä oli **E. Pitkänen**. Valokuvaaja Helena Karhu kokosi yhdistyksemme historiikin. Iisalmen Invalidit ry:llä ja Invalidiliitto ry:llä on hyvin pitkät ja vahvat perinteet.

Juhla järjestettiin Iisalmen Metsäpirtin juhlahuoneistossa ja sinne ilmoittautui n. 100 vammaistyöstä ja lähimmäisen auttamiseen ihastunutta juhlavierasta. Juhlatoimikunta rakensi ohjelmasta iloisen leppoisan ja haki samalla hiljaista arvokkuutta, senhän 80 vuoden toiminta edellyttääkin.

Kunniapuheenjohtaja lausui avaussanat ja soitti saksofonilla **John Newtonin** kappaleen Amazing Grace. Tämän jälkeen Iisalmen Mieslaulajat/ Tuplakvartetti Lokosat valloitti meidät laulamalla **Leevi Madetojan** ”Kaunehin maa” ja **Joseph H. Stuntz’n** kappaleen ”Ylioppilaslaulu”.

Juhlapuheen piti eduskunnan I varapuhemies **Paula Risikko**, hän valotti puheessaan järjestöjen tärkeää tehtävää täydentää ja jopa korvata julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja. Toinen tärkeä viesti oli, että vammaisneuvostot on otettava aidosti mukaan päätöksentekoon. Edelleen puheesta nousi vahvasti esiin osatyökykyisten ja vammaisten ar-

vostus työelämässä, heidän työpanostansa ja koulutusta yhteiskunnassa ei huomioida tarpeeksi. Rahasta puhuttaessa hänen huolensa osuu mm. päivystysmaksujen isoon nousuun sekä järjestötukien vähenemiseen. Parempaan huomiseen pääseminen vahvistuu, kun järjestöt lisäävät keskinäistä yhteistyötä.

Päivi Herdin ohjaama tanhuryhmä Minivirkut loistivat lavalla ja saivat yleisölle hymyn kasvoille. Minivirkut esittivät kappaleet ”Saunavalssi” ja Löylyä lisse”, lieneekö KAJ nyt muodissa. Tervehdykset esittivät Invalidiliiton toimitusjohtaja **Janne Juvakka**, Iisalmen kaupunginjohtaja **Jarmo Ronkainen**, Iisalmen seurakunnan kirkkoherra **Sanna Komulainen** sekä Kuopion Ortodoksisuurakunnan Isä **Martti Hänninen**. Tervehdysten välissä nautimme musiikista, Tuplakvartetti Lokosat heläytti **Oskari Merikannon** kappaleet; ”Laula tyttö” ja ”Onnelliset”. Iltaan sattui myös tähtisadetta, kun saimme jakaa jäsenillemme vuosimerkkejä ja kiittää juhlapuhujaamme Paula Risikkoa pehmoisella paketilla, siinä oli yhdistyksen Naistoimikunnan puheenjohtajan **Taimi Hiltusen** tekemät sinivalkoiset tähtikuvioiset patalapat ja ruiskukilla kuvioidut villasukat sekä PK-37 lahjoittama kaulahuivi.

Puheenjohtajamme **Eila Koisinen** kiitti juhlaväkeä, ohjelman tekijöitä sekä Metsäpirtin pitopalvelun henkilöstöä ja toivotti hyvää kotimatkaa. Juhlamme juontajana toimi iisalmelainen iki-ihana **Marjatta Miettinen**. Juhla päättyi Savolaisen lauluun.

Iisalmen Invalidit ry uusi tunnus

Yhdistyksemme juhlatoimikunta keskusteli logoasiasta eräässä kokouksessa. Keskustelu johti siihen, että yhdistys uudisti tunnukseensa. Varsinaista logoa ei yhdistyksellä aiemmin ole ollutkaan. Käytössä ollut pöytästandaari kävi auttamattomasti vanhaksi, ja osa standaaiaa olikin kotikaupunkimme vaakuna, jota emme voineet enää käyttää.

Ideoimme logoasiaa niin, että se edustasi tyylikkäästi Invalidiliittoa, mikä jäsenyhdistys Iisalmen Invalidit ry on, ja asettaisi Iisalmen Invalidit oikeaan paikkaan – kotikaupunkiin Iisalmeen.

Logossa on kolme osaa. Keskellä on Invalidiliiton aiemman logon kämmen – avoin käsi, mikä pysäyttää ihmisen ajattelemaan invalidien asemaa. Ylhäältä tulevat säteet ovat toivon tunnuksia. Sen on suunnitellut graafinen suunnittelija **Holger Erkelenz**. Tunnuksen vasemmalla puolella oleva rakennus on vesitornin kuva. Tämän vesitornin/pelastusaseman on suunnitellut arkkitehti **Bertel Strömmer**. Tunnuksen oikealla puolella oleva rakennus Iisalmen SRK:n Pyhän Ristin kirkon torni, ja sen on suunnitellut arkkitehti **Eino Pitkänen**.

Yhdistyksen tunnuksen on suunnitellut graafinen suunnittelija **Pentti Koppinen** Iisalimesta.

Tekstit,
Pertti Laajalahti
kunniapuheenjohtaja
Iisalmen Invalidit ry

Tekoäly haastaa yksilöiden lisäksi myös viranomaistoimintaa.

Tekoäly ja yhdenvertaisuus

Tekoäly (AI) on teknologia, joka mahdollistaa koneiden oppimisen, päättelyn, ongelmanratkaisun ja luovan toiminnan jäljitellen ihmisen älyllisiä kykyjä. Se käsittelee suuria tietomääriä ja optimoi prosesseja, kuten suositusalgoritmeja tai automaattisointua päätöksentekoa. Tekoäly haastaa yksilöiden lisäksi myös viranomaistoimintaa esimerkiksi automaattisen päätöksenteon muodossa.

Yhdenvertaisuudesta on säädetty sekä perustuslaissa ja yhdenvertaisuuslaissa. Ihmisiä ei saa kohdella eri tavoin ilman perusteltua syytä. Yhdenvertaisuuslain vastainen toiminta on puolestaan laissa kiellettyä syrjintää.

Yhdenvertaisuuslain 15 §:ssä säädetään kohtuullisista mukautuksista vammaisille henkilöille. Tällä tarkoitetaan asianmukaisia järjestelyjä, jotta vammaiset voivat työllistyä tai tehdä työtä, kouluttautua sekä saada yleisesti saatavilla olevia palveluita tai tavaroita. Kohtuullisten mukautusten epäminen on taas vammaisuuteen kohdistuva erityinen syrjinnän muoto, josta säädetään myös YK:n vammaisoikeussopimuksessa. Yhdenvertaisuuslain noudattamista valvoo yhdenvertaisuusvaltuutettu, ja yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta tekee syrjintäkieltopäätöksiä sekä antaa hyvityssuosituksia yhdenvertaisuusasioissa.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu järjestää keväällä 2026 yhteistyössä Euroopan neuvoston (Council of Europe) kanssa koulutuskurssin nimeltä ”Tekoäly ja syrjinnän ehkäiseminen”. Osallistun kurssille ja olen uutta oppimassa etenkin tekoälyn käytöstä. Erityisen mielenkiintoinen kysymys on se, miten esimerkiksi tekoälyn algoritmit voisivat havaita vammaisen henkilön tarpeet ja tehdä asianmukaisia kohtuullisia mukautuksia vaikkapa palveluiden tarjoamisessa. Tekoälyä ja yhdenvertai-

suutta koskevat eri lainsäädännöt. Haasteena on juurikin se, miten nämä yhteensovitetaan.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta on antanut linjaratkaisun joitain vuosia sitten rahoitusyhtiön käytettyä laissa kiellettyjä syrjintäperusteita osana rahoituspäätöksiä. Henkilö oli hakenut rahoitusta remonttia varten ja saanut kielteisen päätöksen, vaikka hänen luottotietonsa olivat kunnossa ja hänellä oli säännöllisiä palkkatuloja. Kielteisen päätöksen perusteena ei ollut hänen tosiasiallinen maksukykynsä, vaan rahoitusyhtiö käytti alihankkijaa, joka pisteytti rahoitushakemukset mm. sukupuolen, kielen ja asuinpaikan osalta. Parhaat pisteet sai ruotsinkielinen nainen, joka asui tietyllä asuinalueella. Jos sukupuolena oli mies ja kielenä suomi, niin sai edellistä heikoimmat pisteet, kuten tässä tapauksessa. Lautakunta antoi rahoitusyhtiölle kieltopäätöksen ja 100 000 euron uhkasakon kieltopäätöksen tehosteeksi. Tämäkin tapausesimerkki osoittaa, millaisia vaikutuksia ja seurauksia on sillä, jos teknisillä alustoilla ja järjestelmissä on käytetty laissa kiellettyjä syrjintäperusteita.

Vaikka en ole tekoälyn asiantuntija, niin käsittääkseni tekoäly perustuu tietyllä tavalla mallioppimiseen. Ongelmia on tiedossa, mikäli tietomassa, jota tekoäly käyttää, onkin virheellistä tai aiheuttaa vinoumia ja perustuu stereotyyppioihin. Yhdenvertaisuuslaki ei edellytä tahallisuutta, vaan syrjintä on kiellettyä myös tosiasiallisten seurausten takia. Tämän takia on erityisen tärkeää, että koulutusta järjestetään, jotta yhdenvertaisuuden kanssa tekemisessä olevat ymmärtävät ja tunnistavat, mitä haasteita tekoälyn parissa voi esiintyä.

Olen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan sivutoiminen varapuheenjohtaja, joten olen uutta oppimassa myös tämän sivutoimeni takia, koska lautakunta on yhdenvertaisuusvaltuutetun ohella kansallinen yhteyspiste EU:n tekoälysäädöksen mukaisesti. Pidetään yhdessä huolta, ettei tekoäly muutu sekoälyksi! ●

Invalidiliitto kouluttaa

Invalidiliiton koulutuksen tavoitteena on edistää jäsenistön ja muiden fyysisesti vammaisten ja toimintaesteisten ihmisten oikeuksien toteutumista arjessa, lisätä tietoisuutta vammaisuudesta sekä tukea yhdistysten toimintaa.

Koulutuksissa noudatamme turvallisen tilan periaatteita, jossa kaikki omalla toiminnallaan rakentavat yhdenvertaista, kunnioittavaa ja avointa ilmapiiriä.

ILMOITTAUTUMINEN JA KURSSIOHJELMAT

www.invalidiliitto.fi/koulutuksia

Saamme tukea koulutusten järjestämiseen Opintokeskus Sivikseltä.

Opintokeskus Sivis

TULE KYSYMÄÄN YHDISTYSTOIMINNASTA -KLINIKKA

Aika: 26.3. klo 15.00–16.00
Paikka: Teams
Kohderyhmä: Invalidiliiton jäsenyhdistysten aktiivit
Tavoite: Saada tietoa yhdistystoiminnasta.
Hinta: Maksuton
Ilmoittautuminen: 24.3. mennessä. Ilmoittautumisen yhteydessä voit esittää kysymyksiä, joihin webinaarissa pyritään vastaamaan.

ALUEELLISTEN VAIKUTTAJIEN JA VAMMAISNEUVOSTOJEN JÄSENTEN VALTAKUNNALLINEN TAPAAMINEN

Aika: 9.4. klo 17.00–18.30
Paikka: Teams
Kohderyhmä: Alueiden vaikuttajat ja vammaisneuvostojen jäsenet
Tavoite: Keskustella eri alueilla nousseista vaikuttamistoiminnan teemoista, jakaa kokemuksia ja hyviä käytäntöjä, verkostoitua ja saada vertaistukea. Teemana ajankohtainen alueilla puhuttava asia, jota voi myös itse ehdottaa etukäteen.
Hinta: Maksuton
Ilmoittautuminen: 7.4. mennessä

TIETOTURVAKOULUTUS INVALIDILIITON JÄSENYHDISTYKSILLE

Aika: 15.4. klo 17.00–18.30
Paikka: Teams
Kohderyhmä: Invalidiliiton jäsenet
Tavoite: Saada ajantasaista tietoa tietoturvasta, erityisesti yhdistysnäkökulmasta.
Hinta: Maksuton
Ilmoittautuminen: 13.4. mennessä. Ilmoittautumisen yhteydessä voit esittää kysymyksiä, joihin webinaarissa pyritään vastaamaan.

VÄESTÖNSUOJAT – MITÄ JOKAISEN ON HYVÄ TIETÄÄ?

Aika: 19.5. klo 17.00–18.30
Paikka: Teams
Kohderyhmä: Invalidiliiton jäsenet ja muut asiasta kiinnostuneet
Tavoite: Saada käytännönläheistä perustietoa väestönsuojien käytöstä, erityisesti liikkumisesteisten ja fyysisesti vammaisten näkökulmasta.
Hinta: Maksuton
Ilmoittautuminen: 17.5. mennessä. Ilmoittautumisen yhteydessä voit esittää kouluttajille väestönsuojiin liittyviä ennakkokysymyksiä.

INVALIDILIITTO TUTKII: KOKEMUKSIA VAMMAISPALVELULAIN MUKAISESTA KULJETUSPALVELUSTA

Aika: 2.6. klo 17.00–18.30
Paikka: Teams
Kohderyhmä: Kaikki asiasta kiinnostuneet
Tavoite: Saada tietoa vammaispalvelulain mukaista kuljetuspalvelua koskevista tutkimustuloksista.
Hinta: Maksuton
Ilmoittautuminen: 31.5. mennessä

INVALIDILIITON OSALLISUUSBAROMETRIN RAPORTIN JULKAISUWEBINAARI

Aika: 10.6. klo 13.00–14.30
Paikka: Teams
Kohderyhmä: Kaikki asiasta kiinnostuneet
Tavoite: Esitellä Invalidiliiton osallisuusbarometrin uusimman raportin keskeiset tulokset ja nostot, lisätä ymmärrystä fyysisesti vammaisten ja toimintarajoitteisten henkilöiden osallisuudesta sekä avata tulosten merkitystä eri näkökulmista YK:n vammaisyleissopimuksen voimaantulon 10-vuotispäivänä.
Hinta: Maksuton
Ilmoittautuminen: 8.6. mennessä. Webinaariin voi liittyä myös suoraan Invalidiliiton nettisivuilla olevasta linkistä.

ONNEA

HYVINKÄÄ

- 80** Raija Lepistö 26.3.
75 Matti Aranko 22.3.
70 Päivi Kärnä 27.2.
 Keija Kalvas 12.4.

KOUVOLA

- 85** Iiris Tamminen 13.3.
 Sirpa Sahanen 9.4.
75 Jorma Kotro 6.4.
70 Leena Kirtola 9.4.
60 Heidi Ala-Krekola 28.3.

KUOPIO

- 80** Elvi Vepsäläinen 15.4.
70 Arja Tossavainen 22.4.
50 Aki Karjalainen 7.4.

KURIKKA

- 85** Juhani Huhtasaari 23.1.
80 Anita Peltola 13.2.
 Aino Yli-Hakuni 27.3.
75 Hilikka Muotio 15.3.
70 Marja-Leena Peltola 21.2.

KUUSANKOSKI

- 90** Seppo Pajari 6.2.
80 Raimo Salminen 7.3.
 Olavi Pulsa 8.3.
 Allan Hytti 22.3.
70 Arja Sjöblom 10.3.
60 Tarja Kinnunen 4.3.

PORVOO

- 70** Ranta Helena 7.3.
65 Nieminen Mikko 20.3.

RAUMA

- 75** Seija Ärnfors 4.4.
70 Heimo Tolvanen 27.3.
 Merja Vainio 1.4.

VAASA

- 85** Risto Ruismäki 10.4.
80 Lea Porko 14.3.
 Seppo Hietikko 14.4.
70 Riitta Kuoppala 20.4.

KUOLLEET

Pauli Levo

Akaan Seudun Invalidit ry

Kalevi Pelkonen

Järvenpään Seudun Invalidit ry

Carola Lithen

Brita-Stina Löfman

Alf Holm

Osmo Hällbacka

Satu Hakanen

Vaasanseudun Invalidit – Vasanejdens Invalider ry

MYYDÄÄN

Kesäpaikka Vaasan Raippaluodon saarella (25 km Vaasasta). Läpivuoden asuttava. Mökissä kunnallistekniikka, ilmalämpöpumppu, puuhella ja takka. Pihasauna.

Lisätietoja:
 040 586 3840

ETELÄ-SUOMI

ESPIN

ESPINin toimisto, puhelinneuvonta, jäsenasiat sekä lisätietoja tapahtumista ym. Anne Virtanen 041 548 0638, espinry.toimisto@gmail.com. **ÄIJÄkahvit** keväällä 2026 ma 13.4., ma 4.5. ja ma 1.6. klo 13.00 alkaen Kauppakeskus Sello Fresko kahvio, lisät. ja ilm. Jarmo Nurmi 0400 873 877. **Kirjapiiri** etänä klo 17 alkaen ma 30.3. luetaan Valérie Perrin: Vettä kukille, ma 27.4. luetaan Hannu Salmi: Frans Leijon: Kuurosokean ihmeellinen elämä ja ma 25.5. luettava kirja sovitaan myöhemmin, lisät. ja ilm. Ritva Viljanen, 041 319 9877 (tekstiviestillä), ritva.viljanen64@gmail.com. **Luovan toiminnan tapaamiset** klo 12–14, ke 15.4., ke 13.5. ja ke 10.6. Lippulaivan kirjastolla, os. Espoonlahdenkatu 8. lisät. Ritva Viljanen. **Jäsentapaamiset** ma 16.3., ma 13.4., ma 11.5. ja ma 15.6. klo 17–19, Karaportissa os. Karaportti 5, lisät. ja ilm. viikkoa ennen ESPIN toimisto. **Asahi live-etänä** joka ma 2.2.–11.5., klo 13.00–13.45, lisät. ja ilm. ESPIN toimisto. **Tuolilattarit** joka to 21.5. asti klo 16.50–18.00 Kuitinmäen koulu os. Kuitinkuja 4, Espoo, lisät. ja ilm. Kristina Bjugg 040 577 3398, kitti.bjugg@hotmail.fi. **Yhdistyksen sääntömääräinen kevätkokous ja kevätjuhla la 18.4.2026 klo 14 alkaen**, lisät. Aija Tarkiainen. Lisää tapahtumia ja tarkemmat tiedot tapahtumista jäsen-tiedotteessa. Jäsentiedote 1/2026 ilmestyi joulukuun aikana. Katso myös www.espin.fi.

HELSINGIN INVALIDIEN YHDISTYS

Toimiston osoite: Voudintie 6, 00600 Helsinki. Internet-sivut: www.hiy.fi. Toimisto auki ma, ti, to 9–16, ke 9–19 ja perjantaisin toimintakeskus on suljettu, palvelemme klo 9–15 vain puhelimitse puh. 09 7206 240, s-posti: toimisto@hiy.fi. Sähköposti muotoa etunimi.sukunimi@hiy.fi. Puheenjohtaja Kristiina Karhos puh. 050 463 5732, s-posti: pj.hiy@hiy.fi. Toiminnanjohtaja Pirjo Virtaintorppa, puh. 09 7206 2415 **HIY:n ajankohtaista Voudintielle**. 19.3. klo 13.15–14.15 **Digikoulutus: Digitaalinen sukututkimus** 9.4. klo 13.15–14.15 **Luento** "kevennetään kuormaa, ajattelaan myönteisesti", Pirkko Justander. 13.4. klo 17–19. **Lukupiiri** ilm: Riitta Jolanki riitta.s.jolanki@gmail.com / 040 5147 526. 15.4. **Toivekahvila kuuluo liittyvistä asioista** Helsingin Kuuloyhdistyksen asiantuntija. Ilm.: viimeistään 13.4. toimisto@hiy.fi tai 09 720 6240. 16.4. klo 12.45–14.15 **Puheenjohtajan kahvihetki ja digikoulutus**: tekoälyä käytännössä. **27.4. klo 18–19. HIY:n sääntömääräinen kevätkokous**. Voudintie 6, Helsinki.

Lähetä aineistot seuraavaan lehteen 3/2026 25.3. mennessä.

Henkilöuutiset ja toimintakalenteri:
Riitta Lehto
 puh. **044 7650 659** (ma klo 13–15)
it-lehti@invalidiliitto.fi

Kokoukseen järjestetään etäyhteys Teams-ohjelmalla. Kokouksessa käsitellään sääntöjen 6§:n mukaiset kevätkokousasiat. Virallisen osallistuminen on mahdollinen tietoliikenneyhteyksin. Jos aiot olla etänä, muista ilmoittaa viimeistään 24.4. toimisto@hiy.fi / 09 7206 240. Kaikkiin HIY:n ryhmiin on pakollinen ennakkoilmoittautuminen. **Voudintiellä kokoontuvat kerhot ja liikuntaryhmät:** **Boccia** ti 13.1. alkaen klo 12–15. Yht. Paula Talpia 040 5143 395. **Tuolijooga** ke 14.1.–29.4. klo 15–16 (myös etänä, 1.4. ei ole tuntia). Ilm. toimisto@hiy.fi / 09 720 6240. **Tuolijumppa**. To 8.1. alkaen klo 11.45–12.45. Ei ilmoittautumisia tai sitoutumista, maksuton ryhmä. Canasta ke klo 12–19. Yht. Seija Suominen 040 744 3209. **Kaiken kerho** Teams-ohjelmalla. Tapaamiset kuukauden 1. tai 2. perjantaina klo 18–20. Yht. Heikki Aulio heikki.aulio@gmail.com. **Kädentaidoista lautapeleihin -kerho**. Tapaamiset joka toinen ti klo 15.15–17.30 (parittomat viikot 13.1. alkaen). Maksuton ryhmä. Ilm. toimisto@hiy.fi tai puh. 09 720 6240. **Torstakerho** to 8.1.–23.4. (tuntia ei ole 2.4.) klo 12.45–14.15. Lisätiedot: toimisto@hiy.fi / 09 720 6240. **Hyväikäiset vammaiset naiset**, vertaistukiryhmä, ke klo 17.30–19 (joka toinen keskiviikko 14.1.–3.6.). Ilm. toimisto@rusetiry.fi / Riitta Jolanki p. 040 514 7526. **Yhteislauullat**. Eryistä osaamista ei tarvita. Ei ilmoittautumisia. Aika: tiistai 7.4. ja 5.5. klo 15–16.30. **Muulla kokoontuvat liikuntaryhmät: Lasten ja nuorten sulkapalokerho** (10–22 v). La 10.1.–25.4. (tuntia ei ole 24.1., 1.2., 21.2., 4.4.) klo 10–12 Ruskeasuon liikuntahalli, Ratsastie 10. Ilm: Anja Kima, anja.kima@welho.com / 041 440 5315. Ryhmä on maksuton. **Vammaissulkapallo**. La 10.1.–25.4. (tuntia ei ole 24.1., 1.2., 21.2., 4.4.) klo 10–12 Ruskeasuon liikuntahalli, Ratsastie 10. Yht. Anja Kima, anja.kima@welho.com / 041 440 5315. Kausimaksu HIY:n jäsenille 33 € ja muille 66 €. **Istumalentopallo**. Siltakyläntie 7–9, to 8.1.–30.4. klo 18–20. Ilm.: hiyhelsinki.nimenhuuto.com. **Kuntosali** to 15.1.–23.4. klo 18–20 Nordenskiöldinkatu 18 B. Ilm. toimisto@hiy.fi / 09 720 6240. **Pyörätuolikoripallo** to 15.1.–23.4. klo 18–20 (Nordenskiöldinkatu 18 B), yht: Jarmo Leppänen jarmo.leppanen@live.com / 040 838 9479. **Pyörätuolirugby** ke 14.1.–22.4. klo 18.30–20.30 (Nordenskiöldinkatu 18 B). Yht. Anna Pasanen pasanenanna@gmail.com/0400 648 620. **Pyörätuolisalibandy** (Nordenskiöldinkatu 18 B) 12.1.–27.4. (tuntia ei ole 6.4.) klo 19–20.30. kausimaksu HIY:n jäsenille 41 €, muille 82 €. Olli Palonen, opalonen@gmail.com / 040 718 7577. Istumalentopallo, lasten ja nuorten sulkapalokerho, tuolijumppa

ja tuolijooga järjestetään yhteistyössä Helsingin kaupungin liikuntapalvelujen kanssa. Lisätietoja www.hiy.fi.

HYVINKÄÄN INVALIDIT

Kesäkodin (Vuorenniityntie 88, Hyvinkää) kesän vuokramökkien hakuaika on 2.3.–31.3. Hakemukset ja lisätietoja mökeistä Päivitä p. 044 290 3963 tai paivikarna60@gmail.com. Hakemukset mieluiten tekstiviestillä tai sähköpostitse. Lisätietoja www.hyvinva/kesa-koti. **Jäsenilta** ma 23.3. klo 17–18.30, Onnensilta. Kahvitarjoilu. **Opastettu curling-kokeilu** pe 27.3. klo 14–16, Vaiveronkatu 72. Hintaa 15 €/jäsen, sis. opastus ja pullakahvit. Avustajan pullakahvit 5 €. Ilm. jasensihteeri. hyvinva@gmail.com tai p. 046 6446 121 / Kirsi ja maksu FI 14 4260 1220 0665 39, viite 2736, viim. 19.3. Curling-halli on esteetön, kokeilu sopii kaikille. Paikkoja rajoitetusti. **Hallitus kutsuu koolle sääntömääräisen kevätkokouksen su 19.4. klo 13.** Paikkana Onnensilta, käyntios. Värttinäpolku rappu A7, Hyvinkää. Kahvitarjoilu klo 12.30 alkaen. Sääntömääräisten asioiden lisäksi käsitellään yhdistyksen sääntöuudistus sekä valitaan puheenjohtaja ja yksi hallitusjäsen. Säännölliset ryhmät; **Asahi** ma klo 15–16, palvelukoti Lepovilla, Torikatu 10. Kevään viim. vuoro 13.4. **Boccia** ja **sisäcurling** la klo 10–12, Hyria B-talo, Kauppalankatu 18, Hyvinkää. Kevään viim. vuoro 11.4. **Harvinaisia sairauksia sairastavien henkilöiden vertaistukiryhmä** ma 13.4. ja 11.5. klo 15–17, Onnensilta. Yhteystyö Sanna-Kaisa Patjas harvinaiset.hyvinva@gmail.com. **Kuntosali palvelukoti Lepovilla**, ti klo 14–15 ja pe klo 16–17 Kuntosali **palvelukoti Mäntykoto**, ti klo 15–17 ja to klo 17.30–19, Sähkökatu 28. **Kässäkerho** to klo 13–15.30, Onnensilta. Huom! Kerhoa ei 19.3. **Senioribio** ke 1.4. ja 6.5. ip, Biorex. Elokuva ja tarkka aika selviävät n.2 viikkoa ennen esitystä. Seuraathan ilmoittelua. Lisätietoja Aamupostin Yhdistyksen-palsta, www.hyvinva.fi, Facebook, Instagram, p. 046 6446 121 / Kirsi.

HÄMEENLINNAN SEUDUN INVALIDIT

Hattelmalantie 9, 13130 Hämeenlinna puh. 050 912 9704 (torstaisin), s-posti: toimisto@haseinva.fi, kotisivut: www.haseinva.fi. Olemme myös Facebookissa – liity ryhmään! Toimiston päivystys torstaisin klo 15–17.30. (Toimisto suljettu heinäkuussa ja arkipyhinä). **Maanantai-kerho** joka ma klo 13–15 (Hattelmalantie 9), **Boccia** torstaisin klo 13.30–16 Loimua-areenalla, **Tuolijumppa** torstaisin klo 13–14 (Hattelmalantie 9). Yhdistys myy suruadresseja toimistolla, hinta jäsenille 5 €/kpl ja ei jäsenet 7€/kpl.

JÄRVENPÄÄN SEUDUN INVALIDIT

Jalkaterapeutti Maria Heijari vieraana ti 17.3. klo 15–17, tuotteita ostettavissa. **Sääntömääräinen kevätkokous ja arpajaiset ti 21.4. klo 16–18.** Voit tuoda, jos haluat mukanasia arpajaispalkintoja. Em. tilaisuudet ovat JÄRVENPÄÄSSÄ, Myllytien toimintakeskus, Myllytie 11, tilana Luokka, käynti sisäpihalta, ovi C, tilaisuuksissa kahvitarjoilu. **Ilari Johanssonin stand up-esitys: Ei kAlt siinä?** to 14.5. klo 19 Järvenpää-talo. Tarkemmat tiedot seuraavassa IT-lehdessä. **Boccia** klo 13–14.30 tiistaisin 24.3., 28.4. ja 26.5. Järvenpään ev. lut. seurakunnan liikuntasali, Kirkkotie 1 C. Lisät. Markku p. 040 968 9449. **JÄRJESTÖJEN YHTEISTYÖNÄ TUUSULASSA asahi, tuolijooga ja tuolitanssi** jatkuvat huhtikuun alkupuolelle saakka. Lisät. toiminnasta Keski-Uusimaa-lehden järjestöpalsta, js-inva.fi, Facebook, p. 050 434 9166 / Saila.

LOHJAN SEUDUN INVALIDIT

Sääntömääräinen kevätkokous ke 25.3. klo 17, Hiiden Omaishoitajat ry:n tiloissa, Suurlohjankatu 18 Lohja. Käsitellään sääntöjen määräämät asiat. Kahvitarjoilu klo 16.30. Tervetuloa! Hallitus. Yhdistyksen tapahtumista ilmoitellaan paikallislehdissä, kotisivuilla <https://sites.google.com/site/lohjainva>, Facebook-ryhmässä ja kerhoissa.

LOVIISAN INVALIDIT

Jäsenillat jatkuvat vuonna 2026 joka kuun ensimmäinen maanantai klo 17.00, Kumppanuustalo KULMASSA, Sibeliuksenkatu 3, Loviisa. Tarjolla ajankohtaisia asioita, mielenkiintoisia aiheita ja esittelyjä sekä mukavaa jutustelua kahvitarjoilun kera. Kaikista tapahtumista sekä retkistä tiedotetaan jäsentiedotteilla, tekstiviesteillä, sähköposteilla sekä Facebookissa os. Loviisan Invalidit. **Tarjolla on mukavasti jäsenetuja, tapahtumia ja vertaistukea, tervetuloa mukaan!** Lisätietoja sihteeri Eija Salmelalta puh. 045 7731 9275 tai 050 5306 634 email: eija.salmela@loviisaninvalidit.fi. Kotisivut: <http://www.loviisaninvalidit.fi>.

RIIHIMÄEN SEUDUN INVALIDIT

Tule **avantoon ja saunaan** Inra-majalle aina lauantaisin klo 14–18. Tarjolla pikkurahalla pientä syötävää ja juotavaa. Uimalantie 27, Ryttylä. Katso lisää: rinva.fi/inra-maja. Tule liikumaan kanssamme seuraavasti: Maanantai ■ **vesijumppa** klo 14.00–15.00, Uimala, Riihimäki. Oma-avusteinen, vetäjänä Sauli Anttila Tiistai ■ **kuntosali ja voimailusali** klo 14.00–15.00 Urheilutalo, Riihimäki (omatoiminen kuntoilu) Keskiviikko ■ **kuntosali ja voi-**

mailusali klo 14.00–16.00 Urheilutalo, Riihimäki (omatoiminen kuntoilu) ■ **vesijumppa** klo 13–14, Uimala, Riihimäki. Oma-avustein, videovalmentaja Torstai ■ **vain voimailusali** klo 13.00–15.00 Urheilutalo, Riihimäki (omatoiminen kuntoilu) Perjantai ■ **vain voimailusali** klo 12.00–14.00 Urheilutalo, Riihimäki (omatoiminen kuntoilu) ■ **sulkapallo** klo 19.00–21.00 Karan koulun alasali, Riihimäki Lauantai ■ **kuntosali ja voimailusali** klo 13.00–15.00 Urheilutalo, Riihimäki (omatoiminen kuntoilu) Sunnuntai ■ **boccia** klo 9–12 Uimalan yläsalilla 5.10. alkaen sunnuntaisin ■ **sulkapallo** klo 16–19 Herajoen koulu, Riihimäki Ilmoittaudu aktiviteetteihin: urheilu@rinva.fi

VANTAAN INVALIDIT

HUHTIKUU: Ke 8.4. klo 14.00–15.00 **Tuolijumppa**. Ma 13.4. klo 14.00–16.00 **Länsi-vantaan kerho**. Ma 13.4. klo 17.00–20.00 **ATK kerho**. Ke 15.4. klo 12–15 **Naistenpiiri** paperikukka-askartelua. Materiaalimaksu 6 € Minnalle paikan päällä. Ilmoittautumiset Minnalle 8.4. mennessä. Ke 29.4. klo 13.00–14.30 **Hengellinen piiri**. Ke 29.4. klo 14.30–15.30 **Tuolijumppa**. TOUKOKUU: ke 6.5. klo 12.00–15.00 **Keskiviikkokerho Skipbo** ja muut mahdolliset pelit. Ota omat skipbo kortit mukaan, jos mahdollista. Ma 11.5. klo 14.00–16.00 **Länsi-Vantaan kerho kevätjuhlat**. Ma 11.5. klo 17.00–20.00 **ATK kerho**. Ke 13.5. klo 12.00–14.00 **Keskiviikkokerhon & naistenpiirin yhteinen grillipäivä**. Omat eväät mukaan. Sateen sattuessa olemme sisällä. Ke 13.5. klo 14.00–15.00 **Tuolijumppa**. Ke 27.5. klo 13.00–14.30 **Hengellinen piiri** ke 27.5. klo 14.30–15.30 **Tuolijumppa**. KESÄKUU: Ke 3.6. **naistenpiirin kesäretki**. Ilmoittautumiset Minnalle 27.5. mennessä. **Invalidiliiton jäsenetuna** kaikki Invalidiliiton jäsenet on vakuutettu liiton ja yhdistysten järjestämässä tapahtumissa sekä retkillä. Tämä koskee siis myös osallistumisia Vantaan Invalidien järjestämiin kerhoihin ja muihin tapahtumiin. Lisätietoa Invalidiliiton sivulta.

ITÄ-SUOMI

IISALMEN INVALIDIT

Invatolo, Joukolankatu 6, 74120 Iisalmi. puh. 0440 824 455. Puheenjohtaja Eila Koistinen p. 044 0817 350. s-posti: puheenjohtaja@iisalmeninvalidit.fi. Toimisto auki ma-ke klo 10–12. s-posti: toimisto@iisalmeninvalidit.fi, kotisivut www.iisalmeninvalidit.fi. Iso kiitos Invalidiliitolle ja invalidiyhdistyksille, kun olitte mukana 80 v. juhlistamme, ja kiitos kaikista muistami-

sista! Tästä on hyvä jatkaa eteenpäin. Hallitus v. 2026: Pj. Eila Koistinen, vpj. Kaarina Korhonen, Taimi Hiltunen, Eira Hätinen, Jouni Hätinen, Sirpa Kouvalainen, Pekka Ryhänen ja Leena Veteli. **Jäseniltoja** Invatalolla: Ma 16.3. klo 17 Pertti Laajalahti kertoo ja näyttää kuvia Kiinan matkastaan. Kahvit klo 16.30 alk. Ma 20.4. klo 17 Floristi, yrittäjä Anne-Mari Bovellan kertoo kukkien hoidosta ja asettelusta. Kahvit klo 16.30 alk. Ma 25.5. klo 13 **Lähdemme bussilla kevätretkelle** Pekka Sirviön havaintometsään. Tarkemmat tiedot seur. lehdessä ja kotisivuilla. **Iisalmen Invalidien 80-vuotisjuhlaumalanpalvelus** Pyhän Ristin kirkossa su 22.3. klo 12, messun jälkeen kirkkokahvit. **Sataman SenioriPilkki-tapahtuma** (maksuton) ke 25.3. klo 11–14 Iisalmen Satamassa. Lohipilkintää, soppatykki, kahvit, päivätanssit ym. Kokoonnutaan klo 10.45 Satamassa. **Iisalmen Invalidit ry:n kevätkokous ti 28.4. klo 17 Invatalolla**. Käsitellään sääntömääräiset 6§ asiat. Vakiot: **Vesivoimistelu** maanantaisin klo 14.15–14.45 Iisalmen Saukko-uimahallissa (Joukolank. 15). **Keilaus** keskiviikkoisin klo 11–12 Keilahallilla (Untamonk. 8). Huom, muuttunut päivä ja aika! **Lauluillat** joka torstai klo 17–18.30 Invatalolla (Joukolank. 6). Aurinkokellossa (Auringonkehrä 10). **Maksuton omatoiminen kuntosali** ti klo 15.30–16.30 ja to klo 10–11. **Tehdään käsin -kerho** ma 23.3. ja ti 7.4. Seuraa ilmoituksia Iisalmen Sanomien järjestöpalstalta, Facebookista ja kotisivuilla.

KUOPION INVALIDIT

Keilaukset Keilakukossa 13.3., 27.3., 10.4. ja 24.4. klo 11–13. Hinta 5,50 €/kerta. **Ulkoilutapäivä** ma 16.3. Vehmasmäen eläinpuistossa klo 13.30–16.00. Vaikuttamisryhmä kokoontuu ti 17.3. klo 10.00 toimistolla ja Teamsissa. **Vuosikokous pe 20.3. klo 14** Kuntolaakson uimahallin 2 krs. kokoustilassa. Kahvit klo 13.30. **Myyjäiset** 1.4. klo 9–14 Mäntylässä (Untamonkatu 5). **Kiireetön kohtaaminen toimistolla** ma 13.4. klo 13. **Kuopion Kaupungintatteri Idän pikajunan arvoitus** ke 22.4. klo 12.00. Ilmoittaudu 16.3. mennessä. Liput 20 €/hlö henkilökohtainen avustaja maksutta. Ajankohtaiset tiedot löydät yhdistyksen nettisivuilta ja lähetämme myös sähköpostitse tietoa tulevasta tapahtumista. Toimiston työntekijän Sirpan tavoitat puh. 044 0378 451 & sähköpostista toimisto@kuopioninvalidit.fi.

MIKKELIN SEUDUN INVALIDIT

Toimisto avoinna klo 9–14, Ristimäenkatu 18, 50100 Mikkeli, puh. 0400 849 224. Sähköposti: mikkelin.seudun.invalidit.ry@gmail.com. **Yhdistyksen esteetön Lahdenpohja:**

Päärakennusta voi vuokrata talven juhliin, saunailtoihin, kokouksiin, yms. Lisätietoja vpj. Sari Pesonen puh. 050 552 6031. **Ammuntavuorot** jatkuvat vuonna 2026 joka kuukauden ensimmäisenä tiistaina, tarkemmat ajankohdat ilmoitetaan myöhemmin yhdistyksen kotisivuilla ja Facebookissa. Tiedustelut vpj. Sari Pesonen, puh. 050 552 6031. Launialan koululla on **vammaissulkapalloa** perjantaisin klo 16.30–18, lisätietoja Seppo Sariola puh. 050 3600 046. Ilmoitathan toimistolle, jos yhteystiedoissasi tapahtuu muutoksia (sähköposti, postiosoite, puhelinnumero). **Seurakkaa ilmoittelua yhdistyksen koti- ja Facebook sivuilta**. Tervetuloa mukaan toimintaan!

PIEKSAMÄEN INVALIDIT

Kuntosaliryhmä ti klo 16.30–17.30 Power4You kuntosalilla. Ilm. @Merja Hellberg, p. 040 544 0216, meiju@vipbussi.com. **Latvia-Curling** ryhmä to klo 15–16, uimahallin alakerran sali. Ilm. Sari Sorvali p. 040 730 0900, sari.sorvali65@gmail.com. **Vesijumppa** to klo 16.15–17 Pieksämäen Uimahallilla. Ilm. Eija Hiltunen p. 0400 476 154, eija.hiltunen50@gmail.com. **Teatteriretki Varkauteen** 28.3. klo 16 alkavaa esitystä "katson sineen taivaan". Omavastuu 35 €/jäsen: busikuljetus, lippu, väliaikakahvi. Ei jäsen hinta 60 €. Ilmoittautumiset 23.3. mennessä Sari Sorvalille p. 040 730 0900, sari.sorvali65@gmail.com.

SAVONLINNAN SEUDUN INVALIDIT

Boccia pelit/puhallustikkaa keskiviikkoisin klo 10–12, Linnalan seniorikeskus (estee-tön), Pappilankatu 6, 57100 Savonlinna. Kesä-, heinä- ja elokuussa bocciaa Heikinpohjan kentällä tiistaisin klo 10–12. Mahdollisuus harastaa **ilmakiväärillä tarkkuusammuntaa**. Kysy tarkemmin p. 044 051 4093 tai s-posti inva.savonlinna@gmail.com. **Invakerhot** 2026 1 krt/k, kuukauden 2. keskiviikko klo 12–14, paikka Savonlinnan Seudun Kolomonen, Pappilankatu 3, 57100 Savonlinna. 13.5. **Invakerho** Hirvaslahden kodalla, Kesäkodinkatu 16, 57230 Savonlinna. Kesäkuukausina (kesä-, heinä- ja elokuu) invakerhoa ei pidetä. Olemme mukana neljän yhdistyksen vuorotellen järjestämässä **bingotapah-tumassa** maanantaisin klo 13–14, Kolomonen, Pappilankatu 3, 57100 Stn. Kahvimaksu 2 €/hlö. Pikkupalintoja jaossa. **Joukon keskusteluterho** vuonna 2026 1 krt/kk. Ajat ja paikat ilmoitetaan tekstiviestein. **Sääntömääräinen kevätkokous ti 21.4.2025 klo 16–18**, Savonlinnan Seudun Kolomonen ry, kokoussali, Pappilankatu 3, 57100 Savon-

linna. Tervetuloa! Osallistumme la 25.4.2026 klo 10–14 Savonlinnan liikuntahallissa (Heikinpohjantie 33, 57170 Savonlinna) järjestettävälle **Hyvinvointimesseille**, jossa meillä oma esittelypöytä. Nähdään siellä! **Helppo liikkua -tapahtuma** on toukokuussa viikolla 18.–24.5. Teema ”Turvallisuus ja varautuminen” Tarkemmin myöhemmin. **Rantakala** kesäkuussa, paikka ja aika tarkennetaan myöhemmin. Muista yhdistyksen tapahtumista ilmoitetaan myöhemmin. **Mahdollisuuksien mukaan järjestetään teatteri- ja konsertti-ym. käyntejä ja tapahtumia.** Seuraa lehti-ilmoituksia yhdistyspalstoilla Itä-Savo ja Savonmaa. Tapahtumista ja muutoksista ilmoitetaan myös tekstiviestein. Ilmoitathan jos puhelinnumerosi tai sähköpostiosoitteesi on muuttunut. Yhdistys myy suruvalittelu- ja onnitteluadresseja A4 10 €/kpl ja osanotto- ja onnittelukortteja 5 €/kpl. Tilaukset sähköpostitse tai puhelimitse tai kysy paikan päällä tapahtumissa. Ilmoittautumiset, yhteydenotot, tiedustelut ja kyselyt ma–pe klo 9–15 p. 044 051 4093, sähköposti inva.savonlinna@gmail.com Kotisivut www.saseinva.fi.

SUONENJOEN SEUDUN INVALIDIT

Kerho ke klo 12 Vanhainkodin Väestösuojassa, Sairaalanpolku 6. Kerhossa **tuolijumpan** lisäksi erilaista ohjelmaa esim. **boccia, puhallustikka, muistipelejä, bingo, lautantaa** ym. tietenkään muistamatta iloista seurustelua kahvittelun lomassa. Suruadresseja 10 €, -kortteja 5 € ja onnittelukortteja 3 €/kpl myy Eila Kukkonen 050 575 8650. **Kokouksista ilmoitetaan** Sisä-Savon Paikallislehdessä sekä toiminnasta Facebookissa ja ilmaisjakelulehdissä sekä hallituksen jäseniltä. **Saarenmaan kylpylämatka** 26.4.–2.5. Lisätietoja ja ilm. 050 575 8650 Eila. Hyvää Vuotta 2026!

YHDES RY

(ENT. JOENSUUN SEUDUN INVALIDIT)

Koulukatu 24 B 23, 80100 Joensuu p. 0400 123 156 (puhelinpäivystys ma-pe klo 10–16). Tapaamisen voit sopia puhelimitse. s-posti: joeninva@gmail.com, www.yhdes.fi. Neuvontapisteessä palvelevat yhdistyksen kokeneet vapaaehtoiset. Voit kysyä neuvoa vammaisuuteen liittyvissä asioissa, esim. vammaispuhe- lujen hakemiseen, hakemusten täyttämiseen ja avustamista oikaisupyntöjen tekemiseen. Soita tai lähetä s-postia toimistollemme ja varaa aika asiaksi käsittelemään. Jos haluat merkkipäiväsi IT-lehteen, ilmoita siitä 3 kk ennen Jaana Tolvaselle. Muussa tapauksessa sitä ei ilmoiteta. **Peli-illat** Kuntokeitaalla joka kk:n 1. ke klo 16–18! Seuraavat kokoontumiset Kun-

tokeitaalla ke 1.4. klo 16–18 (boccia/keilaus, muu 5 €/kerta. **Kontakti-ryhmä** kokoontuu joka kk:n 2. to klo 17–20, Koulukatu 24 B 23, Joensuu. Seuraavat kokoontumiset to 9.4. klo 17–20. Iiris Karvinen p. 0400 649 677, iiris_karvinen@hotmail.com, Mauri Pietilä p. 050 359 7713, pietilamauri@gmail.com. **Kirjoittaja- ja kulttuuripiiri** kokoontuu seuraavan kerran to 19.3. ja 16.4. klo 14–16, Koulukatu 24 B 23, Joensuu. Ohjaajana Paula-Helena Moller, p. 044 0511 111. Kokoontuminen Tukipisteellä 20.3. ja 17.4. klo 12.30–14.30, Asema-aukio 2, 81700 Lieksa. Ohjaaja Mari Aho, p. 045 344 4176. Leena Pesosen (p. 045 355 5220) ohjaamaa **tuolijumppaa** Tukipisteellä pe 6.3. klo 13–14 ja curlingia 1.4. klo 13–14 Hyvinvointikeskus Liehussa, Kainuuntie 7, 81700 Lieksa. Joensuun Tuolijumppa, Koulukatu 24 B 23, seuraavat kerrat ti 17.3., 24.3., 7.4., 14.4., 21.4. ja 28.4. klo 13–14. Tuolijumppaa ohjaa fysioterapeutti ja lymfaterapeutti Taija Ahosola Mehiläiseltä. **Kävely- ja kelausvuorot** Joensuu Arenalla ti klo 10–12, to klo 13–15 ja la 12.30–14.30. Vuorot ovat maksuttomia, kävijöillä pitää olla joko EU:n vammaisliikuntakortti tai Joensuun kaupungin vammaisliikuntakortti.

KAAKKOIS-SUOMI

IMATRAN INVALIDIT

Keilaus ma 30.3., 13.4. ja 27.4. klo 14–15 Imatran Keilahallilla. **Miesten ja naisten kerho** ti 17.3. ja 21.4. klo 13–15. **Peli-iltapäivä** ke 25.3. ja 29.4. klo 14–16. **Karaoke/yhteislaulua** su 26.4. klo 14. **Kevätkokous su 12.4. klo 14.** Tapahtumat järjestetään Kesäkotii Hakalassa, Hakalantie 10.

KOUVOLAN SEUDUN INVALIDIT

Toimisto on avoinna kuukauden ensimmäisen ja neljäs tiistai klo 9–12. Muina aikoina sopimuksen mukaan. Muutokset toimiston aukioloajoissa ovat mahdollisia. Seuraa ajankohtaisia tapahtumia yhdistyksen kotisivuilta osoitteesta: <https://ksiry.net>, Kouvolan sanomien, Keskiviikko lehden järjestöpalstalta sekä Facebookista. **Liikuntavuorot** ovat varattuna vielä kevätkauden 2026 ajan. Syyskauden liikuntavuorojen jatkuvuudesta ei ole vielä varmuutta. **Boccia** ma klo 10.00–11.00, Lehdokin nuorisotalo, Madekuja 1. **Kuntosalivuoro** to klo 16.00–17.00, Kouvolan Lyseon lukion kuntosali, Palomäenkatu 33. **Kuntosalivuoro** ei ole yo-kirjoitusten aikana. **Lentopallo** pe klo 16.00–17.00 Kaunisnurmen koulun liikuntasali, Pajaraitti 10.

RUOKOLAHDEN INVALIDIT

Etelä-Karjalan yhdistysten yhteiset **Boccia-kisat** 21.2. klo 10, Ruokolahden liikuntahallissa, Metsolantie 9. **Yhdistyksen kevätkokous Koivurannan kerhotilassa, 23.3. klo 10,** Virastotie 4. Kahvitarjoilu. **Maanantaikerhot** jatkavat parittomien viikkojen maanantaisin Koivurannassa, klo 10. Pienellä eurolla kahvia ja jotain hyvää.

LAPPI

TORNION INVALIDIT

Kevätkokous 29.3.2026 klo 13.00 Meäntalolla Vapaudenkatu 19. Esillä kokoukseen kuuluvat asiat. Samalla otetaan uudet säännöt käyttöön. Kahvitarjoilu Tervetuloa

LOUNAIS-SUOMI

EURAN SEUDUN INVALIDIT

Harrastustoiminta: ti klo 12.00 **Boccia** ja klo 14.00 **Skipbo korttipeli.** To klo 12.00 **vesijumppa** ja to klo 13.00 **Seiska korttipeli.** **Erjan toimintaryhmä** kokoontuu keskiviikkoisin kahden/kolmen viikon välein klo 13.00. Kokoontumispäivät ilmoitetaan Tuvan ilmoitustaululla tai niistä voi tiedustella Ollilta p. 050 439 1666. Vesijumppa Euran Urheilutalolla ja muut ryhmät Anttilantien Tuvalla.

HARJAVALLAN SEUDUN INVALIDIT

Yhdistyksen toimisto Yhteisötalossa, Satakunnantie 110, Harjavalta, on avoinna maanantaisin klo 9.00–13.30 p. 0440 877 020. Puheenjohtaja Tellervo Mansikkamäki p. 040 511 3280, sihteeri Anneli Mannelin-Pelkonen p. 040 835 4120. **Pelikerho** kuukauden parillisena maanantaina klo 12–16 toimistolla. **Kerhot kuukauden pariton maanantai** klo 15 koulukeskuksessa, ruokasalin viereisessä kabinetissa, Myllykatu 3 A, Harjavalta. **Askartelukerho** tiistaisin klo 12–15 toimistolla. **Boccia** pelataan Vinnareissa tiistaisin klo 13.30–15.30. **Vesijumppaa** Hopeakeitaassa Fysio SimMar keskiviikkoisin klo 10, hinta 8 €/krt. Mukaan mahtuu 10 henkilöä. **Toimistolla myynnissä adresseja (10 €), kortteja (3 €) ja sukkaa** vauvasta vaariin. **Kerhossa** maanantaina 23.3.2026 klo 15.00 SPR:n ensiapukouluttaja Margit Kurru. Aiheena kotitapaturmien ehkäisy ja ensiapu sekä sydäniskurin käytön opastus. **Rauman teatterissa näytelmä Ansa** torstaina 26.3.2026 klo 14. Kuljetus Kokemäen linja-autoasema klo 12.00 ja Harjavallan lin-

ja-autoasema klo 12.30. Auto ajaa Merstolan kautta. Kysy peruutuspaikkoja. **Avoimet ovet ja kevätmyyjäiset** järjestetään Yhteisötalossa tiistaina 31.3.2026 klo 10–13. Kahvitarjoilu. Myynnissä mm. pääsiäiskoristeita ja leivonnaisia. Arpoja myynnissä. Voit tuoda myyntiin tai lahjoittaa myytäväksi omia käsitöitä, leivonnaisia ja arpapalkintoja. **Kevätkokous maanantaina 20.4.2026 klo 15** koulukeskuksen ruokasalin viereisessä kabinettissa, Myllykatu 3 A, Harjavalta. Esillä sääntöjen määräämät asiat. Lisäksi esillä on yhdistyksen sääntöjen muuttaminen. Kahvitarjoilu klo 14.30 alkaen. Tervetuloa! Hallitus. **Kevään viimeinen kerho** maanantaina 4.5.2026 klo 15.00. Jäsenten toiveet syyskaudelle 2026 ja kevätkaudelle 2027. Pelataan Bingoa. **Kesäteatterimatka Turkuun** torstaina 11.6.2026 klo 14.00 näytökseen Tapani Kansa musiikinäytelmä. Hinta 38 € + kuljetus. Sitovat ilmoittautumiset 4.5.2026 mennessä. **Kesäretki** keskiviikkona 15.7.2026 suuntana Tuusula. Kotisivuilla lisää tietoa.

NOORMARKUN SEUDUN INVALIDIT

24.3. Srk-talo klo 16.30 kevätkokous, kahvi klo 16.00. 9.4. **Kuntokeitaalle Kankaanpäähän** lähtö 8.15 kirkolta. Matkan hinta 38 €. Sis. matkan, ruokailut ja liikuntasuoritukset. ilm. Hannulle 2.4. mennessä p. 050 5744 847.

PORIN SEUDUN INVALIDIT

Hallituksen jäsenet vuonna 2026: Haanpää Soili, puheenjohtaja, Grönroos Oili, varapuheenjohtaja ja sihteeri, Haanpää Hemmo, taloudenhoitaja. Jäsenet: Kauraoja Soilikki, Manner Veera, Palomäki Ritva, Rohkea Irma ja Viitala Terttu. Toimisto on avoinna joka kuukauden ensimmäinen tiistai klo 11–13 Pohjoispuisto 1, Pori puh. 02 633 4024. Sähköposti toimii koko ajan: info@porinseuduninvalidit.fi. **Vesivoimistelu** jatkuu torstaisin klo 12.00 Diakonialaitoksella, hinta 6 €/kerta. **Jäsenpäivä** on toimistolla 16.3. klo 13.00, jolloin on tuolijumppa ja laulamista. **Jäsenpäivä** on myös 30.3. klo 13.00, sen ohjelma on vielä avoin. **Sääntömääräinen kevätkokous on toimistolla 20.4. klo 17.30** (HUOM! aika). Jos ilmenee kysyttävää, voi ottaa yhteyttä puh. 040 756 9877 / Oili Grönroos. Lisätietoja saa myös osoitteesta porinseuduninvalidit.yhdistysavain.fi.

RAISION SEUDUN INVALIDIT

Sääntömääräinen kevätkokous Raision SRK-talolla 27.4.2026 klo 13.00. Käsitellään kevätkokoukselle kuuluvat asiat. Kahvitarjoilu. Perinteistä laivaseminaaria ei järjestetä tänä keväänä. **Kaarinan teatteri**in menemme maaliskuulla, siitä lähemmin paikallislehdissä.

RAUMAN INVALIDIT

Yhdistyksemme uusi puhelinnumero on 044 974 1445, tästä numerosta myös mökkivaraukset arkisin klo 10–15. **Sääntömääräinen kevätkokous ma 13.4. klo 17** Kaunisjärven hyvinvointikeskuksessa os. Steniuksenkatu 4. Käsitellään sääntöjen 6§ kevätkokoukselle määräämät asiat. Kahvitarjoilu klo 16.30. Toimistolla kokoontuvat ryhmät: **Invan Mimmit** ma 23.3. ja 13.4. klo 13–15 sekä **Äijäpiiri** aina ke klo 10–12, os. Aittakarinkatu 1. Liikunta: **Keilaus** ma 16.3. ja 20.4. klo 13–14 keilahallilla. **Curling** ma 23.3. klo 17–18 Kaunisjärven hyvinvointikeskuksen juhlasalissa os. Steniuksenkatu 4. **Kuntosali** aina to klo 11.30–12.30 Fysio-Rauma, os. Pakkahuoneenkatu 4, Potkurin kattotasanne. Omavastuu-hinta 3 €/kerta. **Bocciaharjoituksista** lisät. Marko Ylikleemola p. 045 126 5974. Toiminoista lisää Raumalaisen Kokoukset -paltalla sekä blogissa <https://raumaninvalidit.blogspot.com/>

SALON INVALIDIT

Kerhot tiistaisin klo 15.30–18 Piritassa Kauppiaankatu 4 Salo. **Sääntömääräinen kevätkokous 30.3. klo 16** Kauppiaankatu 4, Salo. Käsitellään sääntöjen määräämät asiat. Valitaan yhdistykselle tilintarkastaja. **Kesäkauden avajaiset** 28.4. klo 15.30–19 toimintakeskus Leirirannassa Muurlassa. Liikunta Salon urheilutalo keskiviikkoisin klo 11–13, pelataan **curlingia** ja **bocciaa**. **Kuntosali** perjantaisin klo 13–14, Ylhäistentie 2, Salo.

TURUN SEUDUN INVALIDIT

Turun Seudun Invalidit ry, Asesepänkatu 1, 20810 TURKU puh. 044 985 9085. Toimisto avoinna ti klo 9–14. Puhelinpäivystys ti ja ke klo 9–14, toimisto@turunseuduninvalidit.fi, www.turunseuduninvalidit.fi. Tilinumero: FI67 5710 9720 0599 15. **Sääntömääräinen kevätkokous pidetään ke 22.4. 17.00.** Lounatuulet Yhteisötalossa, Läntinen Pitkäkatu 33 Turku. Kokouksessa käsitellään säännöissä määrätyt asiat. Lämpimästi tervetuloa! **Kesäasukas-kokous** toimistolla ke 25.3. klo 17. Kokous on tarkoitettu vain mökki- ja asuntovaunun saaneille jäsenille. **Kirjallisuuspiiri** kokoontuu toimistolla (Asesepänkatu 1) kerran kuukaudessa joka toinen maanantai klo 18. Seuraava kokoontuminen ma 13.4.2026. Kirjallisuuspiirin vetäjänä toimii Sirpa Kumlander puh. 050 592 8360 tai sirpa.kumlander@outlook.com Tervetuloa! **Ruusukorttelin maanantaiset allasvuorot** jäsenille klo 15–17. Yleisavustaja paikalla. Ruusun ovet sulkeutuvat jo klo 14. Avustaja on aulassa vastassa ja avaamassa ulko-oven, joten olethan ajoissa paikalla. Kevään

viimeinen allasvuoro ma 25.5.2026. **Yhdistys vuokraa lomakodin asuntolasta huoneita viikonlopuksi ja myös pidemmäksi aikaa.** Asuntolassa on 13 kpl kahden hengen ja viisi (5) kolmen hengen huonetta, sekä yhteiset oleskelutilat. **Asuntola- ja ravintolatiloja on mahdollista vuokrata juhla-kokous- ja tai kurssipaikaksi.** Tilat ovat esteettömiä. Tiedustelut Pentti Porema puh. 0400 787 180 tai toimisto@turunseuduninvalidit.fi. Lomakodilla on vapaita mökkejä ja asuntovaunupaikkoja vuokrattavaksi kesäksi 2026. **Lomakodin mökki-, asuntovaunu ja laituripaikkatiedustelut** Pentti Porema 0400 787 180 tai pentti.porema@gmail.com tai toimisto@turunseuduninvalidit.fi. Vuokraamme toimitilojemme yhteydessä (Asesepänkadulla) olevaa **kokous- ja saunatilaa.** Jäsenille 30 %:n alennus. Tiedustelut toimistolta puh. 044 985 9085 ti ja ke klo 9–14 tai toimisto@turunseuduninvalidit.fi. Kaikki tapahtumat, myös yhdistyksen kotisivuilla, www.turunseuduninvalidit.fi.

LÄNSI-SUOMI

SEINÄJOEN INVALIDIT

Kerhopäivät ja aiheet kevätkaudella Elinkeinotalolla, Huhtalantie 2. Kerhopäivinä saa myös **digineuvontaa** ja voi **ostaa adresseja**. 18.3. **kaverikahvila**, 25.3. **jumppa**, 8.4. **bingo**, 15.4. **mielimusiikkia**, 22.4. **kaverikahvila**, 29.4. **jumppa**, 6.5. **bingo**. **Laavuretki** tehdään toukokuussa ja **kesäretki** invavarusteilla bussilla kesäkuussa.

SUOMENSELÄN INVALIDIT

Kevätkokous ke 29.4. klo 18 Saavutuksen kerhotilassa, Leppävuorentie 11, Ähtäri. **Kerho** joka 3. ke klo 12 Saavutuksessa. Ilmoitus kerhotilan ulko-ovella ja Ähtärinjärven Uutisnuotan Seurat toimivat palstalla. **Boccia** ti klo 16–17.30 Otson yhtenäiskoulun liikuntasalissa. **Uinti** uimahalli Loiskeessa: jäsenkortilla 4 €/aik., 2 €/eläk. 1 krt/vko. www.suomenselaninvalidit.fi. Meitä voi seurata myös Facebookissa.

VAASAN SEUDUN INVALIDIT

Tallinnan risteily 29.–30.3. **Sääntömääräinen kevätkokous Kotirannan Työväentalolla to 23.4. klo 18.** **Vappu-juhla** Koivulassa to 30.4. klo 18. Seuraa ilmoituksia Ilkka-Pohjalaisen, Vaasa-lehden ja Vasabladetin toimintapalstoilta sekä kotisivuiltamme <https://vaasanseuduninvalidit.yhdistysavain.fi>.

OULU-KAINUU

YLIVIESKAN INVALIDIT

Sääntömääräinen kevätkokous ma 13.4. klo 18 Suvannon kappelilla (Renssulantie 12, Ylivieska) Kokouksessa käsitellään sääntömääräiset kevätkokousasiat. Keskustelemme yhdistyksen tulevaisuudesta. Iltpala- ja kahvitarjoilu. Arvontaa. Tervetuloa!

SISÄ-SUOMI

AKAAN SEUDUN INVALIDIT

Risteily Viking Gracella, ilta lähtö Turusta 13.4. Hintoihin sisältyy kuljetukset satamaan, risteily lounas sekä pulla kahvit. Hinnat: Ikunnallinen perushytti kaksi henkilöä hytissä 67 €/hlö ja yksin 81 €. Invahytti kaksi henkilöä hytissä 61€/hlö ja yksin 69 €/hlö. Kahden hengen pari vuoteella varustettu hytti 76 €/hlö. Ilm. Tarja Naskali Kajander puh. 040 5307 948 tai Kari Pajarinen puh. 0400 621 884. Maksu yhdistyksen tilille ilmoittautumisen yhteydessä FI97 5472 0440 0213 82 viite 1232. Linja-auton reittiaikataulu ilmoitetaan myöhemmin.

JYVÄSKYLÄN SEUDUN INVALIDIT

Toimiston osoite Kilpisenkatu 6 (Fysios Mehiläisen tilat), p. 050 575 9068. Toimiston aukiolo vain sovittaessa. Sposti jklinikat@gmail.com kotisivut jklinikat.yhdistysavain.fi Jäsenetuina yhdistyksen Jysi tiedote 2x/v, valtakunnallinen IT-lehti 8x/v, vertaistukea sekä hyviä etuja tapahtumista. **Huhtikuun kahviklubi**, ke 15.4.2026 klo 16, Aabakery Palokka, Sammontie 1. **Yhdistyksemme kevätkokous järjestetään la 25.4. klo 13–16**, Kansalaistoiminnan keskus Matara, Matarankatu 6 A 1, Jyväskylä, 2. krs Matarasali, kypseeseen kevätkokoukseen voi myös osallistua etänä. Kevätkokouksessa käsitellään seuraavia asioita: 1. Käydään läpi hallituksen laatima yhdistyksen vuosikertomus ja tilinpäätös edelliseltä vuodelta sekä tilin- tai toiminnantarkastajien lausunto, 2. Päätetään tilinpäätöksen vahvistamisesta, 3. Päätetään vastuuvapauden myöntämisestä hallitukselle sekä muille vastuuvollisille edelliseltä kalenterivuodelta, 4. Päätetään seuraavaksi kalenterivuodeksi sääntömääräisten kokousten lukumäärästä, yksi – kaksi kokousta, 5. Päätetään muista kokoukselle sääntömääräisessä ajassa, esitetyistä asioista, 6. Valitaan tarvittaessa yhdistyksen

ehdokkaat liittovaltuuston vaalia varten, 7. Käsitellään muut asiat, jotka kokous toteaa kiireelliseksi ¾ määräenemmistöllä annetuista äänistä huomioon ottaen yhdistyslain 24 §:n määräykset. **Vuoden 2026 muista tapahtumista ilmoitetaan myöhemmin. Jyväskylän Seudun Invalidit ry on siirtynyt digitaaliseen tapahtumailmoittamiseen vuoden 2026 alusta. Tapahtumista ilmoitetaan yhdistyksen verkkosivuilla, IT-lehden tapahtumakalenterissa sekä yhdistyksemme digitaalisessa jäsenkirjeessä.** Kiva kun olet mukana! Tapahtumat löytyvät yhdistyksen verkkosivuilta (<https://jklinikat.yhdistysavain.fi/tapahtumat/>). Fb: Jyväskylän Seudun Invalidit ry ja Instag: jysi 1945.

KANGASALAN INVALIDIT

Boccia jatkuu Asarilla joka tiistai klo 12–15. **Jumpa** jatkuu maanantaisin Malm-areenalla klo 12–13. **Keilailu** jatkuu perjantaina 6.3.2026 ja 10.4.2026 Kaupin keilahallilla klo 11–12. **Uinti** Kangasalan uimahalli Kuohussa jäsenhintaan aikuiselta 3 €/vuoro ja lapset 0–16 vuotta 1 €/vuoro. Jäsenhinnan saa näyttämällä kassalla voimassa olevaa yhdistyksen jäsenkorttia. **Kangasalan kesäteatteri** Nelipeli komediaan voi haluamaansa näytökseen tilata jäsenhintoisia lippuja 30 €/jäsen. Liput tilattava viimeistään 17.5. mennessä mielellään sähköpostista lahteenmaki.tapani@gmail.com, tekstiviesti tai WhatsApp viesti numeroon 050 313 8003 / Tapani Lähteenmäki. Yhdistyksen yhteystiedot: puheenjohtaja Timo Kokki, puh. 045 138 0377, varapuheenjohtaja Tapani Lähteenmäki, puh. 050 313 8003. Yhdistyksen sähköposti: kangasalaninvalidit@kangasalaninvalidit.fi Kotisivut: www.kangasalaninvalidit.fi, facebook/instagram:kangasalaninvalidit.

MÄNTÄN SEUDUN INVALIDIT

Toimipaikan osoite: Kirkkokatu 2 C, 35820 Mänttä, toimipaikan nimi Kirkkis. **Kerhotointa** Kirkkiksen pikkuhuoneessa tiistaisin klo 14.30–16.30. **Digineuvontaa, kahvitellaan, pelataan korttia, pidetään tietovisoja ja kutsutaan eri elämäntilanteiden asiantuntijoita esitelmöimään. Boccia-harjoitukset** talvella keskiviikkoisin Vilppulan Parkkivuoren urheilutalolla klo 15–18.30. Myös **curlingia** harjoitellaan. Kesällä Länskan boccia kentällä. Muuta toimintaa: **Mäntän uimahallia** voi käyttää kahden euron (2 €) omavastuulla 20 kertaa vuodessa. Kesä-heinäkuussa mahdollisesti kaksikin **teatterimatkaa** Kartanon kievariin Äänekoskella esitys Onnenmaa, ja Ränssin kievariin Tik-

kakoskella, esitys Myrskyn jälkeen. Toiveet pj. Toivo Järviselle 23.2. mennessä puh. 050 586 0614. **Kesällä onkikisat ja liikuntatapahtuma. Pikkujoulu** vietetään perinteisesti syyskokouksen yhteydessä. **Tuetut lomat** Loma ja Terveys ry:n (entinen MTLH ry) järjestämät vertaislomat ovat täysihoidtolomia, joita järjestetään esteettömissä kyyrylöissä ja hotelleissa. Invalidiliiton järjestämä **Vertaisloma toimintarajoitteisille** Kunnanlähde Kankaanpää 25.–30.5. (haku-aika 25.3. mennessä). **Yhdistyksen kevätkokous tiistaina 24.3.2026 klo 15** Kirkkiksen kerhohuoneessa, os. Kirkkokatu 2 C, Mänttä. Kokousaineistoon voi tutustua ennakoon n. viikkoa ennen yhdistyksen kotisivuilla.

VALTAKUNNALLISET YHDISTYKSET

RUSETTI

Kaikkiin tapaamisiin ilmoittaudutaan lähettämällä sähköpostia osoitteeseen toimisto@rusettiry.fi tai nettisivujen www.rusettiry.fi/ tapahtumat kautta! **Vammaisille naisille tarkoitettuja, verkkovälitteisiä yhteisötapaamisia, nettitreffejä** järjestetään joka kuukausi Teamsin välityksellä. Seuraavat nettitreffit ovat to 19.3. klo 17.30–19.00 teemana Rusetin uuden strategian suunnittelu. **Vammaisten äitien vertaisryhmä verkossa** järjestetään seuraavan kerran tiistaina 24.3. klo 17.30–19.00. **Rusetin kevätkokous** järjestetään etäyhteyksin **torstaina 23.4. klo 18 alkaen**. Seuraa Rusetin verkkosivuja ja somea (rusettiry.fi, @rusettiry), jotta saat tarkemmat tiedot ja ajankohtaisimmat uutiset.

SUOMEN AMPUTOIDUT

Amputoitujen vertaistukiryhmät toimivat tällä hetkellä seuraavilla paikkakunnilla: Forssa, Hamina, Hämeenlinna, Joensuu, Jyväskylä, Kuhmoinen, Lahti, Lappeenranta, Oulu, Ruovesi, Savonlinna, Seinäjoki, Tampere, Turku ja Virrat. Seuraavasta kokoontumisesta saat lisätietoa: <https://www.suomenamputoidut.fi/tapahtumia>. Ryhmien kokoontumisiin osallistuminen ei vaadi yhdistyksen jäsenyyttä. Omaiset tai avustajat ovat myös tervetulleita mukaan.

på svenska

61 Ledare | 62 Niilo tar nu själv kursen | 64 Hur ska man skydda sig mot cyberhot?

ledare

Pirkko Kuusela
Förbundsstyrelsens ordförande

Tack för fortsatt förtroende

JAG VILL framföra mitt varmaste tack till medlemskåren och fullmäktige för det förtroende de har visat mig genom att låta mig fortsätta som förbundets ordförande. Att tillsammans arbeta för våra mål och vårt förbund är ett nöje och en ära för mig. Jag är också tacksam för allt det stöd, all den uppmuntran och respons som jag har fått under min resas gång.

Fullmäktige gjorde några utmärkta val av förtroendepersoner – tack för det! Jag vill framföra mina lyckönskningar till alla dem som valdes. Låt oss tillsammans sträva efter att göra ett gott arbete.

Den senaste mandatperioden för fullmäktige gav upphov till många tankar och idéer. Utifrån dessa satte jag för mig själv upp målet att öka medlemsföreningarnas möjligheter att delta och att stödja påverkansarbetet. Jag vill se till att varje medlemsförening genuint känner sig delaktig i diskussionerna om påverkanspolitik och utvecklingen av förbundets verksamhet. Genom att arbeta tillsammans kan vi bygga upp en starkare och mer synlig gemenskap som är erkänd både lokalt och nationellt.

En ordförande kan inte agera ensam – för att förbundet ska lyckas krävs aktivt deltagande och starkt engagemang av varje medlemsförening. Samarbete är särskilt viktigt när vi stöder varandra och utbyter sakkunskap över föreningsgränserna. Att presentera nya idéer, att delta aktivt och att ge konstruktiv respons är viktigt för att vi ska kunna uppnå våra gemensamma mål. Endast genom ett nära och målinriktat samarbete kan vi garantera att förbundets verksamhet anpassas till förändrade omständigheter och stöder sina medlemmar på bästa möjliga sätt.

Under den senaste mandatperioden låg fokus på att stärka Invaliderförbundets ekonomiska oberoende på grund av risker relaterade till finansieringen och kontinuiteten i organisationernas verksamhet. Den nuvarande mandatperioden fokuserar på att återföra förbundets verksamhet till kärnuppgiften för en funktionshinderorganisation och att stärka dess roll i främjandet av rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

I samhället verkar det som om det enda som är konstant är förändring. Nu är utmaningen att garantera möjligheter i vardagen för personer med funktionsnedsättning. Eftersom samhället ständigt förändras måste vi noga följa utvecklingen och reagera snabbt när det behövs. När styrelsen och fullmäktige samarbetar kan vi anpassa vår verksamhet och främja nödvändiga förändringar i samhället.

Som man så klokt säger: ”Tillsammans är vi mer.” Jag hoppas att den kommande perioden kommer att uppmuntra till aktivt deltagande, konstruktiv interaktion och utveckling av nya idéer. Vårt mål är att uppnå konkreta resultat som med beslutsamhet leder vårt förbund mot vårt gemensamma mål – ett förbund som verkligen känns som vårt eget. ●

*En ordförande
kan inte
agera ensam.*

Niilo tar nu själv kursen

Niilo Virta, 27, fick det intelligenta styrsystemet CoMoveIt till sin rullstol. Systemet tolkar huvudets och armarnas rörelser. Han är en av de första i Finland som testar systemet.

Den nya teknologin hjälper 27 år gamla **Niilo Virta** att utföra många saker, som tidigare skulle ha varit omöjliga för honom. Virta har medfödd CP-skada och behöver hjälp med vardagen. Just nu bor han i ett servicehus i Björneborg.

– Jag behöver hjälp med helt grundläggande saker som att äta eller dricka. Jag upplever ändå att min självständighet skulle vara så värst begränsad. Allt beror på hur man själv förhåller sig till saker och ting, skriver han.

Virtas röst kommer ur en talsyntesapparat. Den säger högt meddelanden, som han skriver med blickstyrning. Den skraddarsydda rösten har lånats från storebror Juuso.

Det är naturligt för Virta att kommunicera genom att skriva och därför ville han genomföra intervjun med IT-tidningen via text. Virtas text är exakt, men också avslappnad och kryddad med humor.

”Jag fann glädjen att köra igen”

CoMoveIt installerades i Virtas rullstol år 2024 och det revolutionerade han sätt att röra sig.

– Jag hoppar bara upp i rullstolen. Någon annan sätter min elrullstol i körskick, eftersom jag inte kan göra det själv. Styrsystemet som jag använder är ett utvecklingsobjekt, som jag utvecklar tillsammans med Respecta, som svarar för distributionen av systemet, berättar Virta.

Virta fick börja testa det nya styrsystemet bland de första i Finland. Han prisar att han nu åter funnit glädjen att ”köra” med rullstol.

Tekniken i systemet lär av användaren. Det finns trycksensorer både i huvuddynan och i bitarna i fotstödet. Styrsystemet gör det möjligt att röra sig självständigt för personer

med till exempel svår spastisk tetraplegi eller störning i rörelsekontrollen i hjärnan.

När Virta var yngre styrde han rullstolen med hjälpmedel som han kontrollerade manuellt eller med hakan. Metoderna för styrning har förändrats med att även CP-skadans symtom har förändrats.

Systemet CoMoveIt, som utvecklats i Belgien, är planerat för användare som inte kan använda traditionell styrning.

– CP-skadan blir värre med åren. Jag upplever att jag saknar en viss frihet visavi rörelse, berättar Virta.

Virta har nu tränat i ett år att använda systemet.

– De tre viktigaste frågorna är ställning, tid och plats. Jag måste sitta i stolen mycket väl stöttad, eftersom ställningen är en viktig del av att köra med CoMoveIt. Utan att överdriva tog det ett halvår, om inte rent av ett helt år, att träna och göra finjusteringar. Man ska inte heller ge sig för att testa systemet i ett för litet utrymme, uppräknar Virta.

Tekniken utvecklas

När Virta var barn kommunicerade han med hjälp av fysiska kommunikationsmappar. Då var tekniken inte ännu lika avancerad som nu, och han hade varken CoMoveIt eller ett skrivsystem som styrdes blicken.

– Jag minns faktiskt mycket lite av den tiden, och må så vara. När jag var liten var jag en ganska inåtvänd person och höll saker och ting inom mig själv, eftersom jag inte kom åt berättas om dem lika väl som nu. I början hade jag kort. Sedan fick jag en knapphändig mapp och något tag sedan en större mapp. Jag fick det första blickstyrda systemet i tonåren och det kändes då, liksom alltså, som en ren välsignelse.

Virta blev merkonom vid yrkesinstitutet Spesias enhet i Järvenpää. Han gick även en entreprenörskurs år 2021.

– I dag är jag dock pensionerad och jag är nöjd med livsskedet.

Virta har redan vant sig vid att nyfiket folk utanför hemmet kommer och frågar vad slags smarta apparater som kopplats till hans rullstol.

– Jag upplyser dem sedan med att berätta hur blickkontakten fungerar. Gänget har sedan uppmuntrat till att komma för att snacka. Jag vill alltså uppmuntra dem att friskt närma sig mig. Kanske jag har en lite del i att Finland går i en mer öppen riktning, konstaterar Virta.

Virta vill bli bekant med människor och ta ställning – och att rappa. Virtas rapparnamn är ”Iso N”. Virta har också armbandsur som hobby, liksom även att uppträda och investera.

Vännerna och familjen är dock det viktigaste i livet: mor, far och två äldre syskon. Virta berättar ärligt om sina drömmar visavi framtiden.

– Det skulle vara kul att hitta en flicka som man kunde till exempel uppträda eller resa tillsammans med. ●

ÄNDRING

Får du redan myndighetspost elektroniskt?

SUOMI.FI-MEDDELANDEN aktiverades automatiskt för många i början av år 2026. Då trädde en lag i kraft enligt vilken myndighetspost i första hand skickas digitalt. Tjänsten aktiveras för myndiga personer när de för första gången identifierar sig i en myndighets elektroniska ärendetjänst.

Pappersposten slopas dock inte helt. Användaren kan vid behov återgå till att ta emot pappersbrev via inställningarna i Suomi.fi-meddelanden eller genom att kontakta Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Det räcker inte att enbart radera applikationen. Ändringen kan göras först efter att tjänsten har tagits i bruk, och valet gäller sex månader i taget.

Finansministeriet bereder en lagändring som skulle göra det möjligt för medborgarna att själva välja vilken digital posttjänst de vill använda.

GETTY IMAGES

ÄNDRING

Helsingfors höjer avgifterna för korttidsvård

HELSINGFORS höjer klientavgifterna inom kortvarig omsorg enligt funktionshindersservicen från och med den 1 mars.

För kortvarig institutionsvård tas i fortsättningen ut 71,50 euro per vård dygn, dock högst för sju dagar per år. Därefter debiteras personer som fyllt 18 år 26,80 euro per dag fram till årets slut. För personer under 18 år förblir servicen avgiftsfri.

För partiell institutionsvård införs en ny avgift på 32,80 euro.

Cirka 500 klienter omfattas årligen av den kortvariga omsorgen.

Ändringarna kan höja kostnaderna för dem som regelbundet använder tjänsterna. Helsingfors social-, hälsovårds- och räddningsnämnd påminner om att avgiften kan sänkas eller efterskänkas om den äventyrar klientens försörjning.

Hur ska man skydda sig mot cyberhot?

Artificiell intelligens gör försök till bedrägeri alltmer trovärdiga. Invalidförbundets dataadministrationschef Pasi Dahlstedt berättar hur man kan skydda sig mot bedrägerier.

Pasi Dahlstedt är Invalidförbundets dataadministrationschef.

Pasi Dahlstedt, Invalidförbundets dataadministrationschef, vad skulle du vilja att var och en minns i fråga om data- och cybersäkerhet?

Datasäkerheten är inte ett statiskt tillstånd och det går inte att sträva efter någon färdig säkerhet. Alla system är på något sätt sårbara. Det viktigaste är hur vi agerar när skyddet sviker. När man vet det, har man insett något om säkerheten.

Ibland förenklar man alltid så till den grad att människan sägs vara den svagaste länken i datasäkerheten. Det är aningen vilseledande, eftersom hon är en aktör i sin digitala vardag. Säkerheten uppstår när man är vaken till vardags.

En tredje viktig sak har att göra med att data är korrekta. Påverkan genom information ökar och var och en bör vara en aning skeptisk. Till exempel kan en del som pratar i diskussionsspalter vara bottar.

Invalidförbundets medlemsföreningar behandlar ibland personuppgifter. Vad är viktigt att beakta när de behandlas?

Data får samlas in och användas endast för det ändamål och i den utsträckning som är nödvändiga. Utomstående får inte ha tillgång till dem och var och en ska se bara den del som är nödvändig för hans arbete. Allt detta regleras hos oss av EU:s GDPR.

Persondata får förvaras endast så länge det finns ett motiverat syfte för att

använda dem. Finska dataombudsmanens webbplats är ett utmärkt ställe att få mer information om dessa teman.

Hur kan föreningarna och deras medlemmar känna igen bedrägerier?

Bedrägerier bygger ofta på konstlad brådska och dito stress. Om någon överraskande ber om förändringar som att ändra bankkoder är det skäl att vara försiktig. Mindre skrivfel i namn eller adresser är likaså alarmerande tecken. Meddelandet kan också komma via någon ovanlig kanal.

Om man ser alarmerande tecken är det värt att verifiera att personen är ute i ett legitimt ärende. Det lönar sig att man inom organisationen avtalar om ett slags säkerhetsord, som alla känner igen. Om man börjar misstänka bedrägeri kan man med säkerhetsordet försäkra sig om att det är fråga om rätt person.

Kan man skydda sig mot bedrägeriförsök?

Man både kan och bör skydda sig. En viktig sak är att identifiera sig i flera steg. Det borde användas inom alla tjänster, fastän det ibland gör vardagen besvärligare.

En annan viktig sak är att hålla sina apparater uppdaterade. Alla apparater som kopplats till webben ska uppdateras regelbundet.

En tredje viktig sak är att ha bra lösenord. En hemligsats är ofta bättre än

ett kort lösenord och man ska inte använda samma lösenord i olika tjänster.

När tekniken är i skick försöker bedragarna ofta påverka känslorna. Man kan till exempel vädja till viljan att hjälpa en medmänniska, eller man kan få ett meddelande som väcker nyfikenheten, eller få en kärleksförklaring.

Hur förändrar artificiell intelligens bedrägeriförsöken i dag?

Bottarna med artificiell intelligens kan finnas i sociala medier eller i diskussionsforum som vanliga talare.

Det talas också mycket om så kallade deepfakes. Det innebär att identiteten av till exempel en uppringare eller en som lämnar ett meddelande kan förfalskas mer trovärdigt än tidigare. Rösterna kan låta som en bekant röst och med en bild som ser äkta ut eller med en förfalskad videosändning i realtid.

Vad ska man göra om man misstänker att data läckt ut?

Det viktigaste är att agera snabbt. Såväl privatpersoner som organisationer kan anmäla om datasäkerhetsbrott till cybersäkerhetscentralen. Därtill är det viktigt att göra en brottsanmälan till polisen. Om läckan gäller pengar ska saken skötas med banken. Allt kan inte alltid återtas, men det viktigaste är att man vet hur man ska gå tillväga om skyddet sviker. Jag rekommenderar särskilt att man följer med cybersäkerhetscentralens information. De har verkligen goda tips. ●

*Jäsenistön
digitaidot ovat
parantuneet
merkittävästi.*

Uhkaako digiähky?

Miltei kaikki tekniikkaan, teknologiaan tai tietotekniikkaan kytkeytyvät asiat vaikuttavat nykyisin olevan digitaalisuutta, digitaalista osaamista tai sanalla sanoen vain digiä. Niinpä nykyään ei voikaan olla törmäämättä digilehteen, digilääkäriin, digitukeen ja ties mihin digikytökseen. Sanapareja löytyisi lisää vaikka kuinka paljon.

Digi ja teknologia tarjoavat kiistatta vammaisille ihmisille valtavasti mahdollisuuksia osallistumiseen, itsenäisyyteen ja arjen sujumiseen vaikkapa etähoitojen, etätöiden, sotepalvelujen ja tiedonhaun piirissä. Mutta niihin liittyy samalla myös haasteita, kuten digisyrjäytymisen riski, jos taitojen ja laitteiden hankinta on vaikeaa. Keskeistä onkin tässä yhteydessä korostaa saavutettavuutta ja käytettävyyttä, jotta vammaiset ihmiset voivat tosiasiaa hyödyntää digipalveluita ja apuvälineitä.

Invalidiliitto on usein muistuttanut, että kaikki eivät pysty erilaisista syistä käyttämään esimerkiksi sähköisiä palveluja.

Tällaisia syitä voi yksinkertaisesti olla muun muassa fyysiset rajoitteet, ikääntyminen, syrjäytyminen, sairaudet, taloudellinen tilanne ja langattomien verkkojen katvealueet.

Invalidiliitossa on aivan oikein korostettu, että henkilökohtaista, kasvotusten tapahtuvaa palvelua tarvitaan yhä jatkossakin. Kaikkea ei voi eikä pidä digitalisoida.

Digitaalisuuden ja teknologian huumassa on hyvä muistaa, millaisista ihmisistä liittomme valtaosin koostuu. Jäsenistön keski-ikä on verrattain korkea. Tunnettu fakta on myös, että iäkkäämmille liiton jäsenille digitaalisuus ja teknologia ylipäätänsä on suuri haaste, osalle jopa täysin harmaa alue.

Liitossa ei ole kuitenkaan ummistettu asialle silmiä, vaan tilanteeseen on reagoitu monin eri

tavoin. Jäsenyhdistyksiä on tuettu hankkimaan esimerkiksi tietokoneita sekä suunnattu tietoteknistä opastusta ja koulutusta suoraan jäsenistölle. Muistelen takavuosina niin sanottujen ATK-busien kierrelleen maata ristiin rastiin paikallisyhdistyksissä. Onkin ilmeistä, että jäsenistön digitaidot ovat vaikkapa viimeisen kymmenen vuoden aikana parantuneet merkittävästi.

Tietotekniikka on vahvasti kytköksissä internetiin. On sanottu, että internet on mullistanut lähes kaiken. Tekoäly ja sen liki rajattomat ulottuvuudet peittoavat kuitenkin internetin menen tullen. Eräät asiantuntijat jopa muotoilevat asian näin: internettiä voidaan jokseenkin hallita, mutta tekoälyn hallinta saattaa muodostua mahdottomaksi.

Onko käymässä niin, että kun netti oli renki, niin tekoäly ottaa isännän paikan? Jo nyt tiedetään, että tekoälyä voidaan hyödyntää huijauksissa ja rikollisuudessa lähes rajattomasti. Ja haavoittuvimmat kohteet, kuten vammaiset ja ikääntyneet ihmiset ovat usein rikollisille helpointa riistaa.

Digitaalisuus on vähintäänkin tekoälyn serkku. Ne ovat ja tulevat enenevässä määrin olemaan kytköksissä toisiinsa. Mitä tämä kaikki tuo tullessaan? Menetämmekö jossakin vaiheessa inhimillisen otteen uudelle, tuntemattomalle kehitykselle, joka lopulta kaventaa inhimillistä, ihmisten välistä vuorovaikutusta.

Minua ainakin lievästi hirvittää muutosten huima vauhti. En esimerkiksi toivoisi, että tekoälyllä ohjelmoitu robotti korvaisi minulle henkilökohtaista apua. Lähteekö ihmisen hallinta jossakin kohtaa käsistämme? Valitettavasti viitteitä siitä on.

Jo nyt koetut mullistukset voitaneen nimetä digiähkyksi. Ainakin minä aistin vahvasti digiähkyn piirteitä elinpiirissämme. ●

IT 2/2026 numeron ratkaistujen ristikoiden palautus 1.4.2026 mennessä osoitteeseen IT-lehti/Ristikko 1/2026, Kamua Helsinki Oy, Sörnäistenkatu 1, 00580 Helsinki. Oikein vastanneiden kesken arvotaan pieniä palkintoja.

IT 1/2026 ristikkoon saatiin yli 80 ratkaisua. Niiden joukosta arvottiin seuraavat kolme voittajaa: **Raija Heikkinen** Paltamosta, **Inkeri Strandén** Rääkkylästä ja **Arvi Kämäri** Hämeenlinnasta. Onnea voittajille!

Ratkaisijan nimi _____

Lähiosoite _____

Postinumero ja -toimipaikka _____

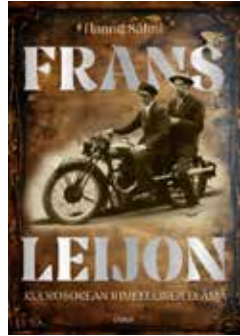
Puhelin _____

Ratkaisu edellisen numeron ristikkoon:

Palkittu tietokirja antaa näkymän vammaisuuden historiaan

VUODEN 2026 Lauri Jäntin säätiön tietokirjapalkinto on myönnetty **Hannu Salmelle** teoksesta *Frans Leijon – Kuurosokean ihmeellinen elämä*. Salmi työskentelee kulttuurihistorian professorina Turun yliopistossa.

OTAVA

Palkinnon suuruus on 20000 euroa. Palkinnon perusteluissa teosta kuvaillaan koskettavaksi ja mukaansatempaavaksi kuvaukseksi kuurosokean miehen elämästä. Kirjassa avataan Frans Leijonin elämäntarinan kautta myös laajempaa näkymää vammaisuuden historiaan.

–Nyt palkittavat kirjat osallistuvat hyvin myös ajankoh- taiseen keskusteluun kulttuuristamme, hyvinvoinnista ja yhteiskunnasta laajemminkin, säätiön hallituksen puheen- johtaja **Claes von Heiroth** sanoo tiedotteessa.

Lauri Jäntin tietokirjapalkintoa on jaettu vuodesta 1985. Se on Suomen vanhin yleisen tietokirjallisuuden palkinto. Tietokirja- sekä tunnustuspalkinnon lisäksi joka kolmas vuosi jaetaan Tieto-Lauri tunnustuksena suomenkielisen lasten tai nuorten tietokirjan tekijöille. Palkintoraatina toimii Lauri Jäntin säätiön hallitus.

Retkeilykirjan uusi painos nostaa esiin esteettömyyden

SUUREN *retkeilyvinkikirjan* uu- distettu painos tarjoaa lähes 600 hyödyllistä ja hyväksi havaittua vinkkiä ja niksiä luonnossa liikku- miseen. Tiedotteessa kerrotaan, että uudistetussa painoksessa kirjan sisältöä on täydennet- ty esteettömästä retkeilystä kertovilla artikkeleilla. Lisäksi siitä löytyy lisää tietoa retkeilyn turvallisuudesta ja erilaisten retkien varustelistat.

README.FI

Retkeilevä yhteisö on päässyt mukaan kirjan tekoon. *Suuren retkeilyvinkikirjan* toimittanut **Olli Järvenkylä** on pitkän linjan eräopas ja retkeilytoimittaja.

Parempi lehti?

Hyvä lukija, auta meitä kehittämään IT-lehteä entistäkin paremmaksi vastaamalla kysymyksiin. Vastanneiden kesken arvotaan pieniä palkintoja.

Tämän lehden kiinnostavin juttu oli

Kenestä haluaisin lukea jutun lehdessä? Miksi?

Vastaajan nimi

Osoite

Puhelinnumero

Sähköpostiosoite

Viime numeron vastaajista Onnettaren suosiossa olivat **Pirkko Pihkala** Ryttylästä ja **Mikko Virtanen** Lahdesta. Onnea voittajille!

Palauta täytetty kuponki 1.4.2026 mennessä osoitteella IT-lehti, Parempi IT, Kamua Helsinki Oy, Sörnäistenkatu 1, 00580 Helsinki

Ratkaisu sivun 7 sudokuun

1	2	5	9	6	4	7	8	3
7	9	3	2	1	8	6	5	4
8	4	6	3	5	7	2	9	1
5	3	9	1	7	2	4	6	8
6	1	4	8	9	5	3	7	2
2	7	8	4	3	6	9	1	5
3	6	7	5	2	1	8	4	9
9	8	1	6	4	3	5	2	7
4	5	2	7	8	9	1	3	6

Tilaa Viiman ja Vipusen puuhakirja lapselle!

Viima & Vipunen on puuhakirja esikoulu- ja ala-asteikäisille lapsille. Kirjan tehtävät ovat kasvatuksellisia ja hauskoja tehtäviä, joiden avulla lapsi oppii ymmärtämään ja suvaitsemaan erilaisuutta, välttämään ennakkoluuloja sekä näkemään toinen ihminen vammaan takaa. Tehtävien avulla pyrimme vähentämään myös lasten ja nuorten kohtaamaa kiusaamista ja syrjintää.

Hanki puuhakirja lapselle. Kirja antaa paitsi kivaa tekemistä ja iloa, myös viestii tärkeistä teemoistamme tekemisen kautta. Lapset oppivat uusia ja vaihtoehtoisia käytösmalleja hauskoja tehtäviä tekemällä. – Ketään ei kiusata!

“Puuhakirjan tehtävät oli hieno tapa avata monimuotoisessa ryhmässä keskustelua erilaisuuden ymmärtämisestä ja ennakkoluulojen torjumisesta.”

Mona Kivimäki, Huhkolan päiväkotä, Huittinen

“Invalidiliiton puuhakirjaa on meillä luettu monenlaisissa lapsiryhmissä, eniten keskustelupiirissä. Se tukee loistavasti erilaisuuden ymmärtämistä ehkäisten siten kiusaamista.”

Andréa Sjöström, Stiftelsen Bensow, Kauniainen

Puuhakirjan tuotto käytetään Invalidiliiton toimintaan, esimerkiksi harvinaisen vamman tai sairauden kanssa elävien lasten ja lapsiperheitten vertaistukeen. Lue lisää: www.invalidiliitto.fi/puuhakirja

Hinta: 1 puuhakirja 57 €, 10 puuhakirjaa 206,91 €, Invalidiliiton jäsenhinta 35 €/kpl. (hinnat sisältävät 13,5% alv:n ja toimituskulut kotimaassa.)

Lisätiedustelut ja tilaukset: varainhankinta@invalidiliitto.fi
p. 044 765 0510 (ark. klo 8–16)